

I. ȘTIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- Basescu a cerut sprijin Lituaniei pentru aderarea R. Moldova la UE. Ziare. 14.07.2010.
- RM ȘI UE au semnat declarația de colaborare în domeniul politicii regionale, Infotag. 16.07.2010.
- UE este gata să acorde suport suplimentar R.Moldova prin majorarea cotei de export pentru produsele vinicole moldovenești. Interlic. 27.07.2010.
- Premierul belgian a spus că viitorul RM este în UE. Interlic. 27.07.2010.

România – Republica Moldova

- Ministrul de Externe al României, Teodor Baconschi, a efectuat o vizită în Republica Moldova. Interlic. 09.07.2010.
- Consulatul R. Moldova la Iasi se deschide la 1 septembrie. Interlic. 09.07.2010
- Bilanțul pe ultimele șase luni la ministerul de externe român, cuprinde o relație mult îmbunătățită cu R.Moldova. Interlic. 13.07.2010.
- Dan Dungaci începe activitatea în calitate de consilier al președintelui Republicii Moldova. Interlic. 20.07.2010.
- Traian Băsescu a primit scrisorile de acreditare a noului ambasador al Republicii Moldova. Interlic. 21.07.2010.

Rusia – Republica Moldova

- Rusia a suspendat susținerea financiară a Transnistriei. Infotag. 23.07.2010.
- Victor Osipov a avut o întrevvedere cu vice-ministrul rus de Externe Grigorii Karasin. Interlic. 27.07.2010.
- Întrevvedere Andrei Popov – Grigorii Karasin. Interlic. 27.07.2010.

SUA – Republica Moldova

- SUA vor ajuta Moldova în promovarea reformelor în domeniul apărării. Infotag. 01.07.2010.
- Chișinăul și Washingtonul speră că proiectele “Provocările Mileniului” vor fi realizate cu succes în Moldova. Infotag. 07.07.2010.

Conflictul Transnistrean

- Delegația transnistreană la CUC cere Rusiei să-și intensifice prezența în zona de securitate de pe Nistru. Infotag. 02.07.2010.
- Ucraina și SUA își vor dubla eforturile în reglementarea transnistreană. Infotag. 05.07.2010.
- CEC a Transnistriei intenționează ca până la 15 august să finiseze lucrările de pregătire pentru alegeri. Infotag. 05.07.2010.
- Merkel i-a promis lui Medvedev că UE va aboli vizele pentru ruși, dacă se retrage din Transnistria. Interlic. 19.07.2010.
- Problematika transnistreană a fost discutată în cadrul Ministerului Rus de Externe. Infotag. 21.07.2010.
- Ghimpu: Decizia CIJ nu are nimic în comun cu problema transnistreană. Agerpres. 23.07.2010.
- Transnistria a solicitat ONU recunoașterea internațională a independenței sale. Agerpres. 27.07.2010.

II. STUDII, ANALIZE

- Victor Chirilă: Pragmatismul moldo-rus, naufragiat la Solnțevo în vin moldovenesc. Timpul. 22.07.2010.
- Alexandru Baltag: Arma energetică a Rusiei ca instrument de presiune și de influență în spațiul ex-sovietic (cazul Republicii Moldova și al Ucrainei). APE. 06.07.2010.
- Mihai Popșoi: Ratificarea Statutului Curții Penale Internaționale de la Roma – un subiect imperativ pe agenda europeană a Republicii Moldova. APE. 20.07.2010.

III. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Victor Chirilă: Alianța pentru Integrare Europeană între a fi și a nu fi. Info-Prim Neo. 02.07.2010.
2. Interviu cu Andrei Popov: Continuăm dialogul eficient cu Ucraina. Radio Europa Liberă. 09.07.2010.
3. Interviu cu Vlad Filat: Sprijin direct UE ca urmare a racordării la rigorile europene. Radio Europa Liberă. 28.07.2010.

4. **Victor Chirilă: Republica Moldova nu trebuie să aștepte când UE o va împinge să ratifice Statutul de la Roma, ci să o facă singură.** Info-Prim-Neo. 26.07.2010.
5. **Nicu Popescu: „Verdictul Curții de la Haga nu va avea niciun impact asupra Moldovei”.** Radio Europa Liberă. 22.07.2010.
6. **Interviu cu Victor Osipov: In ajunul reluării la Viena a negocierilor 5+2 pentru reglementarea conflictului transnistrean.** Radio Europa Liberă. 06.07.2010.
7. **Interviu cu Oazu Nantoi: Un conflict anacronic și perspective diplomatice în raporturile dintre Chișinău și Moscova.** Radio Europa Liberă. 26.07.2010.
8. **Interviu cu Iurie Reniță: „A căzut sârma ghimpată de la Prut, au dispărut obstacolele rușinoase care despărțeau România și R. Moldova”.** Agerpres. 23.07.2010.
9. **Interviu Valeriu Chiveri: Încercăm să insuflăm viață formatului de negocieri 5+2.** Radio Europa Liberă. 28.07.2010.
10. **Interviu cu Eugen Caras: Noi fonduri europene pentru Moldova în cadrul politicilor regionale UE.** Radio Europa Liberă. 16.07.2010.
11. **Interviu cu Udo Burkholder: „Gestionarea integrată a graniței moldo-ucrainene: cel mai devreme în 2015”.** Radio Europa Liberă. 26.07.2010.
12. **Kalman Mizsei: Problema transnistreană trebuie soluționată în interese oamenilor de pe ambele maluri ale Nistrului.** Infotag. 01.07.2010.
13. **Interviu cu Marko Papic: Transnistria și consolidarea relațiilor germano-ruse.** Radio Europa Liberă. 02.07.2010.

I. ȘTIRI PE SCURT

- 26 iulie** În cadrul Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a avut loc o nouă rundă de consultări interministeriale moldo-ruse. Delegația moldovenească a fost condusă de Viceministrul Andrei Popov, cea rusă – de Grigorii Karasin, Secretar de Stat, Viceministru al Afacerilor Externe al Federației Ruse.
- 23 iulie** Noul ambasador al Republicii Moldova în România, Iurie Reniță, a prezentat scrisorile de acreditare Președintelui Traian Băsescu.
- 19 iulie** Președintele Parlamentului Mihai Ghimpu a participat astăzi la ceremonia de inaugurare a Conferinței Mondiale a Președinților de Parlament, care se desfășoară în perioada 19-21 iulie 2010, la Geneva, Confederația Elvețiană. Ceremonia de inaugurare a avut loc la Palatul Națiunilor Unite din Geneva, în prezența Secretarului General al ONU Ban Ki-moon.
- 16 iulie** Prim-ministrul Vlad FILAT a prezidat astăzi ședința Consiliului de Observatori al Fondului Provocările Mileniului – Moldova
- 9 iulie** Ministrul de Externe al României, Teodor Baconschi, a efectuat o vizită în Republica Moldova

Integrare Europeană

- **Basescu a cerut sprijin Lituaniei pentru aderarea R. Moldova la UE. Ziare. 14.07.2010.**

Președintele Traian Băsescu i-a cerut omologului sau lituanian sprijin pentru ca Republica Moldova să devină un subiect în atenția Uniunii Europene, mergând în principal pe ideea ca acest stat ar trebui să se integreze în Uniune odată cu celelalte țări din Balcanii de Vest. "As spune că un subiect aparte l-a constituit discuția despre Republica Moldova și sprijinul pe care noi l-am cerut Lituaniei pentru ca Republica Moldova să devină un subiect în atenția Uniunii Europene, mergând în principal pe ideea că Republica Moldova ar trebui să facă parte, din punct de vedere

al integrării în Uniune, din pachetul de țări din Balcanii de Vest", a precizat seful statului roman miercuri, la finalul unei întrevederi avute cu omologul său lituanian Dalia Grybauskaitė. Președintele Basescu a precizat că în discuția cu președintele Lituaniei a fost abordat și subiectul Serbiei, țara care are dificultăți în a progresa către integrare în Uniunea Europeană și NATO din cauza litigiului legat de Kosovo. Basescu a reiterat faptul că România își menține ferm punctul de vedere de a nu recunoaște independența Kosovo, considerând de asemenea că nerecunoașterea de către Serbia a independenței Kosovo nu trebuie să fie un factor care să împiedice avansul acestei țări către integrare în structurile euroatlantice. "Am făcut o analiză legată de criza economică atât la nivel european, cât și la nivelul fiecăreia dintre cele două țări. Am constatat că ambele guverne au fost în situația de a lua măsuri impopulare de reducere a cheltuielilor cu salariile în sectorul bugetar și de reducere a cheltuielilor sociale", a mai precizat seful statului roman subiectele de discuție cu omologul său lituanian. Seful statului a precizat că în discuțiile cu Dalia Grybauskaitė a fost abordat și subiectul intrării României în zona Schengen și s-a discutat, de asemenea, despre următorul summit NATO care va avea loc la Lisabona și care vizează noul concept strategic al NATO. Președintele Traian Basescu, efectuează miercuri o vizită oficială în Republica Lituania, prilej cu care s-a întâlnit cu omologul său, Dalia Grybauskaitė. La finalul convorbirilor oficiale, cei doi șefi de stat au susținut o declarație de presă comună. <http://www.ziare.com/basescu/stiri-traian-basescu/basescu-a-cerut-sprrijin-lituaniei-pentru-aderarea-r-moldova-la-ue-1029163>

• **RM ȘI UE au semnat declarația de colaborare în domeniul politicii regionale, Infotag. 16.07.2010.**

Prim-ministrul Vlad Filat și Comisarul European pentru Politică Regională, Johannes Hahn, au semnat Declarația cu privire la stabilirea dialogului în domeniul politicii regionale între RM și Comisia Europeană. Serviciul de presă al Guvernului a relatat că documentul stabilește cadrul de cooperare între Republica Moldova și Uniunea Europeană în domeniul dezvoltării regionale. Prim-ministrul a declarat după ceremonia de semnare că dezvoltarea regională reprezintă o prioritate pentru Guvernul Republicii Moldova, căci „doar în rezultatul unei dezvoltări echilibrate la nivel de comunitate vom reuși să avem o țară prosperă”. În opinia sa, vizita la Chișinău a Comisarului European pentru Politică Regională constituie un semnal de încurajare a acțiunilor de integrare europeană, un mesaj de sprijin și solidaritate a Uniunii Europene pentru Republica Moldova și cetățenii ei. Comisarului European a mulțumit pentru primirea călduroasă a oficialilor de la Chișinău, arătându-se convins că autoritățile moldave au înregistrat succese în mai multe domenii privind alinierea la standardele europene. „Noi vom continua să acordăm sprijin Republicii Moldova, dezvoltarea regională constituind un domeniu cheie în avansarea republicii”, a subliniat Johannes Hahn. El european a salutat și faptul că Guvernul de la Chișinău s-a implicat activ în procesul de definitivare a Strategiei privind regiunea Dunăreană, care urmează să fie adoptată la finele anului curent. <http://www.infotag.md/noutati/584245/>

• **UE este gata să acorde suport suplimentar R.Moldova prin majorarea cotei de export pentru produsele vinicole moldovenești. Interlic. 27.07.2010.**

Prim-ministrul Vlad Filat a avut astăzi la Bruxelles o întrevedere cu Stefan Fule, Comisar pentru Extindere și Politică Europeană de Vecinătate. Stefan Fule a apreciat acțiunile întreprinse de Republica Moldova în vederea integrării europene, menționând dinamica crescândă a dialogului moldo-comunitar. Comisarul a spus că UE va susține și în continuare eforturile Moldovei pe calea integrării europene. În context, Stefan Fule s-a referit la ajutor macrofinanciar ce urmează să fie acordat Republicii Moldova, precizând că se vor depune eforturi pentru urgentarea procedurilor existente în acest sens. Referitor la liberalizarea regimului de vize, Comisarul european a menționat că, în septembrie, urmează să fie efectuată o misiune de evaluare a experților europeni, după care va fi

pregătită o foaie de parcurs pentru Republica Moldova. Stefan Fule a mai spus că, în septembrie vor fi transmise Republicii Moldova recomandări din partea UE referitor la negocierile pe marginea Acordului de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător. Comisarul a menționat că UE este gata să acorde suport suplimentar Republicii Moldova prin majorarea cotei de export pentru produsele vinicole moldovenești. De asemenea, Comisarul s-a referit și la problema inundațiilor cu care se confruntă Republica Moldova, precizând că apreciază faptul că UE, dar și unele state membre în mod particular, au reacționat rapid și au decis să acorde ajutor Republicii Moldova. În altă ordine de idei, Stefan Fule s-a referit la evenimentele politice ce urmează să aibă loc în Moldova, precizând că este foarte important să se respecte înțelegerile la care s-a ajuns anterior privind derularea în toamnă a referendumului și alegerilor. El a chemat autoritățile să asigure condiții optime pentru desfășurarea scrutinelor în mod democratic, consolidând astfel procesele demarate de către autoritățile de la Chișinău de democratizare a țării. Vlad Filat a apreciat suportul continuu al Comisiei Europene și al Comisarului Stefan Fule personal în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova. Premierul a apreciat dinamica pozitivă a negocierilor pe marginea Acordului de Asociere RM-UE. „Sîntem mulțumiți de cea de-a III-a rundă de negocieri ce a avut loc pe 7 - 8 iunie curent, la Chișinău. Sîntem încrezători că vom menține același ritm și în cadrul următoarelor runde de negocieri”, a spus Vlad Filat. Prim-ministrul a precizat că Guvernul contează pe recepționarea cît mai curînd posibil a recomandărilor Comisiei Europene privind Zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător și lansarea negocierilor, precizând că Guvernul întreprinde și măsuri de anticipare în acest sens. Vlad Filat s-a referit și la ședința de ieri a Comisiei guvernamentale pentru integrare europeană, unde a fost abordată și această problemă. Premierul a vorbit și despre dialogul pe marginea liberalizării regimului de vize, precizând că, în conformitate cu înțelegerile convenite în cadrul reuniunii Oficialilor de Rang Înalt a dialogului pe vize din 15 iunie curent, la Bruxelles, RM este angajată plenar în pregătirea pentru misiunile de evaluare în domeniul justiției și afacerilor interne.[...] <http://www.interlic.md/2010-07-27/ue-este-gata-sa-acorde-suport-suplimentar-r-moldova-prin-majorarea-cotei-de-export-pentru-produsele-16934.html>

• **Premierul belgian a spus că viitorul RM este în UE. Interlic. 27.07.2010.**

Potrivit unui comunicat de presă de la guvern, prim-ministrul Vlad Filat a avut astăzi la Bruxelles o întrevedere cu Yves Leterme, prim-ministrul Regatului Belgiei. Vlad Filat l-a felicitat pe omologul său cu ocazia preluării de către Belgia a Președinției rotative la Consiliul UE, menționînd că aceasta este o sarcină responsabilă și deloc ușoară. „Pentru Moldova perioada Președinției Belgiei la UE este extrem de importantă, luînd în considerație multitudinea subiectelor agendei relațiilor RM-UE, care în ultima perioadă de timp au avansat considerabil”, a menționat Prim-ministrul Republicii Moldova. Yves Leterme menționat că apreciază cursul promovat de Republica Moldova și a precizat că, datorită actualului Guvern, Republica Moldova în premieră are o perspectivă europeană clară. Potrivit spuselor sale, negocierile privind Acordul de Asociere, lansarea dialogului privind liberalizarea regimului de vize, eforturile depuse în vederea obținerii Acordului de Comerț Liber și Aprofundat sînt dovezi ale progresului înregistrat de Moldova pe calea integrării europene. Premierul belgian a spus că viitorul RM este în UE și Belgia este dispusă să ne ajute pe această cale. Yves Leterme a menționat că va susține solicitarea Guvernului privind majorarea cotei de export a vinurilor moldovenești în UE. „Sper că Președinția belgiană să fie fructuoasă și pentru integrarea europeană a RM”, a spus Yves Leterme. Premierul belgian a apreciat faptul că liderii politici din Moldova au urmat recomandările Comisiei de la Veneția și au decis să depășească criza constituțională prin organizarea unui referendum și a alegerilor. În altă ordine de idei, oficialul a dat o apreciere înaltă Programului „Rethink Moldova”, dar și relațiilor Moldovei cu FMI, instituție care a declarat că economia RM se reface și urmează să fie continuate reformele. Referindu-se la relațiile bilaterale moldo-belgiene,

Yves Leterme a spus că acestea sînt excelente, dar există și posibilități nevalorificate. Premierul belgian a accentuat faptul că investitorii belgieni care activează în Moldova sînt mulțumiți de climatul de afaceri din țara noastră. <http://www.interlic.md/2010-07-27/premierul-belgian-a-spus-ca-viitorul-rm-este-in-ue-16941.html>

România – Republica Moldova

- **Ministrul de Externe al României, Teodor Baconschi, a efectuat o vizită în Republica Moldova. Interlic. 09.07.2010.**

La 9 iulie curent, Teodor Baconschi, Ministrul Afacerilor Externe al României, a efectuat o vizită de lucru în Republica Moldova. Șeful diplomației române a avut o întrevedere cu Iurie Leancă, Vicepremier, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în cadrul căreia au fost abordate aspecte privind colaborarea bilaterală, procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, cooperarea în plan bilateral. Teodor Baconschi și Iurie Leancă au participat la inaugurarea oficială a consulatului României la Bălți. La Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, cei doi Miniștri au susținut o conferință de presă, în cadrul căreia au răspuns la întrebările jurnaliștilor. În aceeași zi, a fost inaugurat și consulatul României la Cahul. La ceremonie au participat dnii Mihai Căpățână, Secretar General al MAEIE al Republicii Moldova, și Robert Cazanciuc, Secretar General al MAE al României. <http://www.interlic.md/2010-07-09/ministrul-de-externe-al-rom-niei-teodor-baconschi-a-efectuat-o-vizita-in-republica-moldova-16674.html>

- **Consulatul R. Moldova la Iasi se deschide la 1 septembrie. Interlic. 09.07.2010.**

Ministrul de externe de la Chisinau, Iurie Leanca, a declarat vineri, ca la 1 septembrie se va deschide consulatul Republicii Moldova la Iasi, iar partea romana va deschide un punct consular si la Ungheni. Romania a deschis vineri doua consulate in Republica Moldova, la Cahul si Balti. Sunt primele institutii de acest gen deschise de o tara membra UE in afara capitalei moldovene, dupa cum remarca ministrul roman de externe, Teodor Baconschi, care a inaugurat consulatul de la Balti alaturi de omologul sau, Iurie Leanca. Conform intelegerii la care au ajuns cele doua parti in urma cu opt luni, si Republica Moldova va deschide un consulat la Iasi. Ministerul de Externe din Republica Moldova a solicitat Iasiului inca de anul trecut un spatiu adecvat pentru functionarea consulatului. La sfarsitul lunii aprilie, aflat la Iasi, presedintele Traian Basescu le reprosa autoritatilor iesene ca nu au reusit, de aproape un an, sa identifice un spatiu adecvat in care sa functioneze consulatul Republicii Moldova. Primarul Iasiului l-a asigurat in cele din urma pe presedinte ca a identificat o cladire adecvata. Mihai Capatana, secretarul general al Ministerului de Externe de la Chisinau, declara zilele trecute, la Europa Libera, ca in prezent partea moldoveana asteapta propunerile din partea Primariei din Iasi. "Ei ne-au promis ca ne vor da cu titlul gratuit un oficiu pentru acest consulat. Propuneri am avut mai multe", a spus Capatana. Pe de alta parte, Iurie Leanca a spus ca a convenit cu omologul sau roman, Teodor Baconschi, ca partea romana sa deschida si un punct consular, o sectie sau o sucursala consulara la Ungheni, pentru a facilita acordarea de vize pentru cetatenii moldoveni, acordarea de permise de mic trafic si alte servicii de natura consulara. R. Moldova si-a mai exprimat dorinta, la sfarsitul anului trecut, prin premierul Vlad Filat, de a deschide un punct de acordare a vizelor la frontiera, la Ungheni, dar Ministerul de Externe inca nu a facut niciun comentariu oficial in legatura cu aceasta solicitare. Totusi, presedintele Traian Basescu mentiona, in aprilie, ca este posibil ca Romania sa deschida "foarte curand" un birou consular la Ungheni. Pe de alta parte, ministrul de externe de la Chisinau a declarat ca autoritatile moldovene au inceput deja sa explice cetatenilor ca de la anul, odata cu aderarea Romaniei la Schengen, vor trebui sa plateasca 35 de euro pentru vize, in conditiile in care, in prezent, Romania acorda vize Republicii Moldova in regim de gratuitate. Ministrul a amintit insa si de problema suparatoare a existentei intermediarilor, pe care o

semnalau de curand si autoritatile de la Bucuresti. [...] <http://www.interlic.md/2010-07-09/consulatul-r-moldova-la-iasi-se-deschide-la-1-septembrie-16685.html>

1. Bilanțul pe ultimele șase luni la ministerul de externe român, cuprinde o relație mult îmbunătățită cu R.Moldova. Interlic. 13.07.2010.

Ministrul Afacerilor Externe român, Teodor Baconschi, a prezentat ieri, 12 iulie 2010, în cadrul unei conferințe de presă, un bilanț de etapă la șase luni de la preluarea mandatului ministerial. Analiza șefului diplomației române a avut ca punct de plecare cele trei priorități stabilite la începutul anului: afirmarea profilului României, ca stat membru UE, aprofundarea și extinderea unor relații bilaterale privilegiate sub formula parteneriatelor strategice și atingerea unor obiective de securitate, în sensul cuprinzător al termenului. În ceea ce privește relația cu Republica Moldova, șeful diplomației române a evidențiat dinamismul și aprofundarea dialogului bilateral, în urma instalării la Chișinău a Alianței pentru Integrare Europeană. Inaugurarea celor două consulate generale ale României la Cahul și Bălți, perspectiva deschiderii Institutului Mihai Eminescu la Chișinău, alocarea a peste jumătate din fondurile destinate asistenței pentru dezvoltare unor proiecte concrete dedicate Republicii Moldova, sunt doar câteva dintre acțiunile MAE care relevă semnificația acordată relației bilaterale. În acest context, șeful diplomației române a subliniat și sprijinul acordat de MAE pentru perspectiva europeană a Republicii Moldova: „Continuăm să fim cel mai puternic avocat al Republicii Moldova în UE. În acest sens am organizat până acum două reuniuni ale Grupului Informal de Sprijin pentru Acțiunea Europeană a Republicii Moldova, pe care l-am lansat împreună cu Franța. Prima întâlnire a avut loc la Bruxelles în 25 februarie, cea de-a doua la 14 iunie, la Luxemburg, cu o foarte bună participare. Sperăm să organizăm la Chișinău o a treia astfel de reuniune pe 30 septembrie”, anunță un comunicat al MAE român. Teodor Baconschi a anunțat că la București va fi așteptat în toamnă ministrul de externe al Ucrainei, țară cu care România are încă o listă de probleme nerezolvate: situația minorității române și canalul Bîstroe. Teodor Baconschi a anunțat că de curând a primit confirmarea că și ministrul rus de externe, Serghei Lavrov, va veni la București în câteva luni. Tot în toamnă este programată vizita cancelarului german Angela Merkel. Teodor Baconschi a anunțat că România vrea să propună un parteneriat strategic cu Germania. <http://www.interlic.md/2010-07-13/bilantzul-pe-ultimele-shase-luni-la-ministerul-de-externe-rom-n-cuprinde-o-relatie-mult-imbunatatita-cu-r-moldova--16710.html?highlight=iulie+2010>

2. Dan Dungaciui începe activitatea în calitate de consilier al președintelui Republicii Moldova. Interlic. 20.07.2010.

Președintele interimar al Republicii Moldova Mihai Ghimpu a semnat decretul privind numirea lui Dan-Gheorghe Dungaciui în funcția de consilier al Președintelui Republicii Moldova în problemele integrării europene. Iată ce spune la RFI cunoscutul sociolog Dan Dungaciui, profesor la Universitatea București și unul dintre cei mai buni specialiști pe dosarul moldovenesc. El a devenit consilierul președintelui moldovean pe problematica integrării europene. Dan Dungaciui va lucra pentru Mihail Ghimpu încercând să apropie Chișinăul de Uniunea Europeană. "Eu cred că Republica Moldova are nevoie de un parcurs pro european care să nu mai depindă, așa cum se întâmplă în această regiune, de persoane. Adică integrarea europeană să devină instituționalizată. Ceea ce îi lipsește Republicii Moldova sau, cred, ceea ce se construiește acum în Republica Moldova este o Republica Moldova în care opțiunea europeană devine instituționalizată. Republica Moldova este, dacă imi permiteți comparația, ca un tren care e așezat pe calea ferată dar o cale ferată cu un cartament european, nu sovietic și care merge într-o direcție bine stabilită. Iar locomotiva nu se mai poate întoarce în stanga nici în dreapta, nici înapoi indiferent cine o conduce". Amintim, Dan Dungaciui începe marți activitatea în calitate de consilier al

presedintelui Republicii Moldova. "Marti va fi prima zi de munca, atunci vom stabili si agenda explicita a consilierului". El a cerut - si a obtinut - si cetatenie moldoveneasca. "Cetatenia Republicii Moldova am primit-o, va marturisesc, in mod natural, asa cum probabil foarte multi cetateni au Rep Moldova primesc cetatenia romana" explica la RFI Dan Dungaciu. <http://www.interlic.md/2010-07-20/dan-dungaciu-incepe-martzi-activitatea-in-calitate-de-consilier-al-preshedintelui-republicii-moldova-16831.html>

3. Traian Băsescu a primit scrisorile de acreditare a noului ambasador al Republicii Moldova. Interlic. 21.07.2010.

Președintele României, Traian Băsescu, l-a primit miercuri, 21 iulie a.c., la Palatul Cotroceni, în audiență pe domnul Iurie Reniță, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Moldova în România, cu ocazia prezentării scrisorilor de acreditare. Președintele Băsescu a reafirmat sprijinul de care se bucură Republica Moldova din partea României pentru consolidarea parcursului democratic și apropierea de structurile europene. Șeful statului a arătat că România își va respecta angajamentele pe care și le-a luat față de Republica Moldova, atât în cadru bilateral, cât și european. În ceea ce privește sprijinul bilateral, președintele Băsescu a trecut în revistă proiectele importante dezvoltate în ultimul an: implementarea acordului privind micul trafic la frontieră, în baza căruia cetățenii din Republica Moldova care locuiesc în zona de graniță primesc permise de mic trafic pentru intrarea în România, deschiderea punctului de trecere a frontierei de la Rădăuți-Lipcani, deschiderea consulatelor generale ale României de la Cahul și Bălți, înființarea Agenției Naționale pentru Cetățenie și a celor 5 birouri teritoriale ale acesteia, finalizarea unui pachet important de documente juridice bilaterale și, mai ales, încheierea Declarației de parteneriat strategic pentru integrarea europeană a Republicii Moldova care oferă cadrul necesar pentru dezvoltarea viitoare a relațiilor bilaterale și susținerea de către România a obiectivului integrării europene a Republicii Moldova. Ambasadorul Reniță a mulțumit pentru asistența financiară nerambursabilă în valoare de 100 de milioane de euro oferită de România Republicii Moldova în tranșe de 25 de milioane de euro pe o perioadă de 4 ani și a informat asupra faptului că Parlamentul de la Chișinău a procedat la ratificarea acordului de asistență. Președintele României a precizat că, potrivit angajamentului asumat, statul român va acorda în acest an universitar tinerilor din Republica Moldova 5000 de burse, ceea ce reprezintă aproape dublarea numărului acestora față de anul precedent. Cu referire la inundațiile care au afectat localități aflate pe ambele maluri ale Prutului, președintele Băsescu l-a informat pe ambasadorul Reniță asupra modalităților concrete prin care România va sprijini autoritățile Republicii Moldova pentru depășirea efectelor calamităților naturale. Mai multe echipaje ale Inspectoratului pentru Situații de Urgență din România, s-au deplasat deja în zonele calamitate din Republica Moldova și alături de colegii din Republica Moldova vor contribui la înlăturarea efectelor calamităților naturale. De asemenea, România va pune la dispoziția cetățenilor din Republica Moldova care au fost afectați de inundații materiale de construcții pentru refacerea locuințelor. [...] <http://www.interlic.md/2010-07-21/traian-basescu-a-primit-scrisorile-de-acreditare-a-noului-ambasador-al-republicii-moldova-16871.html>

Rusia – Republica Moldova

• Rusia a suspendat susținerea financiară a Transnistriei. Infotag. 23.07.2010.

Rusia a suspendat susținerea financiară a Transnistriei, care o acorda trimestrial din 2008, în legătură cu suspiciunile de utilizare necorespunzătoare a acestora. Potrivit sursei, în cadrul băncilor rusești sînt închise și conturile Gazprombank din Transnistria, controlată de fiul președintelui Autoproclamatei RMN Igor Smirnov – Oleg Smirnov. Banca este suspectată de utilizarea necorespunzătoare a surselor financiare, venite din Rusia în calitate de ajutor financiar. La solicitarea Sovietului Suprem, Guvernul F.Ruse transfera trimestrial cîte \$6-9 mil.

pentru achitarea suplimentară a pensiilor (cîte \$15 pe lună – „I”) și îmbunătățirea alimentației în instituțiile medicale, de învățămînt și sociale. În total în anii 2008 și 2009 în regiune au fost transferați peste \$55,5 mil. Potrivit calculelor fostului președinte al Sovietului Suprem, Evghenii Șevciuc, suma totală a proiectului de trei trebuia să ajungă la \$85,3 mil., echivalentul a volumului anual de finanțare în domeniul social și sănătate din Transnistria. Deși uștima tranșă a fost transferată în Transnistria la finele lunii martie, pînă în prezent banii pentru trimestru trei nu au ajuns. Tiraspolul a fost informat încă din iarnă despre o posibilă sistare a finanțării, după ce autoritățile ruse au primit informația potrivit căreia, banii trimiși în Trannistria sînt transferați pe conturile Gazprombank. „Dlui Smirnov i-a fost dat de înțeles foarte clar că autoritățile Transnistriei trebuie să lucreze în interesul cetățenilor, dar nu să-și rezolve probleme de familie pe seama ajutorului oferit de Rusia”, citează Kommersant un angajat al Ministerului de Externe rus. Potrivit publicației ruse, în Transnistria informațiile cu privire la probleme financiare nu ies din cadrul ministerelor inițiate în această porblemă. Mai mult decît atît, pensionarii din regiune continuă să primească suplimentele la pensii, care ar fi oferite de Rusia, dar care în realitate sînt achitate din sursele obținute de la companii și cetățeni pentru plata gazului rusesc. „Nu este dificil să faci acest lucru, deoarece Tiraspol demult nu mai achită Gazprom-ului pentru consumul de gaze, iar datoria pentru gaz a depășit suma de \$2 mlrd”, scrie Kommersant. <http://www.infotag.md/noutati/584359/>

• **Victor Osipov a avut o întrevedere cu vice-ministrul rus de Externe Grigorii Karasin. Interlic. 27.07.2010.**

În cadrul întrevederii au fost abordate o serie de aspecte privind perspectivele reglementării transnistrene. Viceprim-ministrul Victor Osipov a menționat faptul că partenerii internaționali s-au activizat, iar poziția lor a devenit mai aproape de poziția Republicii Moldova privind integritatea teritorială și suveranitatea statului nostru. „Avem dispoziția fermă de a continua procesul de reglementare și pledăm pentru reluarea negocierilor oficiale în formatul 5+2”, a estimat vicepremierul. În opinia sa, este necesar de a pregăti și un plan de lucru pentru negocieri astfel încît procesul să nu poată fi stopat din cauza unor subiecte controversate. Victor Osipov s-a mai referit și la necesitatea soluționării cu partea transnistreană a unor probleme locale, inclusiv facilitarea activității agenților economici din partea stîngă a Nistrului, circulația liberă a cetățenilor, reluarea circulației trenurilor pe segmentul transnistrean, restabilirea legăturii telefonice fixe dintre cetățenii de pe ambele maluri ale Nistrului, rezolvare a problemei școlilor cu predare în grafie latină de pe teritoriul controlat de Tiraspol. Victor Osipov a abordat de asemenea și problema celor doi cetățeni reținuți de organele de securitate din Tiraspol - a jurnalistului Ernest Vardanean și a lui Ilie Cazacu. Asemenea acțiuni, în opinia sa, nu îmbunătățesc imaginea autorităților de la Tiraspol și creează un fon negativ pentru procesul de reglementare transnistreană. Grigorii Karasin, la rîndul său, a dat asigurări că Federația Rusă va susține și în continuare eforturile de reluare a negocierilor pentru reglementarea transnistreană în format deplin, menționînd că sarcina aparține Chișinăului și Tiraspolului. Secretarul de Stat al MAE al Federației Ruse a dat o apreciere pozitivă de ansamblu modului în care actualul Guvern al Republicii Moldova gestionează procesul de soluționare a problemei transnistrene. Potrivit oficialului rus, meritul cel mai mare este că nu s-a permis degradarea situației. „Incertitudinea nu poate dura la nesfîrșit, este necesar să ne mișcăm înainte”, a mai spus viceministrul rus de Externe, informează un comunicat al Direcției comunicare și relații cu presa a Guvernului. <http://www.interlic.md/2010-07-27/victor-osipov-a-avut-o-intrevedere-cu-viceministrul-rus-de-externe-grigorii-karasin-16930.html>

• **Întrevedere Andrei Popov – Grigorii Karasin. Interlic. 27.07.2010.**

La 26 iulie, la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a avut loc o nouă rundă de consultări interministeriale moldo-ruse. Delegația moldovenească a fost condusă de viceministrul Andrei Popov, cea rusă - de Grigorii Karasin, Secretar de Stat, Viceministru al Afacerilor Externe al Federației Ruse. În cadrul discuțiilor au fost trecute în revistă principalele aspecte ale relațiilor moldo-ruse. Părțile au examinat și o serie de subiecte de actualitate internațională. A fost subliniată necesitatea intensificării contactelor bilaterale, atât la nivel politic cât și între diverse ministere și agenții guvernamentale. Partea moldovenească și-a evidențiat interesul pentru dezvoltarea cooperării comercial-economice bilaterale, în special, în ceea ce privește eliminarea obstacolelor în comerțul cu mărfuri agroalimentare și produse vinicole. Referindu-se la sfera umanitară, părțile au convenit pregătirea pentru semnarea Programului interguvernamental de cooperare pe anii 2011-2013. De asemenea, a fost reiterată voința autorităților moldovenești de a urgenta soluționarea problemelor cu care se confruntă cetățenii Republicii Moldova aflați temporar pe teritoriul Federației Ruse, inclusiv prelungirea termenului de aflare fără înregistrare până la treizeci de zile. Potrivit MAEIE, cei doi viceministri au acordat o atenție deosebită examinării diverselor aspecte ale problemei transnistrene, subliniind importanța consolidării măsurilor de încredere, reluării procesului de negocieri și valorificării sprijinului internațional crescând pentru reglementarea conflictului. Partea rusă și-a reiterat sprijinul său pentru soluționarea conflictului în baza respectării principiului păstrării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. Andrei Popov și Grigorii Karasin au apreciat intensitatea și calitatea dialogului dintre cele două ministere de Externe și s-au pronunțat pentru continuarea acestuia în baza Planului de consultări interministeriale pentru anul curent, actuala rundă de consultări la nivel de viceministri fiind a treia de la începutul anului curent. În acest context, părțile s-au pronunțat pentru consolidarea în continuare a potențialului pozitiv acumulat în domeniul relațiilor bilaterale. <http://www.interlic.md/2010-07-27/intrevedere-andrei-popov-grigorii-karasin-16926.html>

SUA – Republica Moldova

• **SUA vor ajuta Moldova în promovarea reformelor în domeniul apărării. Infotag. 01.07.2010.**

SUA vor ajuta Guvernul și Armata Națională a Moldovei în consolidarea proceselor democratice și promovarea reformelor în sectorul de apărare. O declarație în acest sens a făcut generalul de brigadă Joe Ramirez din cadrul Comandamentului European al SUA, în timpul unei vizite la Ministerul Apărării. Serviciul de presă al ministerului a relatat că generalul a avut o serie de întrevederi cu factori de decizie la nivel politico-militar pentru identificarea priorităților de asistență pentru Armata Națională. „Guvernul și Armata Națională pot conta pe sprijinul Comandamentului European al SUA. Avem o deschidere specială pentru Moldova și sîntem gata să asistăm Armata Națională în domeniile prioritare ale reformei militare”, a declarat el la întrevederea cu ministrul apărării, Vitalie Marinuța. Potrivit generalului, SUA apreciază înalt contribuția militarilor moldoveni, în special a genștilor, în operațiunea umanitară postconflict din Irak. „Militarii sînt cel mai important patrimoniu al Armatei Naționale, iar instruirea lor în cadrul Programului de Educație Militară Internațională (IMET) este o contribuție semnificativă în derularea procesului de reformă militară”, a spus Marinuța. Ministrul a subliniat că ofițerii care au absolvit recent cîteva instituții de învățămînt militar superior din SUA au revenit în țară și au fost numiți în funcții conform domeniului de competență în unitățile și instituțiile militare ale Ministerului Apărării, inclusiv la Institutul Militar „Alexandru cel Bun” pentru instruirea la standarde internaționale. Interlocutorii s-au referit și la posibilitatea cooperării mai dinamice în ceea ce privește dezvoltarea capacităților tactice și operaționale ale Batalionului 22 de menținere a păcii. <http://www.infotag.md/noutati/583999/>

- **Chișinăul și Washingtonul speră că proiectele “Provocările Mileniului” vor fi realizate cu succes în Moldova. Infotag. 07.07.2010.**

SUA vor depune eforturi pentru a contribui la implementarea cu succes a Acordului „Compact” și altor proiecte comune în Republica Moldova, care vin în completarea reformelor economice. Despre aceasta a declarat noul director de țară pentru RM al Corporației „Provocările Mileniului”, Leslie McCuaig, al întrevederii cu primul-ministrul Vlad Filat. Serviciul de presă al Guvernului a relatat că la întrevedere au participat ambasadorul SUA la Chișinău, Asif Chaudhry, ministrul de stat, Victor Bodiu, și directorul executiv al Fondului „Provocările Mileniului Moldova”, Valentina Badrajan. În cadrul întrevederii s-a făcut o trecere în revistă a realizării condițiilor negociate cu Corporația pentru ca Acordul „Compact” să intre în vigoare în timpul cel mai apropiat. „Guvernul a promovat ratificarea Acordului „Compact” în Parlamentul Republicii Moldova. Acum sîntem în proces de definitivare a cadrului legal necesar implementării Programului”, a spus Premierul. Potrivit lui, în procesul de elaborare a documentelor convenite cu Corporația este antrenată societatea civilă și sectorul privat, care vor participa activ și la implementarea Programului în ansamblu. „Acordul „Compact” este un program important pentru noi și urmărim scopul să-l implementăm cu succes, avînd ulterior motivația și capacitatea de a realiza noi proiecte”, a spus Vlad Filat. Potrivit comunicatului, Leslie McCuaig a apreciat operativitatea, calitatea măsurilor întreprinse de Guvern în cadrul cooperării cu instituția pe care o reprezintă. Corporația “Provocările Mileniului” a fost creată de Congresul SUA în anul 2004 și are drept scop acordarea de ajutor substanțial statelor cu venituri reduse pe cap de locuitor pentru stimularea creșterii economice. Republica Moldova a devenit eligibilă pentru asistența „Compact” în decembrie 2006 și a obținut din partea Corporației „Provocările Mileniului” \$24,7 mil. pentru combaterea corupției și traficului de ființe umane. În iulie 2008 Moldova a prezentat Corporației mai multe proiecte în cadrul Acordului „Compact” pentru reabilitarea drumurilor, creșterea eficienței sectorului energetic, dezvoltarea agriculturii și a serviciilor medicale în valoare de \$518 mil.[...] <http://www.infotag.md/noutati/584072/>

Conflictul Transnistrean

- **Delegația transnistreană la CUC cere Rusiei să-și intensifice prezența în zona de securitate de pe Nistru. Infotag. 02.07.2010.**

Decretarea datei de 28 iunie drept ziua ocupației sovietice în Moldova poate avea consecințe negative pentru menținerea stabilității și securității în zona conflictului transnistrean, consideră delegația autoproclamatei RMN la Comisia Unificată de Control (CUC). Joi, 1 iulie 2010, la ședința CUC de la Tighina, delegația a prezentat o declarație în care își expune opinia că „cerințele de ultimatum față de Rusia de a-și retrage contingentul militar, care are funcția de menținere a păcii, prevăzute în decretul lui Ghimpu, sînt orientate spre modificarea formatului care funcționează eficient și spre nimicirea mecanismelor de conducere a Forțelor Pacificatoare Comune, de control și de asigurare a păcii în Zona de Securitate” „Ele sînt o dovadă elocventă a faptului că Chișinăul este axat pe escaladarea tensiunii, pe crearea unor premise pentru posibila restabilire forțată a așa-numitei „ordini constituționale” și pe reluarea confruntării armate cu Transnistria”, consideră delegația regiunii. Pentru a nu admite escaladarea tensiunii asemănătoare celei care s-a creat în zona conflictului dintre Georgia și Osetia de Sud din august 2008, delegația îndeamnă „la restabilirea numărului de pacificatori ruși, precum și la reluarea zborurilor în Zona de Securitate a escadrilei formată din șase elicoptere Mi-8 și patru elicoptere Mi-24”. Mai mult, Tiraspolul insistă asupra scoaterii poliției și instituțiilor penitenciare ale Moldovei din Bender. Delegația moldovenească a refuzat să accepte spre informare declarația părții transnistrene și nu împarte temerile ei. Ea a amintit că în conformitate cu cerințele Acordului de la Odesa din 1998 privind măsurile de încredere și de dezvoltare a

contactelor dintre Moldova și Transnistria, numărul contingentului militar a fost redus, iar creșterea prezenței militare în Zona de Securitate nu este nicidecum motivată. Afară de aceasta, Moldova pledează pentru înlocuirea contingentului militar de menținere a păcii cu o misiune de observatori civili sub egida OSCE. <http://www.infotag.md/noutati/584010/>

- **Ucraina și SUA își vor dubla eforturile în reglementarea transnistreană. Infotag. 05.07.2010.**

Ucraina și SUA își vor dubla eforturile direcționate spre reglementarea conflictului transnistrean prin intermediul negocierilor în formatul „5+2”. Despre aceasta arată în declarația comună privind rezultatele celei de-a doua reuniuni a comisiei ucraino-americane pentru parteneriat strategic, care s-a încheiat recent la Kiev. Potrivit mass-mediei ucrainene, reuniunea a fost condusă de ministrul afacerilor externe al Ucrainei, Constantin Grișcenko, și de secretarul de stat al SUA, Hillary Clinton. Părțile au convenit să extindă cooperarea în chestiunile prioritare pentru cele două țări și au decis să înființeze în cadrul comisiei trei grupuri noi: pentru energie atomică în scopuri pașnice, pentru dialog politic și supremația dreptului, precum și pentru știință și tehnologii. Potrivit informațiilor neoficiale, săptămîna trecută la Kiev a sosit în vizită liderul permanent al autoproclamatei RMN, Igor Smirnov, care, oficial, se află în concediu. Potrivit unor informații ale ziarului „Zercalo nedeli” (Oglinda săptămîinii), obținute de la surse diplomatice, el s-a întâlnit cu ministrul ucrainean de externe Constantin Grișcenko. „În pofida așteptărilor optimiste ale conducerii transnistrene referitor la victoria lui Viktor Ianukovici la alegerile prezidențiale, Smirnov nu a fost primit cu încîntare. Mai mult, președintele Ucrainei nu o singură dată a declarat că Kievul pledează reglementarea cît mai curîndă a conflictului înghețat exclusiv în baza integrității teritoriale a Moldovei”, amintește publicația. Ziarul informează că „venirea liderului transnistrean în Ucraina nu este doar o dovadă a stîngenței problemei transnistrene pentru conducerea actuală a țării, ci și o înțelegere a faptului că Kievul continuă să dețină cel puțin una din cheile reglementării transnistrene”. <http://www.infotag.md/noutati/584023/>

- **CEC a Transnistriei intenționează ca pînă la 15 august să finiseze lucrările de pregătire pentru alegeri. Infotag. 05.07.2010.**

Pînă la noile alegeri parlamentare din Transnistria au mai rămas cinci luni, iar Comisia Electorală Centrală (CEC) intenționează ca pînă la 15 august să finiseze lucrările de pregătire pentru acestea. Despre aceasta a anunțat la un post tv din regiune președintele CEC al autoproclamatei RMN, Piotr Denisenco. El a spus că sarcina principală este de a preciza listele alegătorilor și de a înființa comisiile teritoriale electorale. „Toate datele trebuie să ajungă pînă la data de 15 august, aceasta pentru că în continuare urmează lucrul pentru înființarea circumscripțiilor electorale. Ulterior CEC le va prezenta Sovietului Suprem spre aprobare. Regulamentul stipulează să actele trebuie să ajungă la SS în decurs de o lună pînă la desfășurarea sesiunii”, a amintit el. Potrivit ultimelor date ale CEC, „în RMN sînt înregistrați 401,7 mii de alegători”, deși cu un an mai devreme, la alegerile locale, au fost 392,4 mii. Denisenco afirmă că această creștere este determinată de faptul că mulți cetățeni care locuiesc în localitățile aflate sub jurisdicția Republicii Moldova preferă să obțină pensia transnistreană, precum și de faptul că în Transnistria locuiesc și antreprenori străini. „Și unii și alții au permis de ședere transnistrean și sînt incluși în listele alegătorilor. De aceea este necesar ca bazele de alegători să fie precizate. Abia după aceasta va fi posibil să determinăm circumscripțiile electorale”, a spus el. Denisenco a menționat că CEC a cerut de la MAI un certificat despre „persoanele care au obținut cetățenia RMN din momentul constituirii statului, despre faptul cine sînt ei și unde locuiesc”. El consideră că datele vor ajuta la precizarea bazei de alegători și a frontierelor celor 43 de circumscripții electorale, fiecare dintre acestea trebuie să aibă baza inițială de 9343 de transnistreni. În Transnistria alegerile parlamentare vor avea loc pe 12 decembrie. Acestea se desfășoară supă circumscripțiile uninominale și se

declară valide dacă la scrutin au participat 25% din alegători. În ajunul alegerilor parlamentare precedente din 2005 se numărau 410 mii de persoane cu drept de vot, dintre care la vot s-au prezentat 202 mii.
<http://www.infotag.md/noutati/584022/>

- **Merkel i-a promis lui Medvedev că UE va aboli vizele pentru ruși, dacă se retrage din Transnistria. Interlic. 19.07.2010.**

Cancelarul german Angela Merkel i-a făcut această propunere președintelui rus Dmitri Medvedev, în timpul unei întâlniri de săptămâna trecută. Uniunea Europeană își va întări legăturile cu Rusia și va liberaliza regimul vizelor, dacă Moscova își retrage în schimb trupele din Transnistria, i-a propus săptămâna trecută, la Ekaterinburg, cancelarul german Angela Merkel liderului de la Kremlin, Dmitri Medvedev, relatează Radio Polonia. Merkel a repetat oferta făcută luna trecută și a spus că Bruxelles-ul va crea un consiliu comun cu Moscova care să se ocupe de chestiunile de politică externă și de securitate, iar Germania va ajuta în schimb Rusia să scape de regimul obligatoriu al vizelor în UE. Ceea ce ar însemna că cetățenii ruși vor putea să intre liberi în Uniunea Europeană. Nici președintele Dmitri Medvedev, nici Serghei Prihodko, responsabilul de la Kremlin cu politica externă, nu au răspuns ofertei făcute de Angela Merkel. "Medvedev a fost în ultima vreme relativ deschis către Occident. Prin urmare, orice discuții despre eventualele viitoare concesi ale Rusiei sunt premature", a comentat Ochmann Cornelius, expert în problemele Europei de Est la Bertelsmann Foundation. Transnistria, explică Radio Polonia, împiedică avansarea Republicii Moldova către Vest. Majoritatea locuitorilor din Transnistria au pașapoarte rusești, primesc pensii din Rusia, iar în regiune sunt desfășurate trupe rusești. Transnistria supraviețuiește în special grație contrabandei și producției de oțel și coniac distribuite în Rusia. Dacă Germania reușește să rezolve conflictul din Transnistria, ar fi un mare succes diplomatic pentru Angela Merkel, comentează Radio Polonia, reamintind că prima ofertă a cancelarului german a fost făcută în urmă cu șase săptămâni, când Medvedev a venit la Berlin. Merkel a propus atunci că, dacă Rusia se retrage din Transnistria, va fi creat un consiliu care să se ocupe de chestiunile de politică externă și securitate dintre Bruxelles și Moscova. "Oficialii UE au fost supărați pe Merkel, pentru că nu s-a consultat cu ei", susține Ochmann. "Totuși, ulterior Merkel a primit o binecuvântare tăcută din partea UE să discute cu Rusia în numele UE. Bruxelles-ul speră să rezolve conflictul care durează de zeci de ani la granițele UE. Mă tem, totuși, că rușii nu sunt pregătiți pentru astfel de propuneri", adaugă Ochmann.
<http://www.interlic.md/2010-07-19/merkel-ia-promis-lui-medvedev-ca-ue-va-aboli-vizele-pentru-rushi-daca-se-retrage-din-transnistria-16823.html>

- **Problematica transnistreană a fost discutată în cadrul Ministerului Rus de Externe. Infotag. 21.07.2010.**

Grigori Karasin, secretarul de stat, viceministru al afacerilor externe al Federației Ruse, și Iuri Zubakov, secretarul-adjunct al Consiliului de Securitate, au discutat la Moscova cu Kalman Mizsei, reprezentantul special al UE în Moldova, „starea de lucruri pe pista transnistreană în lumina Memorandumului pe marginea întrevăderii președintelui rus, Dmitri Medvedev, și a cancelarului federal, Angela Merkel, din 4-5 iunie de la Meseberg, precum și perspectivele reluării oficiale a negocierilor în formatul „5+2”. În cadrul întrevăderii Merkel i-a propus lui Medvedev să examineze oportunitatea creării unui comitet Rusia-UE pentru problemele politicii externe și securității, una din direcțiile de activitate a căruia ar fi soluționarea conflictului transnistrean.
<http://www.infotag.md/noutati/584307/>

- **Ghimpu: Decizia CIJ nu are nimic în comun cu problema transnistreană. Agerpres. 23.07.2010.**

Avizul de joi al Curții Internaționale de Justiție, care recunoaște conformitatea cu dreptul internațional a declarației unilaterale de independență a instituțiilor provizorii de autoguvernare din Kosovo, nu are nimic în comun cu problema transnistreană, a declarat vineri președintele interimar al Republicii Moldova, Mihai Ghimpu. Sunt lucruri diferite. Kosovo înseamnă un conflict etnic, în Republica Moldova este un conflict politic și nu are absolut nimic în comun (cu Kosovo). În Transnistria locuiesc 42% de români/moldoveni, 28% ucraineni și 23 ruși și situațiile nu pot fi comparate, a declarat Ghimpu. Norma internațională în cazul dat, adoptată pentru Kosovo, nu are nimic în comun cu conflictul transnistrean, a mai spus Ghimpu, adăugând că în situația din Transnistria este vorba de un conflict moldo-rus, confirmat prin Acordul semnat în 1992 de foștii președinți ai Rusiei și Republicii Moldova, Boris Elțin și, respectiv, Mircea Snegur și hotărârea CEDO în cazul Ilașcu. Ghimpu a menționat că Republica Moldova nu-și schimbă poziția în privința recunoașterii Kosovo. La 22 februarie 2008, la scurt timp după ce Kosovo și-a proclamat independența, parlamentul Republicii Moldova a adoptat o declarație în care atenționa că 'evoluția situației din Kosovo contravine normelor fundamentale ale dreptului internațional și contribuie, în mod direct, la provocarea separatismului - unul din principalele pericole ale sec. XXI. De asemenea, generează efectul escaladării tensiunii nu numai în Balcani și în întreaga Europă, dar și într-un șir de alte regiuni ale lumii'. <http://www.agerpres.ro/media/index.php/international/item/21294.html>

- **Transnistria a solicitat ONU recunoașterea internațională a independenței sale. Agerpres. 27.07.2010.**

Departamentul externe de la Tiraspol a transmis o scrisoare oficială Organizației Națiunilor Unite în care solicită recunoașterea internațională a independenței Transnistriei, informează marți Unimedia. Documentul face referire la recunoașterea independenței Kosovo, după ce Curtea Internațională de Justiție a apreciat joia trecută într-un aviz consultativ că aceasta nu încalcă dreptul internațional. "Republica moldovenească nistreană constată încă o dată și atrage atenția ONU că republica corespunde tuturor criteriilor internaționale de stat independent și întrunește toate condițiile necesare pentru a putea fi recunoscută pe plan internațional", se spune în documentul difuzat de agenția de presă rusă Regnum. Pretinsul minister de externe al Transnistriei "îndeamnă Organizația Națiunilor Unite împreună cu alte structuri internaționale să participe activ la elaborarea unor criterii unice de recunoaștere a statelor, care și-au demonstrat de-a lungul anilor viabilitatea". În aceeași declarație a regimului separatist de la Tiraspol este exprimată, potrivit agenției Infotag, certitudinea că "recunoașterea internațională a Republicii Moldovenești Nistrene contemporane, care promovează o politică externă pașnică, edificatoare și tinde să devină un participant activ la procesele internaționale, fiind gata să-și asume responsabilitățile în conformitate cu dreptul internațional în vigoare, va deveni un aport consistent la consolidarea stabilității și securității nu doar în spațiul post-sovietic, ci și la nivel internațional". În opinia administrației de la Tiraspol, decizia Curții ONU "are o semnificație juridică internațională, nivelând orice tentative unilaterale ale altor state de a împiedica voința poporului prin adoptarea propriilor legi". Unimedia amintește că regimul separatist s-a adresat ONU și în anul 2008, solicitând, în urma evenimentelor din Kosovo, recunoașterea independenței Transnistriei, autoproclamată în 1990. Declarația Tiraspolului intervine în contextul în care ministrul adjunct de externe al Rusiei, Grigori Karasin se află în aceste zile într-o vizită în Republica Moldova, el având programată pentru marți o deplasare la Tiraspol. Potrivit postului Europa Liberă, diplomatul rus a purtat primele discuții la Chișinău, acestea concentrându-se pe problema conflictului transnistrean, dar și pe cea a exporturilor de vinuri moldovenești în Moldova. Discuțiile cu autoritățile de la Chișinău vor continua după vizita la Tiraspol.

<http://www.agerpres.ro/media/index.php/international/item/21811-Transnistria-a-solicitat-ONU-recunoasterea-internationala-a-independentei-sale.html?tmpl=component&print=1>

II. STUDII, ANALIZE

- **Victor Chirilă: Pragmatismul moldo-rus, naufragiat la Solnțevo în vin moldovenesc. Timpul. 22.07.2010.**

După cum era și de așteptat, Moscova s-a supărat rău pe Decretul emis de președintele interimar Mihai Ghimpu prin care ziua de 28 iunie a fost declarată Ziua comemorării ocupației sovietice. Furia Rusiei este, însă, ipocrită și disproporționată. Ministerul de Externe și Duma de Stat de la Moscova au calificat Decretul ca fiind un element al unei campanii politice planificate îndreptată împotriva parteneriatului moldo-rus, o interpretare pseudoistorică a cauzelor și rezultatelor celui de-al Doilea Război Mondial, o încercare de a distorsiona istoria comună a poporului rus cu cel moldovenesc, o acțiune chemată să distrugă actualele mecanisme de menținere a stabilității în regiunea transnistreană.

Ministerul rus de Externe și-a exprimat, totuși, speranța că abordările pragmatice vor prevala în rândul autorităților R. Moldova și al liderilor Alianței pentru Integrare Europeană. Probabil, ca abordările pragmatice să aibă izbândă la Chișinău, declarațiile respective au fost urmate de anunțul Serviciului sanitar rus cu privire la interzicerea importului a 18 partide de vinuri moldovenesti (102 mii de sticle), pe motiv că în vinuri a fost găsit Dibutil - o substanță periculoasă pentru sănătatea cetățenilor ruși, mai ales, când aceasta este consumată cu vin moldovenesc.

Puși în fața unei situații nedorite și neprevăzute, liderii Alianței pentru Integrare Europeană, Guvernul și Ministerul de Externe ne-au îndemnat să păstrăm calmul, să fim raționali, să lăsăm emoțiile la o parte și să nu amestecăm istoria cu politica. Totodată, ei ne-au asigurat că vor depune toate eforturile pentru a readuce relațiile cu Rusia în albia normalității și pragmatismului.

Dacă ne lăsăm conduși de emoții și sentimente și mixăm istoria cu politica, atunci atitudinea politicianilor și guvernanților noștri ar putea fi catalogată de către unii din noi ca miopie, lipsă de caracter și, chiar, ipocrizie. Totuși, dacă ne conducem de îndemnul guvernanților și ne ținem în frâu emoțiile, separăm istoria de politică, nu uităm de povara responsabilității și interesului de stat, ținem cont de unde vin gazele și unde se duc vinurile noastre, nu uităm unde se află cheia magică a problemei transnistrene, atunci aceeași atitudine ar putea fi luată drept pragmatism.

Pragmatismul este cuvântul de ordine al AIE. Din momentul creării sale, Alianța și-a propus să se conducă de pragmatism în soluționarea eventualelor dispute/diferențe interne, precum și în depășirea obstacolelor acumulate în relațiile bilaterale cu România, Ucraina și Rusia. După aproape un an de la ridicarea pragmatismului la nivel de politică de stat, din ce în ce mai des, acesta dă semne de epuizare. În relațiile dintre componentele AIE, pragmatismul este subminat de lipsa, tot mai evidentă, de fairplay între cei patru actori. În raport cu România, el este criticat tot mai des, deocamdată neoficial, de către

diplomații români, nemulțumiți de faptul că valorile naționale sunt trecute pe planul doi. În cazul Ucrainei, discuțiile recente din Rada de la Kiev cu privire la (ne)onorarea de către Chișinău a angajamentelor asumate prin acorduri bilaterale reprezintă un semnal că substanța pragmatismului nostru este pusă la îndoială în capitala ucraineană. Rusia a pus la încercare cu diferite ocazii credibilitatea pragmatismului Chișinăului, fie în cadrul CSI, fie în contextul soluționării problemei transnistrene. Iar cel mai recent a făcut-o cu ocazia participării soldaților moldoveni la parada din 9 mai de la Moscova.

De altfel, recente declarații ale MAE și Dumei ruse ne demonstrează cât de precară este încrederea Moscovei în Alianța pentru Integrare Europeană, învinuită de transformarea Moldovei „într-o sursă de destabilizare regională și imprevizibilitate”. De asemenea, din aceleași declarații transpare, cât se poate de clar, că Moscova nu dă nicio para chioară pe pragmatismul Chișinăului. Cine mai are dubii asupra acestui lucru ar merita să mai citească o dată cu mare atenție declarația Dumei de Stat, care este controlată de Partidul „Rusia Unită”, condus de prim-ministrul rus Vladimir Putin. În cele din urmă, Moscova a folosit Decretul președintelui interimar Mihai Ghimpu ca pretext pentru a pune piciorul în prag și Dibutil în pragmatismul moldovenesc. Liderilor Alianței pentru Integrare Europeană li s-a transmis fără menajamente că ei sunt insuficient de pragmatici în raport cu așteptările Rusiei.

În contextul viitoarelor alegeri parlamentare și prezidențiale, avem toate șansele să-i vedem pe politicienii noștri lansându-se într-o competiție acerbă în a demonstra Moscovei cât de pragmatică este atitudinea lor vizavi de Rusia. Acest lucru însă nu va schimba esența problemei și anume că actualul PRAGMATISM moldo-rus suferă de inconsistență conceptuală.

Întrebați să explice care este esența pragmatismului promovat în relațiile cu Rusia, de obicei, politicienii și diplomații noștri recurg la formulări seci de felul „vom promova un dialog bazat pe sinceritate, transparență, predictibilitate, coerență, respect reciproc, verticalitate etc.”. În realitate, acest melanj de cuvinte trădează lipsa unei politici bine încheiate față de importantul partener estic. Poate Rusia lui Putin și Medvedev să fie mulțumită de un astfel de pragmatism, care face trimitere la sinceritate, transparență și verticalitate?

Semnând Decretul cu privire la comemorarea ocupației sovietice, președintele interimar Mihai Ghimpu a extins volens-nolens la maxim limitele sincerității pragmatismului moldo-rus. Judecând după reacția Moscovei, putem spune că acest lucru nu este nicidecum pe placul politicienilor ruși. Se pare că, în opinia acestora din urmă, sinceritatea este bună în măsura în care aceasta nu constituie o provocare la adresa pseudoadevărurilor sovietice și „intereselor speciale” folosite de Kremlin pentru a-și argumenta drepturile și responsabilitățile privilegiate în așa-zisa vecinătate apropiată. Altfel spus, sinceritatea are valențe și limite diferite la Moscova, decât la Chișinău.

În ciuda ultimelor evenimente, Chișinăul insistă pe ideea de pragmatism pentru a convinge Rusia să revină la normalitate și să reia importurile de vinuri din Moldova. Având în vedere circumstanțele

interne, această atitudine poate fi înțeleasă, într-o anumită măsură. Cu toate acestea, continuarea acestui curs, fără reajustarea lui, nu ne va scuti de repetarea unor sincope asemănătoare în viitor. Mai mult decât atât, Rusia va continua să folosească acest soi de pragmatism pentru a ne șantaja ori de câte ori va considera că politicienii moldoveni au depășit limitele admisibile ale sincerității, transparenței, verticalității etc.

În aceste condiții, avem urgent nevoie de formularea unei strategii coerente care să imprime substanță și, foarte important, o coloană vertebrală solidă politicii noastre vizavi de Rusia. Actualmente, pragmatismul Chișinăului este mai curând un mod de acțiune chemat să asigure adaptarea flexibilă la orice situație în funcție de conjunctura politică internă sau externă. După cum am văzut, pe termen scurt, un astfel de comportament poate aduce niște câștiguri tactice efemere, pe termen lung însă, el este unul falimentar, pentru că nu este expresia unei politici clar definite în termeni de principii, valori, obiective, interese comune și mecanisme de implementare.

Moldova, desigur, trebuie să dezvolte un parteneriat de lungă durată cu Rusia, dar unul realist și nicidecum unul bazat pe conjuncturalism pragmatic și himere, precum este edificarea unui parteneriat strategic moldo-rus. Un astfel de parteneriat presupune interese și obiective strategice nu doar asumate în comun, dar și împărtășite/formulate în același fel. În prezent însă, Chișinăul și Moscova au agende și perspective strategice diferite, mai ales când vorbim despre participarea la procesele regionale integraționiste de natură politico-economică, despre cele de securitate nici nu mai vorbim.

- **Alexandru Baltag: Arma energetică a Rusiei ca instrument de presiune și de influență în spațiul ex-sovietic (cazul Republicii Moldova și al Ucrainei). APE. 06.07.2010.**

Ucraina și Republica Moldova, care nu au existat ca state independente până la implozia URSS, reprezentau interfața europeană a Imperiului Rus și apoi celui Sovietic. În aceste condiții, acestui teritoriu, mai cu seama celui ucrainean, îi revine rolul de pivot geopolitic, deoarece existența acestor state ca state independente de Kremlin (independente în sensul strict al cuvântului) contribuie la transformarea geopolitică a Rusiei. Iar, o eventuală aderare a acestor două state la UE și NATO ar putea împinge Rusia în Asia într-o oarecare măsură, de Europa legând-o doar relațiile economice și energetice. Acest fapt este perceput drept un pericol pentru Federația Rusă, atât timp cât acest actor a jucat și mai joacă un rol (geo)politic și (geo)strategic dominant în Europa pe parcursul ultimelor secole. Totodată, spațiul moldo-ucrainean reprezintă un scut pentru Rusia vis-à-vis de pericolul venit din Vest, în special din partea NATO¹. În plus, această regiune reprezintă «podul» de legătură cu Europa. Iată de ce o eventuală transformare a regiunii de prelungire europeană a Rusiei va fi dificil acceptată de Moscova².

¹ Zbigniew Brzezinski: "...fără Ucraina, Rusia încetează să fie un imperiu, dar, împreună cu Ucraina, mai întâi amăgită și, apoi, subordonată, Rusia devine automat un imperiu", "Le partenariat prématuré" din volumul "L'Europe Centrale et de l'Est dans le cyclone de transition", p.290

² Ion Brăteanu, "Cine domină Crimeea, domină Marea Neagră".

Referindu-mă la latura energetică, remarc faptul că comportamentul dur al Gazprom-ului față de Ucraina și Moldova are conotație de ordin (geo)politic și (geo)economic, având tangență cu orientarea pro-occidentală a autorităților oficiale de la Kiev și Chișinău. La nivel de declarații oficiale și acțiuni, Moscova dă de înțeles într-o manieră expres că nu va accepta niciodată apropierea structurilor militare pan-occidentale în imediata vecinătate. Astfel, șantajul energetic față de Kiev și Chișinău reprezintă doar un instrument de presiune în scopul asigurării securității naționale ruse. Pe de o parte este un semnal pentru Occident în ceea ce privește extinderea influenței sale spre Est (în special de ordin politic și militar), care subminează interesul național al Rusiei în regiune. Pe de altă parte, aceste acțiuni reprezintă atenționări permanente pentru Ucraina și Moldova, determinându-le să-și revadă propria poziție vis-à-vis de aderarea sa la structurile occidentale. În context, urmează a fi menționată intenția Moscovei de a influența situația politică internă din aceste două state, care este instabilă din cauza unor diferențe de poziții și disensiuni dintre diferite forțe politice.

Republica Moldova

După destrămarea URSS, Republica Moldova, ca stat independent, recunoscut pe plan internațional, a moștenit legal întregul sistem de transportare, tranzitare și distribuire a gazului natural aflat pe teritoriul său. În anul 1992, după conflictul transnistrean, când Chișinăul pierde controlul asupra teritoriului din stânga râului Nistrului, o parte din acest patrimoniu trece sub controlul administrativ al autorităților separatiste (susținute politic și financiar de către Federația Rusă), deoarece localizarea nodului de compresie a gazoductelor magistrale se află în orașul Tiraspol.

În prezent industria gazului în Republica Moldova este dirijată din afară, fiind dependentă 100% de o singură piață de export – Federația Rusă, mai precis de un singur furnizor – S.A.R. „Gazprom”. Ba, mai mult, toată industria gazului din țară este în mâinile acestui monopolistului rusesc, R. Moldova pierzând controlul acestei ramuri de o importanță strategică³. În cele din urmă, problema aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor casnici și industriali din Republica Moldova a devenit o chestiune deosebit de sensibilă, fapt ce afectează direct securitatea energetică a RM⁴. Situația delicată din sectorul energetic moldovenesc reprezintă un factor deosebit de grav, deoarece este deseori utilizat în diverse scenarii politice sau militare, practicate de Kremlin. Politica tarifară sau blocarea sistemelor de alimentare cu gaze naturale creează numeroase „mine cu explozie întârziată” pentru stabilitatea și cursul democratic al RM, instituind dependențe periculoase pentru cursul modernizator al țării, luând în considerație situația economică și financiară a țării și capacitatea redusă de plată pentru resursa energetică importată.

Din păcate, până în prezent problema prețului pentru gazul importat din Federația Rusă rămâne una sensibilă pentru Republica Moldova în urma revizuirii relațiilor companiei ruse Gazprom cu fostele

³ Din capitalul statutar al întreprinderii moldo-ruse „Moldovagaz”, Gazprom deține 50%+1 din acțiuni, autoritățile din Transnistria - 14%, Guvernul Republicii Moldova - 35% din acțiuni

⁴ Potrivit indicelui “The Energy Security Risk Index”, Republica Moldova a fost evaluată ca țară cu „risc extrem” de vulnerabilitate la securitatea energetică pe termen scurt, Magazin economic „Economist”, <http://eco.md/article/7781/>

republici sovietice, aceste schimbări cel mai dur fiind simțite de țările cu orientare pro-occidentală. În acest sens, atragem atenție la faptul că Gazprom-ul nu are semnate contracte de lungă durată care să stabilească prețul fix pentru resurse energetice cu multe state ex-sovietice. Astfel, considerăm că în viitorul apropiat nici nu vor fi semnate, din anumite raționamente politice și strategice. Aceasta ne determină să credem că Moscova va folosi în continuare arma energetică pentru influențarea cursului politic al țărilor slab dezvoltate și 100% dependente energetic de ea, cum este și cazul Republicii Moldova.

Un alt factor, care are repercusiuni politice și nu numai sunt datoriile RM față de Federația Rusă pentru resursele de gaz natural importate. În prezent S.A. „Moldovagaz” are o datorie de aproximativ 2,4 miliarde USD pentru gazul importat din Rusia. Din această sumă, cca. 2 miliarde sunt datoriile Transnistriei⁵. Datoria Tiraspolului revine întreprinderii “Tiraspoltransgaz” SRL, care administrează rețeaua de gaze din Transnistria, aceasta, însă, nu este parte la contractul de baza de cumpărare-vânzare a gazelor naturale încheiat între Gazprom și Moldovagaz. În consecință, Gazprom-ul are dreptul legal de a cere de la noi achitarea tuturor datoriilor, atât a celor acumulate de Chișinău, cât și a celor acumulate de Tiraspol⁶. Ținem să subliniem faptul că datoriile sunt principalul canal de exercitare a presiunilor economice sau/și politice. Astfel că datoriile Tiraspolului acumulate pe parcursul ultimilor 18 ani sunt “puse pe spatele” Chișinăului, care nici nu controlează teritoriul respectiv.

În prezent, administrația de la Tiraspol negociază condițiile de transmitere către Gazprom a cotei sale în Moldova-gaz. Tiraspolul vrea să obțină și posibilitatea de a încheia contracte directe cu Gazprom privind livrarea de gaze în regiunea transnistreană. Totodată, este negociată și o reeșalonare a plății enormelor datorii pe care le are Tiraspolul față de Gazprom. Ne vine greu să credem că un astfel de aranjament i-ar conveni Moscovei, deoarece Federația Rusă nu are nevoie de o Transnistrie independentă. Federația Rusă are nevoie de o Moldovă manevrabilă prin intermediul Transnistriei. În această ordine de idei, se explică votul de respingere al Dumei de stat privind independența „RMN” după declararea independenței Kosovo sau după războiul din Georgia din vara anului 2008. În plus, rușilor le convine ca această uriașă datorie în creștere a Tiraspolului (cca 2 mlrd. USD) să fie “pusă pe spatele” Moldovei.

Până în anul 2008 autoritățile separatiste plăteau pentru gazul rusesc tarife de 4-5 ori mai mici decât în restul Moldovei. Însă, începând cu 2008, Gazprom-ul, „pe neașteptate” și-a dat seama că nu mai este dispus să livreze Transnistriei gaze la prețuri preferențiale, ci la aceleași tarife pe care le practică și în cazul Republicii Moldova⁷. Deci, nu este dificil să constatăm că datoriile Tiraspolului vor crește de aici încolo în „progresie geometrică”, care, în prezent devin automat datoriile Chișinăului. În aceste

⁵ Numai în prima jumătate a anului curent, acestea s-au majorat cu peste 250 mil. USD, depășind astfel cota de două miliarde USD, iar până la finele anului curent ar putea să mai crească cu peste o sută de milioane de dolar, Magazin economic „Economist”, <http://www.eco.md/article/7157/>

⁶ Gazprom a acționat Republica Moldova în justiția rusă pentru a recupera 280 milioane dolari, care reprezintă o datorie a SA Moldovagaz la gazele naturale, Gazeta.ru, http://www.gazeta.ru/news/business/2010/05/17/n_1495771.shtml

⁷ Datoria Transnistriei s-a format deoarece consumatorii regiunii plătesc pentru gaz un tarif, stabilit de administrația regiunii, cu 60 la sută mai mic decât cel real.

condiții ne putem aștepta la „surprize”, ceea ce poate determina ca Moscova să dețină toate pârghiile în sectorul energetic moldovenesc⁸. De altfel, nu este complicat să ne dăm seama unde se va face politica în sectorul energetic din RM. Pe scurt, pot afirma cu certitudine că vom fi „legați la mâini și la picioare” de către gigantul rus.

Remarcăm faptul că tarifele mici din Transnistria făceau să crească datoriile acestora pentru gazele livrate de Gazprom. Și suntem practic convinși că acest lucru se făcea conștient. Acum când tarifele au crescut, datoriile și dependența energetică a statului în ansamblu crește. Este, desigur, un factor din umbră și puțin observat, însă, avem convingerea că datoriile (aproximativ de 2,4 miliarde USD) calificate drept ale Republicii Moldova, vor duce ca Gazprom-ul să le pretindă mai târziu de la noi. Deoarece atât timp cât Transnistria nu este un subiect independent, interpretarea dreptului internațional de către Rusia poate să se răsfrângă negativ asupra Moldovei privind achitarea datoriilor pentru gazul importat.

În acest context putem afirma că Moscova folosește Gazprom-ul drept un instrument de politică externă, încercând să valorifice lacunele cu care se confruntă Republica Moldova, în special vulnerabilitățile enorme în fața riscurilor energetice. Astfel, Republica Moldova ar trebui să facă față dependenței complete a țării de importul de resurse energetice printr-o abordare integrată, constând în diversificarea mixtului de energie și diversificarea surselor și rutelor de alimentare cu energie importată: conservarea energiei, construcția propriilor rezervoare de gaz, asigurarea legăturii cu sistemul de gaze din România în direcția vest-est, etc. În plus, exemplul țărilor baltice, care depind în mare parte de un singur furnizor, este cât se poate de concludent pentru Chișinău. Or, se necesită o nouă abordare în strategia de asigurare a securității energetice, care ar determina creșterea capacității de plată pentru resursa energetică importată. În acest fel relațiile moldo-ruse pe segmentul energetic ar căpăta o nouă abordare, bazate doar pe obligațiunile asumate.

Ucraina

Poziția geografică a Ucrainei și rețeaua de gazoduct construită în timpul Uniunii Sovietice au determinat ca acest stat să joace un rol destul de important în sectorul energetic continental⁹. În consecință, în prezent Ucraina se poziționează ca un actor important în ceea ce privește securitatea europeană energetică, astfel că disputele energetice ruso-ucrainene reprezintă nu doar o problemă ucraineană sau rusă, dar obțin un caracter geopolitic. Menționăm faptul ca via teritoriul ucrainean tranzitează cca 80% de resurse de gaz natural importat din Rusia de către UE, ceea ce reprezintă 25% din

⁸ Potrivit lui Alexandr Gusev, președintele întreprinderii Moldovagaz, Gazprom-ul ar putea prelua, în contul acestei datorii, care juridic se consideră ca fiind datorie a Moldovei, activele Moldovagaz, ceea ce înseamnă practic preluarea întregului sistem de livrare a gazului din Moldova

⁹ Prin cei 35.200 km de conducte din Ucraina, Gazprom livrează anual 120-130 de miliarde de metri cubi, Infonews, <http://reviste.infonews.ro/article26203.html>

volumul total importat de statele comunității¹⁰. La fel, regiunea ucraineană tranzitează coridorul vest-est, constituind o axă de conexiune între Europa continentală și Asia Centrală și regiunea caspică. Totodată, acest spațiu formează coridorul nord-sud, o demonstrație în acest sens fiind gazoductul Blue Stream, care unește Rusia și Turcia. Evident este faptul că există o competiție între aceste două axe, caracterizându-se prin aspecte geopolitice, dar și tehnice.

În prezent se duce o luptă diplomatică între Occident și Rusia pentru această regiune, dat fiind faptul că ea asigură acces spre o zonă bogată cu resurse energetice. În plus, dacă luăm în considerație ruta turcă, atunci observăm că ea nu reduce din importanța Ucrainei în ceea ce privește tranzitul hidrocarburilor. Cartea ucraineană ar putea servi ca și alternativă în cazul eventualelor evoluții negative în regiunea turcă, de exemplu escaladarea conflictului în jurul minorităților curde.

Relațiile bilaterale ruso-ucrainene pe segmentul energetic au cunoscut în ultimul timp mai multe divergențe în ceea ce privește prețul la gaz și la tranzit, fapt ce reprezintă niște semnale evidente atât pentru occidentali, cât și pentru ucraineni. Politica dură a Gazprom-ului, ce a avut impact negativ atât asupra Kievului, cât și asupra Bruxellesului, scoate la suprafață în mod expres conotații politice și geopolitice, la bază fiind interesele naționale ale Rusiei în imediata sa proximitate¹¹. Moscova oficial dă de înțeles în repetate rânduri că nu va accepta niciodată apropierea structurilor militare pan occidentale în imediata vecinătate și pentru prevenirea unei astfel de conjuncturi este capabilă să acționeze în modul cel mai drastic. Astfel, șantajul energetic față de Kiev este doar un prim pas în scopul asigurării securității naționale și semnalării Occidentului de a se debarasa de politicile sale, care ating interesul național sau de stat al Rusiei, în cazul Ucrainei fiind unul vital. Totodată, reprezintă și o atenționare pentru Ucraina, determinând-o să-și revadă propria poziția vis-à-vis de aderarea sa la structurile occidentale.

Evident este faptul că Kremlinul urmărește la fel anumite interese comerciale și energetice. Situația tensionată ar reprezenta o atenționare pentru statele UE asupra instabilității tranzitului de resurse energetice via teritoriului ucrainean, fapt ce ar putea duce la încurajarea UE pentru a participa mai activ în cadrul proiectului North Stream și South Stream. Pe de altă parte, acțiunile de presiune asupra Kievului au la bază interesul vădit din partea rușilor în ceea ce privește achiziționarea și controlul infrastructurii energetice din Ucraina, progrese în acest sens fiind deocamdată neatrinse¹².

În context, ar fi bine să mai atragem atenție la o nuanță. Cauza oficială a conflictului gazelor între Ucraina și Rusia a fost neachitarea din partea Kievului a datoriei pentru gaz. Însă, dacă atragem atenție la

¹⁰ „UE importa din Rusia un sfert din gazul consumat, 80% via Ucraina”, http://www.standard.money.ro/articol_75003/ue_importa_din_rusia_un_sfert_din_gazul_consumat_80_via_ukraina.html, 6 ianuarie 2009

¹¹ Vladimir Putin a precizat, în mod deschis, că Rusia nu va ezita să folosească gazul ca instrument de negociere cu liderii politici pro-occidentali ai statelor ex-sovietice, Revista 22, <http://www.revista22.ro/gazul-instrument-de-politica-externa-al-rusiei-4886.html>

¹² Președintele Ucrainei, Viktor Ianukovici, consideră că fuziunea între grupul Gazprom și compania ucraineană Naftogaz, propusă de premierul rus Vladimir Putin, este imposibilă, Mediafax, <http://www.mediafax.ro/economic/viktor-ianukovici-considera-imposibila-fuziunea-intre-gazprom-si-naftogaz-6120333>

faptul că datoria Transnistria este cu mult mai mare, atunci ne convingem o dată în plus că motivul real al conflictului dintre Kiev și Moscova nu a avut conotație financiară, ci una geopolitică și geo-energetică.

Chiar și semnarea acordului de către Președintele rus Dmitri Medvedev și omologul său ucrainean Viktor Ianukovici privind menținerea bazei navale ruse în Ucraina până în anul 2042, în schimbul unei reduceri de 30% a prețului pentru gazele naturale ruse livrate Kievului, o reducere considerată o parte din chiria plătită de Moscova pentru această bază¹³, demonstrează expres interesul de aducere a Ucrainei pe orbita Rusiei. De fapt, conflictele energetice dintre Ucraina și Rusia din 2006 și din 2009 au avut la bază divergențe de ordin politic sau mai bine spus lipsa unei colaborări între aceste două state și lezarea unor interese ale Rusiei în regiune. Consecințele negative de ordin politic, social, economic și energetic atât din Ucraina, cât și din Europa, a dus la consolidarea pozițiilor Rusiei în regiune. Pe de o parte, Moscova și-a înăsprit pretențiile în ceea ce privește prezența sa militară la Marea Neagră, ca și o contrapondere celei NATO din regiune. Pe de altă parte, asistăm la promovarea intereselor sale energetice în zonă prin intermediul proiectului South Stream, care rămâne a fi într-o strânsă concurență cu proiectul occidental Nabucco. Or, o consolidare a poziției ruse în regiunea pontică ar reprezenta un factor de stimulare în ceea ce privește accelerarea lansării gazoductului South Stream, pe fundalul păstrării interesului din partea Occidentului de a începe construcția gazoductului Nabucco pentru a reduce dependența de gazul rusesc și de a controla axa hidrocarburilor.

Noua conducere de la Kiev pare să fi abordat de o manieră progresistă relațiile bilaterale ruso-ucrainene, care, altminteri sunt în avantajul tuturor părților implicate la proces. La fel, stabilitatea politică din Ucraina va juca un rol important în evoluția ulterioară a evenimentelor din această regiune, luând în considerație criza economică globală, dar și raporturile dintre marile puteri occidentale (în special SUA) și Rusia. Luând în considerație faptul că Ucraina se confruntă cu o profundă criză economică¹⁴, conducerea acestei țări ar trebuie să facă față provocărilor și să minimalizeze escaladarea unor crize de ordin diplomatic sau energetic. La momentul de față am putea constata că relațiile ruso-ucrainene pe segmentul energetic au trecut într-o nouă fază, bazată pe consens politic și dorința de a stabili bune relații de colaborare. Considerăm că schimbări radicale nu se vor produce, dat fiind faptul că fiecare stat își promovează propriile interese naționale. În plus, Ucraina, confruntându-se cu grave probleme de ordin economic și social, nu poate să-și permită luxul de a face schimbări radicale în ceea ce privește prioritățile sale în materie de politică externă, de securitate energetică sau economică.

Nu cred că pentru cineva a fost o surpriză o astfel de evoluție a ultimelor evenimente din Ucraina, dar cred că și ar fi pripit și prematur să tragem acum anumite concluzii de ordin politic și geopolitic. Foarte mult depinde cum vor evolua lucrurile în interiorul Ucrainei și al relațiilor dintre marile puteri. În orice caz, pentru Ucraina este vital să mențină relații de colaborare și prietenie cu vecinii, în special cu marile puteri, precum este Federația Rusă, UE și SUA.

¹³ Acordul prevede prelungirea cu 25 de ani a închirierii bazei Flotei ruse a Mării Negre din Crimeea, în continuarea contractului actual ce expiră în 2017, Rusenergy, <http://rusenergy.com/ru/news/news.php?id=51505>

¹⁴ Industriile Ucrainei depind puternic de gazul natural importat, iar economia națională ucraineană a scăzut anul trecut cu 15% pe fondul crizei economice internaționale.

Concluzii

Atât Republica Moldova, cât și Ucraina, vor încerca să-și consolideze independența lor fragilă, gestionând inteligent relațiile de dependență economică și energetică față de Federația Rusă. Elitele oficiale ale acestor două state conștientizează că sunt necesare reforme structurale și sistemice pe interior pentru a minimaliza vulnerabilitatea țărilor față de eventuale provocări ce ar putea apărea, fie și artificial. Criza gazelor din 2006 și din 2009 a demonstrat o dată în plus lipsa pregătirii și prezența panicii în rândul clasei politice moldovenești și ucrainene, dar și a societăților în ansamblu, fapt ce determină la apariția unor situații de instabilitate cu consecințe nefaste corespunzătoare.

Pe plan regional, concurența dintre cele două centre de putere – Federația Rusă și Occidentul – va continua, astfel prefigurându-se o nouă dinamică și abordare geopolitică în regiune. Or, percepem o relansare a relațiilor bilaterale ruso-americe și noile provocări de ordin economic, politic și militar care apar pe continentul european. Iar Moldovei și Ucrainei nu le rămâne decât să participe activ în cadrul acestor procese cu scopul de a consolida și de a restabili consensul național privind păstrarea statului unitar.

Mulți comentatori politici anticipează deja o reorientare politică și diplomatică a Ucrainei după ce la putere a venit un președinte considerat pro-rus. Or, noi considerăm că un ciclu electoral nu poate defini tabloul complet al regiunii. În plus, evoluția evenimentelor din regiune în mare parte depinde de factorul extern și de acest fapt deja ne-am convins: Ianukovici nu a avut marja de manevră în negocierile cu Rusia privind flota din Marea Neagră și prețul gazelor, dat fiind faptul că Ucraina a fost foarte puternic lovită de criza economică globală, economia țării fiind în pericol. La momentul de față nu se prefigurează căi energetice alternative pentru Moldova și Ucraina, fapt ce impune aceste două state să facă față dependenței complete de resursa energetică importată printr-o abordare integrată, încercând să facă o delimitare a politicului de energetică, după exemplul țărilor baltice, Bulgariei, Slovaciei, Poloniei.

Alexandru Baltag, Expert asociat, Asociația pentru Politică Externă

- **Mihai Popșoi: Ratificarea Statutului Curții Penale Internaționale de la Roma – un subiect imperativ pe agenda europeană a Republicii Moldova. APE. 20.07.2010.**

Curtea Penală Internațională

În vederea anchetării celor mai atroce crime ale secolului XX – genocidul, crimele împotriva umanității și crimele de război, comunitatea internațională a înființat tribunale ad-hoc, precum Tribunalele Militare Internaționale de la Nürnberg și Tokyo, Tribunalul Penal Internațional pentru Rwanda și Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie. Cu toate acestea, genocidul, crimele împotriva umanității și crimele de război continuă să reprezinte o realitate sinistă a lumii de astăzi. Astfel, la 17 iulie 1998, Conferința Diplomatică de la Roma a adoptat Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale (CPI) cu scopul creării unei instanțe internaționale competente și permanente menită să judece indivizii care au comis cele mai odioase crime cunoscute umanității. Astfel încât, Curtea Penală Internațională diferă de Curtea Internațională de Justiție, numită uneori Curtea Mondială, care soluționează litigiile între guverne. Statutul de la Roma al CPI a intrat în vigoare la 1 iulie 2002 și în prezent Curtea este pe deplin operațională, având sediul la Haga, Olanda. Tratatul a fost salutat și apreciat

de guverne, experți în drept și societatea civilă ca fiind cea mai considerabilă realizare în dreptul internațional din momentul adoptării Cartei Națiunilor Unite. În acest fel, lupta pentru justiție internațională a înregistrat un progres major.

Astfel, Statutul de la Roma prevede înființarea unei noi structuri internaționale, aceasta fiind prima jurisdicție internațională penală cu caracter permanent din istoria omenirii. Curtea Penală Internațională este independentă, însărcinată cu anchetarea și trimiterea în justiție a persoanele învinuite de comiterea genocidului, crimelor împotriva umanității, crimelor de război și crimelor de agresiune. CPI funcționează în baza principiului complementarității, astfel încât sistemele naționale de justiție continuă să aibă responsabilitatea primară pentru judecarea acestor crime. CPI are responsabilitatea de a acționa doar atunci când sistemul național nu dorește sau nu are posibilitatea de a ancheta sau a trimite în justiție. CPI nu va putea acționa retroactiv, având competența numai asupra faptelor comise după 1 iulie 2002. Curtea mai are o importanță deosebită din următoarele considerente:

- aceasta va servi drept un factor de descurajare a unor asemenea crime. În majoritatea cazurilor din perioada ultimilor cincizeci de ani mecanismele internaționale pentru cercetarea persoanelor învinuite în asemenea infracțiuni au fost instituite doar după comiterea acestora;
- aceasta va avea o jurisdicție mult mai largă în comparație cu Tribunalele ad-hoc existente. De exemplu, activitatea Tribunalului Penal Internațional pentru fosta Iugoslavia și Ruanda a fost limitată doar la infracțiunile comise pe anumite teritorii, iar cele comise în afara teritoriilor respective nu au fost deloc cercetate;
- Statutul conține prevederi progresiste referitoare la protecția victimelor de la re-traumatizare, precum și o strictă compatibilitate cu drepturile omului recunoscute pe plan internațional, fără nici o discriminare bazată pe considerente de sex, vârstă, rasă, culoare, limbă, religie sau convingere, opinii politice sau de altă natură, origine națională, etnică sau socială, avere, naștere sau orice altă calitate.

Datorită faptului că Statutul a fost inclus pe lista celor mai importante 25 de documente ale secolului XX, a fost promovată o campanie de accelerare a procesului de ratificare, inclusiv la nivelul Consiliului Europei și al Uniunii Europene, în speranța că înființarea CPI reprezintă nu numai un instrument pentru promovarea justiției, dar și un instrument pentru încurajarea păcii. Până în iunie 2010, 111 state au ratificat Statutul de la Roma – ceea ce reprezintă mai mult de jumătate din comunitatea internațională. Din cele 111 de state participante, 40 sunt state europene. În același timp, 37 de țări au semnat dar nu au ratificat Statutul CPI, printre acestea se numără și Republica Moldova împreună cu Armenia, Azerbaidjan, Turcia, Belarus, Vatican, Monaco, Federația Rusă și Ucraina, fiind unicele state europene care nu sunt parte la acest statut.

Curtea Penală Internațională și Republica Moldova

În vederea consolidării securității internaționale și în spiritul stabilirii unui sistem comun de justiție penală internațională Republica Moldova a semnat Statutul de la Roma al CPI la 8 septembrie 2000. În

primăvara anului 2006, Ministerul Justiției a pregătit proiectele de lege necesare pentru ratificarea Statutului de la Roma și ajustarea legislației naționale la cerințele Statutului. La 2 octombrie 2007 Curtea Constituțională a RM, la sesizarea parvenită din partea Guvernului, a adoptat o hotărâre cu privire la faptul că prevederile Statutului de la Roma al CPI și Constituția RM sunt compatibile. Proiectul de lege cu privire la ratificarea Statutului CPI, aprobat la 7 decembrie 2007 de către Guvern, a intrat în Parlament la 29 ianuarie 2008.

Cu toate că „Coaliția pentru Curtea Penală Internațională” (CCPI), care întrunește peste 2.500 organizații non-guvernamentale din toată lumea, a declarat Republica Moldova, în repetate rânduri, – țară țintă în cadrul campaniei sale pentru ratificarea universală a Statutului de la Roma, autoritățile Moldovei au ales să ignore de fiecare dată acest apel, deși ratificarea a fost un angajament asumat în cadrul Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, totodată fiind parte a Programul legislativ pentru anii 2005 – 2009. Angajamentul respectiv se regăsește în capitolul: Dialogul politic și reformele; paragraful: Drepturile și libertățile fundamentale ale omului; cu titlul: *Asigurarea Justiției internaționale prin intermediul Curții Penale Internaționale*. Deci, ratificarea Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale și elaborarea prevederilor necesare pentru modificarea Constituției au fost prevăzute expres în plan. Astfel, în conformitate cu Planul Național de Implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană ratificarea Statutului urma a fi efectuată în anul 2006.

Un moment controversat al proiectului de lege propus de guvern îl constituie art.1 p.3: „*Pînă la restabilirea deplină a integrității teritoriale a Republicii Moldova, prevederile Statutului se aplică doar pe teritoriul controlat efectiv de autoritățile Republicii Moldova*”. De aceea, mesajul Coaliției pentru Curtea Penală Internațională fără de Republica Moldova conține îndemnul de a răspândi jurisdicția CPI pe întregul teritoriu al Republicii Moldova și nu doar pe „teritoriul controlat efectiv de autoritățile Republicii Moldova”, cum este indicat în redacția curentă a proiectului de lege cu privire la ratificare, care a intrat în Parlament. Organizațiile de apărare a drepturilor omului solicită excluderea din textul proiectului de lege cu privire la ratificare a declarației privind faptul că prevederile Statutului vor fi aplicate doar pe teritoriul controlat efectiv de autoritățile Republicii Moldova. Dacă această declarație va deveni lege, Statutul de la Roma al CPI nu va acționa pe teritoriul malului stîng al Nistrului, și locuitorii regiunii Transnistrene nu vor putea să se bucure de protecția oferită de CPI în cazurile de genocid, crime de război și crime împotriva umanității.

Intențiile autorităților de la Chișinău de a lăsa o parte a teritoriului și a locuitorilor țării fără o protecție suplimentară oferită de Statutul de la Roma sunt neclare, avînd în vedere că răspunderea în fața Curții o poartă persoanele fizice, infractorii, și nu statul ca subiect. Prin acest fapt CPI se deosebește de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO), care condamnă pentru încălcări statul și nu persoanele concrete. Prin urmare, conducerea de la Chisinau nu are temei să se preocupe de faptul că Moldova, ca țară, poate fi condamnată, deoarece CPI poate judeca doar responsabilii, inclusiv și cei care se află în regiunea Transnistreana, dacă împuternicirile acestora se vor aplica pe întregul teritoriu al țării.

Dacă autoritățile Republicii Moldova nu vor răspândi acțiunea Statutului de la Roma în regiunea Transnistreană, atunci ele vor crea condiții juridice pentru ca:

- 1) genocidul, crimele de război și crimele împotriva umanității, săvârșite în regiunea Transnistreană, să rămână fără pedeapsă;
- 2) persoanele, care au comis acțiunile de genocid, crime de război și crime împotriva umanității din regiunea Transnistreană sau din altă parte a lumii, ar putea să se ascundă în Transnistria.

Curtea Penală Internațională și Uniunea Europeană

Uniunea Europeană oferă sprijin deplin Curții Penale Internaționale. Principiile Statutului de la Roma al CPI, precum și cele care reglementează funcționarea sa, sunt pe deplin în conformitate cu principiile și obiectivele Uniunii. Consolidarea statului de drept și respectarea drepturilor omului, precum și menținerea păcii și întărirea securității internaționale, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite și cu prevederile articolului 11 din Tratatul UE, sunt de importanță fundamentală și constituie o prioritate pentru Uniunea Europeană.

Crimele grave ce se află sub jurisdicția CPI constituie o preocupare majoră pentru Uniunea Europeană, care este determinat să coopereze pentru a preveni aceste crime și pentru a pune capăt impunității autorilor acestora. În acest context, Uniunea Europeană a adoptat, la 11 iunie 2001, Poziția Comună 2001/443/PESC privind Curtea Penală Internațională, care a fost revizuită și consolidată la 20 iunie 2002 prin Poziția Comună 2002/474/CFSP, și la 16 iunie 2003 prin Poziția Comună 2003/444/PESC. Obiectivul Poziției Comune a fost de a sprijini înființarea rapidă și funcționare eficientă a Curții și de a promova un sprijin universal pentru Curte prin promovarea unei participări cât mai extinse posibil la acest statut. Uniunea Europeană, de asemenea, a finalizat în februarie 2004 un plan de acțiuni care vizează poziția comună. UE este principalul donator al CPI, toate statele membre împreună ating cota de 57,4% care echivalează cu €51,9 mln, urmată de Japonia cu €19,9 mln, respectiv 22%, care este cota maximă admisibilă pentru un stat, pentru a evita dependența excesivă a instituției de un singur finanțator.

În consecință, Uniunea Europeană și statele sale membre depun toate eforturile ca să continue acest proces, printre altele, ridicând problema legată de cea mai largă posibil ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la Statutul de la Roma și punerea în aplicare a Statutului, prin demersuri și declarații, în cadrul negocierilor sau dialogurilor politice cu statele terțe, grupuri de state sau organizații regionale relevante, ori de câte ori este cazul. Parlamentul European, spre exemplu, a recomandat României, în raportul privind situația drepturilor omului pe 2007, să anuleze acordul bilateral prin care aceasta a oferit imunitate cetățenilor SUA în fața Curții Penale Internaționale. Potrivit raportului PE recomandă Bucureștiului să denunțe documentul bilateral încheiat cu SUA, care garantează că americanii aflați pe teritoriul României nu vor fi predați CPI. Statele Unite au semnat initial Statutul de la Roma, însă ulterior

și-au retras semnătura, demarând o campanie susținută pentru protejarea cetățenilor săi de jurisdicția Curții prin tratate bilaterale, care le conferă imunitate în țările ce recunosc CPI.

Curtea Penală Internațională și Statele Unite ale Americii

Guvernul Statelor Unite s-a opus în mod constant unei instanțe internaționale care ar putea supune liderii militari și politici ai SUA unui standard global și uniform în domeniul justiției. Administrația Clinton a participat activ la negocierile privind Statutul Curții Penale Internaționale, promovând un screening a cazurilor de către Consiliul de Securitate ONU. Dacă ar fi fost adoptat, acest lucru ar fi permis Statelor Unite să se opună oricărui caz incomod. Atunci când alte țări au refuzat să accepte un astfel de standard inegal al justiției, SUA, a militat pentru a slăbi și submina instanța. Administrația Bush, venind în 2001, când Statutul de la Roma se apropia de data punerii sale în aplicare, a adoptat o opoziție extrem de activă. Washington-ul a început să negocieze acorduri bilaterale cu alte țări, în vederea asigurării imunității cetățenilor Statelor Unite de la urmărirea penală de către Curte. Drept mijloc de influență, SUA a amenințat cu sistarea ajutorului economic, retragerea asistenței militare, precum și alte măsuri dureroase. Administrația Obama a făcut eforturi sporite de cooperarea cu CPI, participând în organele de conducere a Curții și oferind sprijin pentru urmărirea penală în curs de desfășurare. Washington-ul, cu toate acestea, nu are intenția de a adera la CPI, ca urmare a îngrijorării cu privire la posibile acuzații și urmărirea penală motivate politic împotriva cetățenilor SUA precum și diminuarea suveranității sale.

Există în prezent un consens din partea ambelor partide că Statele Unite nu doresc să ratifice Statutul de la Roma. Unii senatori americani au sugerat faptul că tratatul nu ar putea fi ratificat fără un amendament constituțional. Constituția Statelor Unite declară că Curtea Supremă de Justiție este arbitru final în ceea ce presupune legea din Statele Unite. Prin urmare, oponenții din SUA ai CPI susțin că Constituția Statelor Unite în forma sa actuală nu permite o cesiune de autoritate judiciară nici unui organism, altul decât Curtea Supremă de Justiție. În opinia susținătorilor CPI, nu există nici o incoerență cu Constituția Statelor Unite, pentru că rolul Curții Supreme a SUA ca ultim arbitru al legislației Statelor Unite nu ar fi deranjat. Alte obiecții la ratificare au inclus: precum că acesta încalcă dreptul internațional, este o instanță politică fără drept de apel, neagă drepturile fundamentale ale omului garantate americanilor, neagă autoritatea Națiunilor Unite, și că ar încălca suveranitatea națională a Statelor Unite.

În 2002, Congresul SUA a adoptat [American Service Members' Protection Act](#) (ASPA), care conținea o serie de dispoziții, inclusiv interdicții privind furnizarea de ajutor militar american țărilor care au ratificat Tratatul de instituire a instanței (cu excepții), și care permite Președintelui să autorizeze utilizarea forței militare pentru a elibera orice membru al personalului militar american deținut de către instanță, astfel încât adversarii au numit documentul "Hague Invasion Act". SUA a mai semnat un șir de Acorduri Bilaterale privind Imunitatea (Bilateral Immunity Agreements "BIAs", cunoscute și ca "Article 98 Agreements") cu un număr de țări, de a interzice predarea către CPI a unui larg număr de persoane, inclusiv foști sau actuali oficiali guvernamentali, personal militar și angajații ai SUA (inclusiv

contractori străini) și resortisanți. La 2 august 2006, Departamentul de Stat al SUA a raportat că au semnat 101 astfel de acorduri, în același timp Statele Unite a redus ajutoarele pentru numeroase țări, care au refuzat să semneze un BIAS. Totuși, din cele 101 acorduri doar circa 40% au fost ratificate. În pofida penalităților, un număr mare de state refuză public să semneze asemenea acorduri. Unicele state europene care au semnat un astfel de acord cu SUA sunt Albania, Bosnia-Herțegovina, Georgia, Macedonia și România.

În 2002, Statele Unite au amenințat cu veto reînnoirea tuturor misiunilor de menținere a păcii a Organizației Națiunilor Unite cu excepția cazului în care trupelor sale li se va acordat imunitate de urmărire penală de către Curte. Într-o mișcare de compromis, Consiliul de Securitate a adoptat Rezoluția 1422 la 12 iulie 2002, oferind imunitate personalului din state ne-membre a CPI implicate în misiuni stabilite sau autorizate de ONU pentru o perioadă de douăsprezece luni, cu posibilitatea de a fi reînnoite anual. Însă, în 2004, după apariția pozelor în care trupele americane maltratează prizonierii irakieni din Abu Ghraib, SUA și-a retras revendicarea.

Încercările S.U.A. de a modifica, pe calea unei rezoluții a Consiliului de Securitate al O.N.U., Statutul de la Roma, adoptat convențional, nu pot decât să genereze surprindere și îngrijorare cu privire la amestecul acestui organism politic, care în concepția SUA, se pretinde a fi un organ legislativ, într-o chestiune care trece dincolo de competența sa. Consiliul de Securitate al ONU are atribuții precis delimitate, care îi permit să acționeze conform art. 39 din Cartă, prin luarea de măsuri efective în cazurile de agresiune și de amenințare sau de violare a păcii și securității internaționale. Orice altă intervenție efectivă nu poate fi justificată, iar jurisdicția internațională penală, care s-a înființat o dată cu intrarea în vigoare a Statutului de la Roma, poate doar prin absurd să fie încadrată în aceste cazuri. Pe de altă parte, modificarea solicitată de S.U.A., ar duce la încălcarea dreptului internațional cutumiar existent, care, în materia genocidului și a crimelor împotriva umanității, nu permit imunitatea de jurisdicție.

Conferința de Revizuire a Statutului de la Roma - Kampala, Uganda, 31 mai – 11 iunie 2010

Conferința de Revizuire este în primul rând o reuniune a statelor părți la Statutul de la Roma pentru a lua în considerare eventuale amendamente la statut. Aceasta are loc în conformitate cu articolul 123 alineatul (1) din Statutul de la Roma, care prevede că *la 7 ani după intrarea în vigoare a statutului, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite va convoca o conferință de revizuire cu scopul de a examina orice amendament la prezentul statut*. Conferința de Revizuire s-a desfășurat pe două direcții principale, și anume: amendarea statutului și efectuarea unui bilanț al activității. Pe direcția amendării, statele părți au luat în considerare amendamente în special legate de elaborarea unei definiții și a mecanismul de declanșare a crimelor de agresiune. Pe direcția bilanțului, statele părți, organizațiile societății civile și alte părți interesate s-au angajat în discuții și dezbateri acoperind patru teme majore: impactul sistemului Statutului de la Roma asupra victimelor și comunităților afectate, cooperarea, complementaritatea, pace și justiția.

Rezoluția Parlamentului European privind Conferința de revizuire a Statutului de la Roma al Tribunalului Penal Internațional, de la Kampala, Uganda B7-0265/2010 menționează, printre altele, susținerea fermă față de TPI și față de obiectivele sale; subliniază faptul că Statutul de la Roma a fost ratificat de către toate statele membre UE, ca o componentă esențială a principiilor și valorilor democratice ale Uniunii, și solicită, prin urmare, statelor membre să respecte deplin Statutul ca parte a acquis-ului UE; solicită insistent statelor parte la Statutul de la Roma, în special statelor membre UE, să promulge sau să implementeze legi naționale care să le asigure cooperarea deplină cu TPI etc.

Unul din principalele proiecte de amendament ține de eliminarea Articolului 124, care stipulează că *un stat care devine parte la prezentul statut poate declara că, pentru o perioadă de 7 ani de la intrarea în vigoare a statutului în ceea ce îl privește, el nu acceptă competența Curții în privința categoriei de crime prevăzute la art. 8 (competența Curții asupra crimelor de război), când se presupune că o crimă a fost comisă pe teritoriul său de cetățenii săi*. Această prevedere a fost adoptată în 1998 pentru a facilita aderarea țărilor la Statutul de la Roma. Întrebarea cu care se confruntă Conferința de revizuire este dacă o astfel de clauză, adoptată la un moment istoric specific, este încă necesară pentru a promova universalitatea Statutului de la Roma sau dacă păstrarea acesteia va da naștere impunității. Plenul Conferinței a adoptat o rezoluție prin care decide să mențină articolul 124, dar urmînd să fie examinat automat în cinci ani. Luând cuvîntul după adoptare, membrii Coaliției pentru Curtea Penală Internațională au ținut să își exprime îngrijorarea față de adoptarea unei astfel de rezoluții.

Un alt punct nevralgic l-a constituit propunerea de modificare a articolului 8, ce se referă la crime de război, prin includerea în șirul de acte care constituie crime de război utilizarea anumitor categorii de arme (arme otrăvite, gaze și anumit tip de gloanțe) în conflicte armate interne. Utilizarea acestor arme în conflicte armate internaționale deja constituie crime de război, în conformitate cu Statutul de la Roma. La fel, definirea crimei de agresiune constituie o problemă sensibilă. Un act de agresiune, în general, este considerat a fi folosirea forței armate de către un stat împotriva altuia, fără acordul prealabil al Consiliului de Securitate ONU, fără justificarea auto-apărării. În propunerea de amendament, o persoană fizică într-o poziție de conducere este responsabilă penal pentru crima de agresiune atunci cînd o planifică, pregătește, inițiază sau execută. Conferința și-a bazat definiția crimei de agresiune pe Rezoluția Adunării Generale a Națiunilor Unite 3314 (XXIX) din 14 decembrie 1974, și, în acest context, au convenit să califice drept agresiune, o crimă comisă de un lider politic sau militar care, prin caracterul, gravitatea și amploarea sa a constituit o încălcare evidentă a Cartei ONU.

Conferința de revizuire oferă o încercare reînnoită de a soluționa probleme extrem de importante și sensibile. Complexitatea discuțiilor privind viitorul CPI derivă din însăși complexitatea noțiunii de supremație a legii și stat de drept. Unii ar putea fi tentați să apere statul de drept întemeiat pe pretenții universale ale rațiunii, în timp ce alții susțin că statul de drept nu poate exista fără considerente politice. Întăietatea rațiunii în legislație poate fi evidentă pentru unele state, și un mit pentru altele. Este oare atașamentul față de rațiune o ideologie politică în sine? Poate oare statul de drept fi decuplat în mod

obiectiv de la considerente politice? Nu ne putem aștepta ca Conferința de la Kampala să rezolve dispute atât de controversate asupra caracterului de drept penal internațional. Ceea la ce se poate spera este că aceasta va scoate în evidență numeroase state ale căror lideri și parlamentarii sunt dornici de a consolida legislația internațională chiar și în detrimentul propriei suveranități. Introducerea crimei de agresiune în mandatul CPI este un pas într-o direcție bună pentru cei care cred că, mai presus de toate, justiția este un scop valoros în sine.

Expunere de motive privind oportunitatea ratificării Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale de către Republica Moldova

Având în vedere scopul prezentului Statut, prin ratificarea acestui instrument internațional, Republica Moldova va manifesta pe plan internațional intenția sa de a stabili un sistem comun de justiție penală internațională și de a consolida securitatea internațională. Mai mult, ratificarea acestui instrument internațional va dovedi Uniunii Europene atitudinea conștiințioasă a statului nostru față de obiectivul său de integrare europeană, aceasta constituind o măsură obligatorie în vederea realizării obiectivului 12 „Asigurarea Justiției internaționale prin intermediul Curții Penale Internaționale” din Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Republica Moldova a pregătit deja unele măsuri legislative în domeniul dreptului penal internațional menite să faciliteze cooperarea juridică și judiciară internațională, inclusiv cooperarea cu Curtea Penală Internațională în vederea ratificării Statutului de la Roma, precum ratificarea de către Republica Moldova a unor convenții privind asistența judiciară în materie penală, privind corupția, împotriva criminalității transnaționale organizate, de extrădare, precum și Legea privind asistența juridică internațională în materie penală, toate acestea vor asigura în mare parte cadrul legislativ pentru aplicarea unor importante prevederi ale Statutului de la Roma, după ratificarea și intrarea sa în vigoare.

Deși, anterior se considera necesar a opera modificări în Constituția Republicii Moldova, la 2 octombrie 2007 Curtea Constituțională a emis o hotărâre pozitivă pe marginea constituționalității articolelor 1, 4 (2), 27 și 89 (1) din Statutul Curții Penale Internaționale. Astfel, urmare a Hotărârii nr. 22 din 02.10.07 a Curții Constituționale a decăzut oportunitatea modificării Constituției în legătură cu ratificarea Statutului, deoarece aceasta a hotărât că prevederile Statutului de la Roma sunt compatibile cu prevederile Constituției Republicii Moldova, la fel s-a procedat și în majoritatea statelor europene unde s-a ivit această problemă. Totodată, Ministerul Justiției a elaborat deja proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, prin care sunt operate numeroase modificări și completări la Codul penal și Codul de procedură penală. Proiectul în cauză a fost coordonat cu organele interesate și va intra în vigoare concomitent cu intrarea în vigoare pentru Republica Moldova a Statutului Curții Penale Internaționale.

În eventualitatea aderării țării noastre la Statutul de la Roma, contribuția Republicii Moldova față de CPI va fi foarte scăzută. Dacă statul nostru ar fi devenit membră la începutul anului 2005, contribuțiile

estimate ar fi fost 115 Euro pentru Fondul Capitalului de Lucru și 1383 Euro pentru bugetul anului 2005. Printre costurile indirecte ale ratificării se numără și o eventuală răcire a relațiilor cu SUA, fapt ce ar îndepărta eventualitatea unui parteneriat strategic. În lipsa unui interes considerabil al SUA în Republica Moldova și în contextul dependenței noastre de ajutor extern (economic, politic, tehnic, umanitar, inclusiv american), decizia de a se împotrivi politicii SUA va fi una foarte complicată dar pe măsură de curajoasă. Atât timp cât direcția noastră strategică spre integrarea în Uniunea Europeană este una sinceră și asumată, ratificarea Statului de la Roma este un imperativ. Avînd în vedere că nu toate statele care au ratificat Statutul au înfruntat consecințe nefaste din partea Statelor Unite, diplomația moldovenească necesită să depună un efort susținut, avînd toate șansele de a convinge SUA de faptul că acest act este unul absolut necesar pentru țara noastră, în virtutea aspirațiilor europene, în același timp fiind total inofensiv intereselor Statelor Unite.

În contextul celor menționate mai sus, în special, luînd în considerație prioritățile politicii externe ale Republicii Moldova de integrare europeană, ratificarea Statutului de la Roma nu este doar oportună ci și necesară. Aidoma tuturor statelor recent aderate, guvernul Republicii Moldova trebuie să realizeze că îndeplinirea de urgență a formalităților de ratificare a Statutului CPI vine în întîmpinarea deciziei sale de integrare europeană și de asumare a responsabilităților care îi revin în cadrul comunității internaționale.

În acest context recomandăm:

1. Guvernul să includă problematica dată în planul de acțiuni pe termen mediu cu UE;
2. Parlamentul să includă ratificarea Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale pe agenda sa de activitate;
3. MAEIE să înceapă discuții de sensibilizare și de convingere a Statelor Unite ale Americii vizavi de importanța ratificării acestui acord pentru Republica Moldova;
4. Consiliului Național de Participare să monitorizeze procesul de ratificare a Statutului de la Roma.

Mihai Popșoi, Expert asociat, APE

III. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Victor Chirilă: Alianța pentru Integrare Europeană între a fi și a nu fi. Info-Prim Neo. 02.07.2010.

La 28 iunie 2010, datorită decretului emis de Președintele interimar Mihai Ghimpu, cetățenii Republicii Moldova au avut posibilitatea să comemoreze oficial, pentru prima oară, ocuparea Basarabiei de către trupele sovietice la 28 iunie 1940. Comemorarea acestui tragic eveniment din istoria noastră ar fi trebuit să genereze un moment de unitate națională, cu regret, însă, el a reaprins sciziunile/discordiile politice și istorice, care macină, de mai bine de 20 de ani, energia societății, a clasei noastre politice.

Iarăși, a nu știu cîta oară, în ajun de alegeri, bravii noștri politicieni ne aruncă pe baricade ireconciliabile pentru a-și satisface propriile ambiții și frustrări. În atare circumstanțe, durabilitatea decretului semnat de Mihai Ghimpu fără consultarea partenerilor de coaliție este incertă. Soarta sa va fi pecetluită de eventuala decizie a Curții

Constituționale cu privire la legitimitatea emiterii, iar punctul pe i va fi pus de alegerile prezidențiale și parlamentare din toamna acestui an.

În schimb, la 28 iunie 2011, avem șanse reale să mai comemorăm un eveniment trist din istoria noastră recentă și anume sfârșitul obștesc al AIE. Mulți dintre noi consideră că AIE este întemeiată pe asumarea de către cele patru componente a unui set comun de obiective de politică internă și extrenă. Acest lucru este doar parțial adevărat, deoarece, obiectivele comune sunt doar partea vizibilă a înțelegerii pe care se bazează orice alianță politică și, în mare parte, sunt formulate pentru asigurarea unei largi legitimități publice. Osatura și vigoarea alianțelor politice este, însă, determinată de partea tacită a înțelegerilor politice, reprezentată de acorduri de principiu asupra unor chestiuni delicate și contradictorii ce pot arunca în aer orice alianță.

AIE se înscrie perfect în acest tipaj de alianțe, deoarece este întemeiată pe un șir întreg de consense principiale tacite pe marginea unor subiecte divergente cum ar fi împărțirea puterii, neutralitatea, relațiile cu Rusia, România, NATO, limba și istoria. Respectarea sau, cel puțin, menajarea acestor consense ține de eficiența mecanismului de comunicare și coordonare a pozițiilor din cadrul alianței. Cu parere de rău, acest mecanism a falimentat lamentabil în cazul AIE, iar decretul lui Mihai Ghimpu nu a făcut decât să scoată în evidență acest colaps instituțional.

În lipsa unui mecanism funcțional de consultări și coordonare, AIE riscă să se pomenească pe o pantă foarte periculoasă. Faptul că Marian Lupu a refuzat să susțină propunerea PCRM de a-l demite pe Mihai Ghimpu din funcțiile deținute nu înseamnă nicicum că liderul Partidului Democrat a făcut acest lucru de dragul unității și supraviețuirii AIE. El s-a abținut de această dată, fiind preocupat, în primul rând, de propria supraviețuire politică. O eventuală (mez)alianță cu un PCRM nereformat, arogant, recalcitrant, însetat de putere și orbit de dorința revanșei și răzbunării, ar fi un pas prea riscant pentru cariera politică a lui Marian Lupu. O astfel de aventură l-ar aduce din nou la cheremul lui Vladimir Voronin, care, astfel, ar reuși să-și consolideze imaginea de lider incontestabil și infailibil al stângii din Republica Moldova.

Totodată, trebuie să recunoaștem, că după emiterea decretului privind comemorarea ocupației sovietice, Marian Lupu se află într-o situație de neînviat. Pe de o parte, el nu dorește să fie considerat groparul AIE, iar pe de altă parte, dânsul trebuie să facă față de unul singur, fără sprijinul AIE, atacurilor tot mai greu de respins din partea PCRM și altor mici partide de stânga. Pe deasupra, Partidul Democrat riscă să-și răcească relațiile cu partenerii de la Moscova, dacă va ezita să formuleze poziții convingătoare, în spiritul unui parteneriat strategic cu Rusia.

De aceea, putem presupune că în perioada imediat următoare Marian Lupu și Partidul Democrat vor fi constrânși să ia tot mai des atitudini separate/diferite de AIE. Lucru acesta este perfect valabil și pentru celelalte partide, deoarece decretul cu pricina a deschis cutia pandorei a acțiunilor pe cont propriu. Dacă cei patru lideri vor ezita să întreprindă măsuri concrete pentru a închide această cutie, în lunile următoare am putea asista la un adevărat tobogan de acțiuni și mesaje deconcertate și contradictorii din partea celor patru componente ale AIE. O astfel de evoluție a evenimentelor ar avea ca efect antagonizarea maximă a actualilor aliați și, în cele din urmă, disoluția AIE.

Desigur AIE nu este o icoană sacră, iar dispariția sa de pe scena politică este, în cele din urmă, inevitabilă. Grav ar fi dacă apusul său ar duce la învrajbirea iremediabilă a actorilor care o compun în prezent. La sfârșitul secolului

trecut, am avut o astfel de situație, iar consecințele ei le simțim și în prezent. Pot liderii AIE să prevină o escaladare a controverselor din cadrul coaliției? Cu certitudine, da. Însă, pentru a le reuși acest lucru, dâșii ar trebui să-și tempereze, în primul rând, ambițiile proprii, să învețe să respecte partenerii, să ia în calcul susceptibilitățile lor și să gândească, să gândească mai larg decât limitele dictate de interesele de partid și ciclurile electorale. Cu regret, politicienii noștri încă nu au învățat să construiască lucruri ce ar dura mai mult decât funcțiile efemere pe care le dețin la un moment dat. Mereu se calcă pe aceeași grebală proverbială, fără a însuși lecția de rigoare.

Recent, în cadrul unei emisiuni TV, liderii AIE s-au arătat deschi și față de idea semnării unui posibil acord de neagresiune între partidele lor pentru a proteja/salva Alianța. Ideea nu este rea, însă, atâta timp cât exista AIE, ea va suna bizar, pentru că o alianță de guvernare presupune automat mecanisme instituționale interne care să-i asigure unitatea și existența. Prin urmare, AIE va beneficia mult mai mult, dacă liderii ei vor apela la rațiune și vor găsi voința politică necesară pentru a reactualiza și revigora înțelegerile de principiu pe care a fost întemeiată Alianța pentru Integrare Europeană. Vor fi ei în stare să facă acest efort? Vom vedea în curând.

Victor Chirilă, director executiv, Asociația pentru Politică Externă
pentru Info-Prim Neo

2. Interviu cu Andrei Popov: Continuăm dialogul eficient cu Ucraina. Radio Europa Liberă. 09.07.2010.

Andrei Popov: „În urma recentelor consultări cu colegii din Ucraina, am reușit să asigurăm garanții pentru accesul nestingherit al locuitorilor satului Palanca pe teritoriile pe care le cultivă dincolo de drum”

Ministrul adjunct de externe, Andrei Popov crede că sanitarul-șef al Rusiei și-a depășit mandatul când a spus că vinurile moldovenești sunt de proastă calitate. Andrei Popov, care este și vicepreședintele comisiei interguvernamentale moldo-ruse de cooperare comercial-economică i-a spus lui Vasile Botnaru într-un interviu difuzat aseară că, în ciuda disputelor politice, Moldova nu trebuie să piardă piața rusă. În a doua parte a interviului, pe care vă invităm s-o ascultați în continuare, tema principală a fost relația cu Ucraina.

Europa Liberă: *Tocmai când Moscova se arată nemulțumită de calitatea vinurilor, din Ucraina auzim că Chișinăul, iarăși, nu și-ar fi onorat angajamentele în legătură cu transmiterea pământului de sub șoseaua de la Palanca.*

Andrei Popov: „În primul rând este vorba doar de terasament, nu de pământ. Teritoriul de sub acest sector de drum controversat rămâne teritoriul inalienabil al Republicii Moldova. La fel, ca să liniștesc ascultătorii și să aduc mai multă claritate, la fel și 900 de hectare, care sunt dincolo de acest sector de drum sunt și vor rămâne cu siguranță teritoriu al Republicii Moldova. Și mă bucur să anunț, că în urma recentelor consultări cu colegii din Ucraina, am reușit să asigurăm garanții pentru accesul nestingherit al locuitorilor satului Palanca pe teritoriile pe care le cultivă dincolo de drum, precum și un set de condiții pentru activitatea normală de zi cu zi a oamenilor din regiunea Palanca. Am vorbit și despre reluarea controlului comun pe acest sector al frontierei, un lucru care vine în interesul ambelor state.

Dar, într-adevăr, în presă se discută foarte mult. Este un subiect foarte politizat, și la Chișinău, și la Kiev, dar din motive opuse. Politicienii ucraineni acuză autoritățile de la Kiev, că ar fi cedat interesele Ucrainei Republicii Moldova. Bunăoară, atunci când s-a făcut pachetul Giurgiulești-Palanca-Basarabeasca și granița nu a fost trecută prin Basarabeasca, ci întreaga localitate a rămas în componența Republicii Moldova și e vorba de peste o sută de hectare. Atunci când s-a obținut accesul Republicii Moldova, 430 de metri, la Dunăre și s-a construit un Terminal performant petrolier și de grâne, și acum se construiește un port și un terminal de containere, ceea ce afectează direct interesele Portului ucrainean de la Reni.

Iată, politicienii de opoziție ucraineni acuză autoritățile, că au cedat interesele Ucrainei. Și atunci, în pachetul complex Palanca-Giurgiulești-Basarabeasca, Moldova ar fi primit totul ce i se cuvenea la Giurgiulești și la Basarabeasca, iar porțiunea de drum, de 7,7 kilometri, pe care Ucraina a transmis inițial Moldovei în 95, nu ar fi transmisă înapoi Ucrainei în 2002, așa cum s-a convenit.”

Europa Liberă: Ne putem aștepta ca acum Kievul va revendica revizuirea aranjamentelor?

Andrei Popov: „În pofida schimbării guvernării la Kiev, am reușit să stabilim contacte de lucru la diferite niveluri și să continuăm dialogul eficient, pe care l-am pornit cu vechea administrație. Și chiar, cum spuneam, în cazul Palancăi am reușit să punctăm o serie de prevederi avantajoase pentru locuitorii satului Palanca. Negocierile încă nu s-au finalizat. Discutăm foarte strâns subiectul Palanca și subiectul Giurgiulești, avem nevoie să confirmăm acele 430 de metri. Procesul de demarcare nu s-a definitivat, dar de facto și Portul și Terminalul funcționează și cred, că în perioada următoare vom ajunge la un compromis rezonabil. Și este foarte important, că și din partea Uniunii Europene avem susținere.

Uniunea Europeană încurajează Kievul și Chișinăul să-și reglementeze cât mai rapid, de o manieră europeană, pozițiile neconcordate, pentru a se putea concentra pe proiecte mari, strategice – infrastructură, securitate energetică, cooperare economică. Proiecte în care atât pe linia partenerului estic, cât și pe linia altor programe europene, UE ar putea să ne ajute foarte mult să trăim ca doi vecini, așa cum se obișnuiește în Europa și să nu ne împotmolim în vechile discuții și să nu îngustăm palitra de teme doar la subiectul demarcării. Ci să discutăm mai larg, strategic, să ne uităm în viitor.”

3. Interviu cu Vlad Filat: Sprijin direct UE ca urmare a racordării la rigorile europene. Radio Europa Liberă. 28.07.2010.

Vești deja tradițional încurajatoare ajung prin comunicate de la Bruxelles, unde premierul Vlad Filat s-a întâlnit cu Stefan Fule, Comisarul pentru Extindere și Politică Europeană de Vecinătate, și cu alți oficiali europeni. Negocierile dintre Republica Moldova și UE par a fi, ca niciodată, pe calea cea bună, și în privința Acordului de asociere, și în cea privind liberalizarea vizelor pentru moldoveni, dar și – mai nou – în ceea ce privește vinul moldovenesc ... Domnul prim-ministru Vlad Filat este la Bruxelles acum, se pare în drum spre aeroport pentru a reveni acasă și vom încerca să aflăm, telefonic, amănunte de la domnia sa...

Europa Liberă: Domnule prim-ministru, comunicatele oficiale despre întrevederile Dumneavoastră de ieri la Bruxelles cu Stefan Fule, Comisarul pentru Extindere și Politică Europeană de Vecinătate, și cu alți oficiali europeni, emană mult optimism, cum se și cade în cazul comunicatelor... Pentru Dumneavoastră, pragmatic,

după această vizită – care este motivul cel mai puternic de optimism de care s-ar bucura până și scepticii de acasă?

Vlad Filat: „Nu cred că este vorba doar de mesaje oficiale, este o realitate. Așa cum spuneam și cum se demonstrează pe parcursul timpului pe care îl avem în administrare, avem parte de un sprijin direct și foarte concret din partea partenerilor noștri europeni în cadrul întrevederilor pe care le-am avut cu Comisarul pentru Extindere și Politică Europeană de Vecinătate, dl Ștefan Fule, cu Comisarul pentru Agricultură, dl Dacian Cioloș. În special aș anunța întâlnirea pe care am avut-o cu prim-ministrul Belgiei, țară care deține președinția UE. Am primit asigurări de sprijin necondiționat în acțiunile pe care le întreprindem la Chișinău și nu mă refer doar la procesul de integrare europeană. Lucrul acesta este foarte important pentru noi nu doar pentru a menține starea de optimism, dar pentru a avea instrumentariul necesar în a ne realiza obiectivul.”

Europa Liberă: Știți cum se spune, domnule Filat, optimistul susține că trăim în cea mai bună lume cu putință, iar pesimistul se teme că ar fi chiar adevărat ... Ați vorbit cu satisfacție de negocierile de până acum privind Acordul de Asociere RM-UE. Ce mai rămâne de făcut, pe parcursul mandatului Dumneavoastră, ca acest acord să fie semnat?

Vlad Filat: „Să continuăm în aceeași manieră acțiunile la Chișinău. Afirmația: „Vă felicităm pentru rezultatele obținute la Chișinău” reprezintă rezultatul acțiunilor noastre acasă. Noi urmează să acționăm cu aceeași insistență, responsabilitate și vom obține ceea ce ne dorim și pe de altă parte, ceea ce merităm. Vreau să vă mai spun ceva, aceste acțiuni ale noastre nu urmeză a fi privite doar ca rezultat al înțelegerilor noastre cu partenerii externi. În mod prioritar noi privim această situație ca fiind una firească reieșind din angajamentele pe care ni le-am asumat noi în fața oamenilor. Mai mult ca atât, lucrurile nu se rezumă doar la declarații, ele se simt, se văd, și Republica Moldova este privită ca un partener predictibil și sigur, ceea ce este foarte important.”

Europa Liberă: Guvernul se află acum în așteptarea recomandărilor Comisiei Europene privind Zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător. Alegătorul simplu, dle prim-ministru, care acum este într-o scurtă vacanță între alegeri, ce ar trebui să știe în primul rând despre beneficiile unui Acord de liber schimb aprofundat și cuprinzător?

Vlad Filat: „Foarte simplu, cetățeanul Republicii Moldova trebuie să știe că odată cu semnarea acestui acord, piața UE fiind cea mai mare și mai sigură piață va fi deschisă necondiționat pentru producătorii din Republica Moldova. Vreau să vă spun că această situație pe care o avem noi – de dependență directă de anumite piețe care ne crează periodic probleme având la bază nu condiții tehnice așa cum foarte des se vorbește dar și conotații politice, această situație la care m-am referit va dispărea. În mod special dacă este să ne referim la perioada imediat următoare, dincolo de negocierile privind Acordul per-ansamblu, noi am demarat, de altfel începând cu ziua de ieri, discuțiile vizavi de mărirea cotei așa cum se spune în general la noi, dar dacă e să vorbim mai direct a contingentului produselor vinicole pentru piața UE și cel puțin vreau să vă spun că noi vom avea dublarea acestui volum de vin care urmează să vină pe piața UE fără taxe, în regim liber.”

Europa Liberă: Este doar pura întâmplare sau coincidență faptul că medicul sanitar șef al Rusiei admite posibilitatea unui nou embargo asupra vinurilor moldovenești peste câteva zile?

Vlad Filat: „Trebuie să înțelegem că această dublare a cotei urmează să vină într-o perioadă de timp pentru că urmează să parcurgem o procedură. Însă sprijinul este unul foarte clar, am trimis scrisorile care stau la baza deciziilor care au fost adoptate ieri, dl Dacian Cioloș, care este Comisar pentru Agricultură, dl Fule, în mod special

am vorbit la acest subiect și cu premierul belgian, în concluzie avem acest sprijin și nu vreau să leg obligatoriu această situație de declarațiile celui pe care l-ați numit dvs.”

Europa Liberă: De altfel, vinul este ca lumea în care trăim, și bun și rău. Se au cumva în vedere măsuri mai drastice de verificare a calității exporturilor de vin – iată, posibil majorate - spre UE?

Vlad Filat: „Nu este vorba de măsuri drastice sau mai puțin drastice, este vorba de măsuri firești și generale care vizează orice țară fără exportatoare de pe piața UE. În acest sens am solicitat și sprijinul în vederea dotării suficiente și necesare a Republicii Moldova începând cu laboratoare și alte mecanisme pe care trebuie să le implementăm pentru ca să asigurăm calitatea produselor. Acest lucru este important în primul rând pentru noi și nu pentru europeni, noi avem nevoie și suntem obligați să protejăm calitatea produselor noastre care, cum am spus întotdeauna, sunt foarte bune.”

Europa Liberă: Zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător presupune că nu vor mai exista bariere în circulația mărfurilor, capitalului, serviciilor... Sunt agenții economici moldoveni pregătiți să lupte cot la cot, fără prea multe pierderi și suferință, alături de cei străini, pe mica piață moldovenească?

Vlad Filat: „Vedeți, dacă este să facem o analiză sumară chiar, vedem că piața din Republica Moldova este demult liberă, nu urmează să avem schimbări radicale în acest sens. Nu este vorba de luptă și suferință, este vorba de racordare la rigorile europene, or dacă noi ne-am propus acest obiectiv – integrarea europeană, trebuie să fim conformi rigorilor europene la toate capitolele. Dacă dorim să circulăm liber și să beneficiem de toate valorile europene ca și cetățeni, urmează să conviețuim cu acești cetățeni europeni având la bază aceleași principii și aceleași reguli. Dacă dorim să fim prezenți pe piața economică europeană trebuie să ne ghidăm la fel de toate reglementările pieței europene. Acest lucru este posibil și mai mult ca atât este necesar.”

Europa Liberă: Dialogul privind liberalizarea regimului de vize. Cabinetul este în așteptarea unor misiuni de evaluare ale Comisiei Europene în domeniul Justiției și Afacerilor Interne. Stau lucrurile atât de bine în Justiție și Interne, încât așteptarea Dvs. ca Republica Moldova să obțină o foaie de parcurs pe vize până în toamnă să fie realistă?

Vlad Filat: „Este realistă și această așteptare nu este una reieșind din dorința noastră, este rezultatul acțiunilor pe care deja le-am întreprins și urmează să le întreprindem. În septembrie urmează să avem două misiuni de evaluare care vor discuta tematic pe marginea celor patru blocuri de probleme. Noi suntem pregătiți pentru aceste misiuni și mai mult ca atât, condițiile care au fost puse sau care urmează să fie puse pentru a primi această foaie de parcurs sau plan de acțiuni, noi sperăm că le vom obține în toamna acestui an. Mai mult ca atât, în acțiunile pe care le-am avut până în prezent în relațiile cu Comisia Europeană și în general cu partenerii noștri, noi nu am așteptat obligatoriu să ni se vină cu condiții, impuneri. Noi am acționat anticipând foarte multe lucruri și în acest sens avem și rezultate.”

4. Victor Chirilă: Republica Moldova nu trebuie să aștepte când UE o va împinge să ratifice Statutul de la Roma, ci să o facă singură. Info-Prim-Neo. 26.07.2010.

„Republica Moldova nu trebuie să aștepte când UE o va împinge să ratifice Statutul de la Roma, ci să o facă singură”, a declarat luni, 26 iulie, la o ședință a Clubului de Presa al Asociației pentru Politică Externă directorul executiv al acesteia, Victor Chirilă. Republica Moldova a semnat Statutul de la Roma al Curții Penale

Internațională (CPI) la 8 septembrie 2000, dar nu l-a ratificat nici până în ziua de astăzi. Deși toate documentele sunt gata, acest proiect nu ajunge pe agenda Parlamentului, transmite Info-Prim Neo.

„Acest lucru nu poate dura până la infinit, dialogul și relațiile cu UE se aprofundează și vom ajunge la momentul când va trebui să luăm o decizie”, a spus Victor Chirilă. El a menționat că Republica Moldova trebuie să transforme această ratificare într-un avantaj pentru a demonstra că Guvernul în permanență își îndeplinește anajamentele față de UE.

Expertul asociat al APE, Mihail Popșoi spune că Ministerul Justiției a pregătit toate proiectele de lege necesare pentru ratificarea Statutului de la Roma încă în anul 2006, iar la 2 octombrie 2007, Curtea Constituțională a validat proiectul de lege propus de Guvern. Acesta a intrat în Parlament la 29 ianuarie 2008, dar nu a fost supus votului.

Expertul APE, spune că dacă Republica Moldova ar ratifica acest statut, ar manifesta pe plan internațional intenția de a stabili un sistem comun de justiție penală internațională, va consolida sistemul de justiție și își dovedi Uniunii Europene intenția conștientă de integrare europeană.

Potrivit lui, costul de ratificare a documentului pe care ar trebui să-l plătească Republica Moldova în acest an nu ar depăși 2 mii de euro, acesta fiind unul infim.

În context, Mihail Popșoi a reiterat câteva dintre recomandările societății civile față de conducerea țării. Printre acestea: Parlamentul ar trebui să includă ratificarea Statutului de la Roma al CPI pe agenda sa de activitate; Guvernul să includă problematica dată în planul de acțiuni pe termen mediu cu UE; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene să înceapă discuții de sensibilizare și de convingere a SUA vizavi de importanța ratificării acestui acord pentru Republica Moldova, iar Consiliul Național de Participare să monitorizeze procesul de ratificare a Statutului de la Roma.

Șeful Departamentului Drept Internațional din cadrul MAEIE, Eugen Revenco a spus că odată cu ratificarea acestui Statut se va atrage atenția și la rezervele Republicii Moldova. „MAE a pornit un proces de reevaluare a rezervelor care au fost acumulate de-a lungul anilor și avem mai mult de 80 de Convenții unde găsim rezerve, din acesta circa 40 se referă la rezerve teritoriale”. Eugen Revenco a menționat că acesta proces va dura ceva timp, dar prioritate se va da Convențiilor cu privire la Drepturile Omului și cele teritoriale.

Curtea Penală Internațională a fost fondată la 17 iulie 1998, odată cu adoptarea Statutului de la Roma, având drept scop crearea unei instanțe internaționale competente și permanente menită să judece indivizii care au comis cele mai odioase crime cunoscute umanității. Statutul de la Roma a intrat în vigoare la 1 iulie 2002, având sediul la Haga, Olanda.

5. Nicu Popescu: „Verdictul Curții de la Haga nu va avea niciun impact asupra Moldovei”. Radio Europa Liberă. 22.07.2010.

Nicu Popescu: „Eu nu văd un motiv pentru care această decizie ar avea vreun impact asupra Moldovei. Situația din Moldova este diferită. Și chiar dacă ne uităm la acele eforturi internaționale recente care s-au făcut de comunitatea internațională, inclusiv de Uniunea Europeană, Germania, vedem că partenerii noștri externi merg, de

fapt, pe un scenariu, obiectivul căruia este să urgentăm reglementarea conflictului transnistrean în baza integrității teritoriale a Republicii Moldova”.

Europa Liberă: *Dar este probabil de așteptat ca liderii de la Tiraspol sau poate chiar și Moscova să speculeze în favoarea lor această decizie de la Haga.*

Nicu Popescu: „Nu cred. Din partea Transnistriei știm ce declarații se fac în ultimii 18 ani. Deci, eu nu văd cum decizia Curții de la Haga ar schimba sau ar modifica discursul pe care-l auzim din regiunea transnistreană. Cât privește politica și declarațiile Federației Ruse, Rusia constant a sprijinit integritatea teritorială a Republicii Moldova și sunt absolut sigur că acest lucru va continua și nu există absolut nici un motiv ca sprijinul Rusiei pentru integritatea teritorială a Republicii Moldova să se schimbe”.

Europa Liberă: *Dar tot Rusia a fost cea care a recunoscut independența Osetiei de Sud și a Abhaziei.*

Nicu Popescu: „Da, dar știm bine că acest lucru a avut loc într-un context foarte diferit, într-un context în care a avut loc un război, ori știm foarte bine că este absolut de neimaginat ca în Republica Moldova situația să degenereze la un război și vedem că după recunoașterea independenței Abhaziei și Osetiei de Sud de către Rusia, acest tip de politică nu a devenit o abordare generală din Federația Rusă, ci o abordare care s-a referit în cazul exclusiv al Abhaziei și Osetiei de Sud și nu afectează Republica Moldova”.

Europa Liberă: *Deci, decizia Tribunalului ONU de la Haga credeți că nu va schimba regulile jocului după care părțile au jucat până acum în problema Kosovo dar și în general în ceea ce privește alte conflicte teritoriale nesoluționate până acum?*

Nicu Popescu: „Cred că din perspectiva Republicii Moldova nici nu se presupunea că poziția Tribunalului de la Haga ar fi schimbat într-un fel sau altul poziția Republicii Moldova care continuă să recunoască integritatea teritorială a Serbiei și continuă să nu recunoască independența Kosovo. Deci, această poziție nu s-ar fi schimbat, indiferent de decizia curții, pentru că poziția Republicii Moldova față de astfel de situații este o decizie suverană care se ia într-un context intern”.

Europa Liberă: *Deci nu este o interpretare a dreptului internațional, care ar putea să aibă consecințe imprevizibile în viitor, cum spun unii.*

Nicu Popescu: „Nu, ori și în cazul unor astfel de decizii ține de discreția fiecărui stat în parte, dacă recunoaște sau nu recunoaște un alt stat sau guvern”.

6. Interviu cu Victor Osipov: In ajunul reluării la Viena a negocierilor 5+2 pentru reglementarea conflictului transnistrean. Radio Europa Liberă. 06.07.2010.

Victor Osipov: „nu am discutat despre supărări. Noi am discutat despre agendă și despre situația în procesul de reglementare transnistreană.”

Intors de la consultări diplomatice la Moscova, vicepremierul Victor Osipov a acordat un interviu Europei Libere despre perspectivele reluării unor negocieri consistente în chestiunea transnistreană și speranțele ca Federația Rusă să adopte o poziție constructivă. Valentina Ursu a început prin a-l întreba despre necesitatea relansării negocierilor:

Victor Osipov: „Necesitatea de a relansa negocierile pentru rezolvarea problemei transnistrene este incontestabilă, dar, în același timp, sarcina se prezintă a fi una dificilă. Și însuși faptul, că asemenea negocieri la nivel oficial nu se poartă din primăvara anului 2006 este un argument în acest sens. Nu singurul argument al dificultății. Și situația

de moment, sau situația actuală conține o serie întreagă de factori, care fac din această sarcină una deloc ușoară. Am reușit să atragem atenția comunității internaționale asupra faptului, că procesul stagnează și trebuie să fie reluat. Am obținut inclusiv luări de poziție la cel mai înalt nivel.”

Europa Liberă: *O ultimă ar fi declarația Secretarului de stat al Statelor Unite și ministrului ucrainean de Externe, care au convenit ca țările lor să-și dubleze eforturile pentru găsirea unei soluții negociate a conflictului transnistrean la convorbirile formatului 5+2.*

Victor Osipov: „Eu cred și sunt convins, că aceste luări de atitudine, aceste implicări mai active sunt un rezultat, pe de o parte, al activității intense a diplomației moldovenești, a structurii Guvernului, care se ocupă cu reintegrarea, pentru că am purtat negocieri bilaterale în capitalele țărilor, organizațiilor și cancelariilor, care sunt implicate, inclusiv, cele pe care le-ați pomenit. Sigur, au fost și documentele anterioare: Merkel-Medvedev, Medvedev-Ianukovici, mai multe implicări, însă...”

Europa Liberă: *Domnule Osipov, nu știm care e poziția Moscovei.*

Victor Osipov: „Moscova își spune punctul de vedere prin diplomații săi și vizita mea acolo a fost într-un moment, în care relația Chișinăului cu Moscova s-a complicat un pic. Și era necesar, cred, că înaintea de reuniunea 5+2 de la Viena, care va avea loc pe 7-8 iulie, să facem un schimb de păreri, să luăm temperatura la Moscova, cum s-ar spune.”

Europa Liberă: *Sunt supărați demnitarii ruși pe Decretul semnat de domnul Ghimpu?*

Victor Osipov: „Se întrevede din documentele emise de la Moscova de diferite instanțe. Însă eu aș vrea să spun, că acum e altceva – eu cred că totuși aspectul emoțional al reacției, pe care Moscova a avut-o, în special prin intermediul Dumei de stat, nu este cel mai important. Nu cred că va produce și efecte practice de aceeași anvergură. Este și o percepție a mea personală, dacă vreți. Și, evident, o speranță.

Întrucât de relațiile Republicii Moldova cu Federația Rusă depind foarte multe sectoare, și economice, dar iată și în diplomatie, și în cazul nostru și în rezolvarea problemei transnistrene. Noi nu am discutat despre supărări. Noi am discutat despre agendă și despre situația în procesul de reglementare transnistreană. Însă prezentările care s-au făcut arată că această situație este văzută ca una dificilă și nu se promit, deocamdată, progrese, care ar fi surprinzătoare în ceea ce privește procesul de negocieri.

Dar trebuie, totuși, să menționez că împreună cu negociatorul din partea Federației Ruse am discutat agenda următoarei reuniuni 5+2, care este una mai consistentă decât agendele noastre de la începutul anului. De asemenea, un rezultat al procesului. Deci, cred că abordarea, inclusiv din partea Federației Ruse, va fi constructivă și noi vom putea să începem să discutăm aspecte politice importante, legate de viitoarea reglementare, sau de o posibilă soluție.”

Europa Liberă: *Domnule vicepremier, în paralel, discutați și despre aceste cazuri Vardanean, Cazac?*

Victor Osipov: „De fiecare dată punem această problemă. Nu pot, însă, comunica astăzi, că am fi obținut un angajament mai eficient din afară pentru a soluționa această problemă, generată de autoritățile transnistrene. Poziția reprezentanților Federației Ruse în acest moment este, că problema trebuie să fie rezolvată în interior.”

Europa Liberă: *Cel puțin partenerii Dumneavoastră ruși recunosc că este o încălcare a dreptului omului?*

Victor Osipov: „Ei nu doresc să se implice și practic ne-au anunțat acest lucru, să se implice de o manieră mai activă nici chiar în comentarea acestei situații. Probabil, pentru a nu crea impresia, că ar avea o influență mai mare asupra situației.”

Europa Liberă: *Bine, și totuși dacă aceste dosare ajung să fie puse pe rol la CEDO, atunci este invitată și partea rusă în aceste dosare. Avem cazul Ilie Ilașcu, avem alt caz mai recent acum.*

Victor Osipov: „Cazul [Boris] Mozer, recent a produs anumite efecte. Mozer a fost eliberat în mod condiționat. Sunt și alte cazuri anterioare, sunt cazuri care așteaptă să le vină rândul, sunt puse pe rol la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului. Deci, nu trebuie să credem, că responsabilii sus-puși de la Moscova nu-și dau seama de această perspectivă. Concluzia este simplă: înseamnă că ei sau își asumă consecințele, acceptă, admit aceste consecințe, sau în mod principal, într-adevăr evită să se implice deschis în gestionarea unor situații de criză în regiunea transnistreană.”

7. Interviu cu Oazu Nantoi: Un conflict anacronic și perspective diplomatice în raporturile dintre Chișinău și Moscova. Radio Europa Liberă. 26.07.2010.

Oazu Nantoi: „dacă Chișinăul va demonstra consecvență, principialitate și va fi activ în comunicarea cu toți actorii implicați, s-ar putea să se contureze o perspectivă realistă de reîntregire a Republicii Moldova și de scoatere de pe ordinea de zi a acestei probleme.”

Ministrul adjunct de Externe al Federației Ruse, Grigori Karasin își începe astăzi vizita de trei zile în Republica Moldova. Dl Karasin va avea întâlniri cu liderii coaliției de guvernare, cu șefii unor partide, cu deputați, dar și cu administrația autoproclamatei Republici Moldovenești Nistrene. Eveniment demn de așteptări sau rutină diplomatică? Discutăm în această dimineață cu analistul politic și deputatul PD, Oazu Nantoi.

Europa Liberă: *Domnule Nantoi, dincolo de faptul că la Moscova vor fi plus 35 de grade astăzi și e o binecuvântare să te refugiezi diplomatic la Chișinău, unde sunt doar plus 29, ce încă că îl face pe domnul Karasin să-și viziteze partenerul strategic, Republica Moldova?*

Oazu Nantoi: „Am înțeles ironia din întrebarea dumneavoastră. Se crează impresia că în ultima perioadă se întâmplă un lucru interesant și anume: importanța regimului transnistrean pentru Federația Rusă scade evident, ținând cont de ultimele mișcări care au loc la Kremlin. Este vorba de dialogul ruso-german în cadrul căruia diplomația moldovenească, bravo ei, a reușit să promoveze problema conflictului transnistrean, este vorba de noul sistem de securitate europeană promovat de dl Medvedev și existența acestui conflict anacronic cu prezența ilegală a trupelor Federației Ruse pe teritoriul Republicii Moldova, contravine însăși esenței propunerilor dlui Medvedev. Este vorba de speech-ul rostit de către președintele rus Dmitri Medvedev în fața corpului diplomatic rus în cadrul căruia dl Medvedev a spus că partenerii principali ai Federației Ruse trebuie să fie țările UE și SUA.

Vreau să vă mărturisesc că în stânga Nistrului este un grup de persoane care este foarte sensibil la toate aceste schimbări în afara Republicii Moldova și toate acestei regiuni și ei sunt cam puși pe gânduri și unii se gândesc chiar la valize din nou. Rămâne de văzut care va fi esența, dar eu consider că partea moldovenească trebuie să spună clar și răspicat Federației Ruse cu orice prilej: «Stimați parteneri strategici aveți posibilitatea deocamdată să vă prezentați drept co-participanți la un proces constructiv de restabilire a integrității teritoriale a Republicii Moldova, peste un timp oarecare riscați să pierdeți și această oportunitate». Spațiul din stânga Nistrului degradează vertiginos, în opinia mea personală.”

Europa Liberă: *Faptul că Federația Rusă a încetat sau a blocat temporar ajutorul financiar pe care-l acordă Transnistriei din 2008 este un semn că Moscova își schimbă ceva principial în atitudinea față de această regiune separatistă sau e vorba doar de o mică gâlceavă în familie, ca să spunem așa? Știți cum spun rușii: (милые бранятся - только тешатся!)*

Oazu Nantoi: „Se cunoaște că această finanțare va fi menținută până la serbarea a așa numitei aniversări a 20-ea. La Tiraspol se consideră că după aceasta finanțarea va fi stopată. Circulă zvonuri precum că Kremlinul este foarte deranjat de faptul că unele structuri comerciale din stânga Nistrului, ținând cont de prezumția nevinovăției nu am să le spun pe nume, dar fac șotii groaznice în ceea ce privește încercările de realizare de contrabandă în Rusia. Se cunoaște că există probleme reale pentru sectorul bancar al Transnistriei, în special pentru banca „Gazprombank”, în fruntea căreia era familia Smirnov și aici trebuie să ținem cont că dl Medvedev a subsemnat un document prin care se cere ca în Rusia să fie modificată legislația pentru a evita spălarea banilor în sistemul bancar. Acolo ar putea să se depisteze scheme frauduloase cu implicarea băncilor transnistrene.

Așa că, repet, motive pentru optimism exagerat nu există dacă ne gândim din perspectiva reîntregirii Republicii Moldova, consider că dacă Chișinăul va demonstra consecvență, principialitate și va fi activ în comunicarea cu toți actorii implicați, s-ar putea să se contureze o perspectivă realistă de reîntregire a Republicii Moldova și de scoatere de pe ordinea de zi a acestei probleme.”

Europa Liberă: *Ați spus că finanțarea rusă sau această asistență va dura până la două septembrie. Ce se va întâmpla după această dată? Este Transnistria viabilă fără injecții financiare de la Moscova?*

Oazu Nantoi: „Transnistria nu este viabilă fără injecții financiare de la Moscova și aici nu este vorba numai de acel supliment echivalent cu 15 dolari pe care îl primesc pensionarii din raioanele de est ale Republicii Moldova. Se vorbește cum că reprezentanții unor structuri cum ar fi așa-zisul Minister al Securității de Stat din stânga Nistrului în frunte cu renumitul Antiufeev, ei tot primesc un supliment direct din partea Rusiei. Dar să nu uităm că există și problema plății pentru gazul rusesc.

Administrația de la Tiraspol declară că acțiunile care aparțin întreprinderii Tiraspoltransgaz sunt transmise în gestionare prin procură Gazpromului. Este o situație paradoxală pentru că Gazpromul sie însăși își vinde gazul, îl consumă, nu se achită și drept consecință crește datoria Republicii Moldova în fața „Gazpromului”, care încearcă să atace în instanță de judecată „Moldova-Gaz” cerând despăguburi pentru gazul rusesc consumat în Transnistria pentru care regimul de la Tiraspol de vreo 20 de ani nu se achită. Anul trecut, în 2009, doar 4 la sută din suma care trebuia să o ramburseze Gazpromului, „Tiraspoltransgaz”ul l-a achitat și nu prin mijloace bănești dar din contul tranzitului gazului rusesc prin porțiunea gazoductului care trece pe teritoriul Transnistriei.

Așa că regimul nu este viabil, regimul este fragil, este erodat de problemele interne. Cunoaștem că la 10 iulie a fost aruncat din fotoliul de președinte al partidului „Obnovlenye” Evghenii Șevciuk, care se considera principalul oponent a lui Igor Smirnov, însuși Smirnov are probleme cu mezinul familiei, Oleg Smirnov a părăsit Transnistria și nu dorește să se implice în gâlceava politică internă. La 12 decembrie vor avea loc alegeri în așa zisul soviet suprem și iarăși situația este foarte neclară. Și mai multe probleme se conturează în perspectiva anului 2011 când Igor Smirnov împlinește 70 de ani și Rusia va avea probleme grave în ceea ce privește realizarea operațiunii „succesorul”. Eu consider că se conturează un tablou complex dar care oferă șanse pentru Republica Moldova cu condiția că vom fi activi, consecvenți, consolidați și principiali.”

Europa Liberă: *Pe de altă parte, ar avea Republica Moldova acum suficiente resurse ca să administreze și o regiune destul de înstrăinată și ostilă ?*

Oazu Nantoi: „În primul rând nu sunt de acord cu noțiunea că Transnistria este ostilă. Să nu uităm că majoritatea populației din raioanele de Est ale Republicii Moldova sunt cetățeni ai Moldovei. Da, acolo este un segment de populație cu creierii spălați de-a binelea de propaganda locală dar în cazul când se va schimba conjunctura internațională și va deveni clar că acest regim este pe ducă, acest segment va avea de ales: fie să plece de pe teritoriul Republicii Moldova, fie să se conformeze realităților existente iar în ceea ce privește resursele interne, aveți perfectă dreptate, societatea moldovenească trebuie să discute această problemă și anume: cât ne va costa pe noi reîntregirea țării și dacă suntem noi de acord să plătim acest preț, deoarece la noi de la începutul anilor 90 există această dilemă sau să vindem portvein contrafăcut în Rusia sau să avem țară și noi nicidecum nu ne-am decis ce este pentru noi prioritar.”

Europa Liberă: Ce credeți că va decide această vizită a dlui Karasin?

Oazu Nantoi: „Probabil pentru dl Karasin este important să vadă cum evoluează situația politică internă în Republica Moldova. Eu sunt cel care de mai mulți ani consider că cheia pentru soluționarea conflictului transnistrean este la Chișinău. Dacă vom avea o guvernare competentă, cu voință politică și necoruptă prin implicare în afaceri murdare în Transnistria, atunci aceasta va fi condiția cheie pentru soluționarea problemei transnistrene. Probabil dl Karasin vrea să vadă, să simtă încotro evoluează situația internă îndeosebi în situația când principalul partid de opoziție, în opinia mea, a comis o greșeală politică gravă ocupând poziția de boicot a referendumului din 5 septembrie.”

8. Interviu cu Iurie Reniță: „A căzut sârma ghimpată de la Prut, au dispărut obstacolele rușinoase care despărteau România și R. Moldova”. Agerpres. 23.07.2010.

Agerpres: *Sunteți la începutul mandatului de ambasador în România, care sunt prioritățile de pe agenda dvs, având în vedere că relația dintre țara noastră și Republica Moldova este una specială?*

Iurie Reniță: Prioritățile Ambasadei derivă din prioritățile Programului de guvernare al Alianței pentru Integrare Europeană în domeniul politicii externe. Evident, nu poate exista o diferență între ele. Este vorba doar de unele aspecte ce țin de mecanismul concret de implementare, dacă doriți, de rutina cotidiană a activității ambasadei. Așadar, prioritățile deja stabilite rămân nemodificate. Cu referire la raporturile cu România prioritățile sunt foarte bine definite: valorificarea potențialului existent în relațiile bilaterale moldo-române, prin revigorarea și instituționalizarea dialogului politic și reanimarea mecanismelor de cooperare comercial-economică și cultural-umanitară; negocierea în spirit modern și încheierea acordurilor care reglementează relațiile interstatale, inclusiv în domeniul regimului frontierei, care ar corespunde pe deplin intereselor ambelor state; stabilirea unor mecanisme de consultări în domeniul integrării europene, valorificând experiența României în acest domeniu, inclusiv în ceea ce privește armonizarea legislației și implementarea acquis-ului comunitar; semnarea în termene cât mai restrânse a Convenției privind micul trafic la frontiera moldo-română. Aș dori să constat cu multă satisfacție că am avansat considerabil la toate compartimentele, iar cel din urmă deja este implementat cu succes. În context, se impune o remarcă: este extraordinar de favorabilă conjunctura politică generală între țările noastre. Este de obligația noastră, mă refer la ambasadă ca structură guvernamentală, dar și a tuturor factorilor decizionali, repet, este de obligația noastră să valorificăm această conjunctură sub toate aspectele, fie că este vorba de domeniul politic, economic sau cel cultural. Oricum, în viziunea noastră, sunt trei paliere primordiale pe care urmează să avansăm și să le valorificăm: este vorba de cel politic, adică dialogul politic constant, de dimensiunea economică și de cea culturală. Conjunctura politică actuală ne permite să abordăm aspectele politice bilaterale de o manieră concretă și deschisă. Suntem într-un stadiu avansat sub toate aspectele și urmează să definim și unele momente, unele

aspecte, care ne-ar aduce la finalizarea mai multor documente care sunt în curs de examinare. Cu certitudine, orice document și orice înțelegere bilaterală care vizează raporturile dintre Chișinău și București este bine-venită. Cred că nu e cazul să stăruim foarte mult asupra unui titlu, a unui cuvânt, de vreme ce am convenit pe text, pe conținut. Este important că am dorit și am ajuns aici, iar o denumire, indiferent care este, nu ar trebui să constituie un impediment sau un motiv pentru a tergiversa finalizarea unuia sau altui document bilateral. Chiar cu riscul de a mă repeta, revin la constatarea anterioară: orice document, orice înțelegere bilaterală, dacă este în interesul și beneficiul ambelor state, să știți că este o treabă foarte bună.

Agerpres: Relațiile dintre România și Republica Moldova au fost mereu fluctuante și istoria o dovedește. Ce a determinat actuala apropiere și schimbarea de viziune?

Iurie Reniță: În primul rând, factorul determinant, evident, este schimbarea la față spre bine a Republicii Moldova. Este vorba de noua conducere a Republicii Moldova, prin modul ei de a înțelege lucrurile, prin abordarea ei absolut firească vizavi de România și vizavi de valorile europene. Acesta este factorul determinant. Cu mult regret, constat parcurgerea unei perioade care a fost marcată profund de rușine și umilințe în relațiile bilaterale, dar ea ține de domeniul trecutului. Ceea ce se face și modul cum se reacționează astăzi la Chișinău cu privire la domeniul la care ați făcut referire, este tocmai revenirea pe făgașul normalității. Așadar, este o chestiune firească, în virtutea comunității noastre lingvistice, istorice, culturale. Iată care sunt abordările și care sunt motivele. S-a revenit la normalitate! După mine, diplomația, pe lângă diversele valențe pe care le comportă, are și o calitate extraordinară: ea este arta de a-ți face prieteni. În cazul nostru, al Chișinăului și al Bucureștiului, noi depășim cu mult și acest cadru al prieteniei. Este de datoria noastră să-l valorificăm. Spuneam anterior, într-o anumită ocazie: Slavă Domnului, nu avem nevoie de traducători, de interpreți ca să valorificăm conjunctura! Dacă anterior cineva avea nevoie, să-i folosească cu alte ocazii și în altă parte. V-ați convins și dvs că nu avem nevoie de traducători și de interpreți în relațiile bilaterale.

Avem suficiente oportunități care nu sunt valorificate încă și mă refer și la domeniul economic și la cel cultural. Dimensiunea culturală este una sensibilă și care pe parcursul a opt ani a fost cu desăvârșire ignorată de către autoritățile anterioare. Acum, noi am intrat într-o nouă etapă. S-a produs această "oxigenare", atât la nivel politic, cât și cultural. De aceea, este atât de important ca și pe dimensiunea culturală să reușim să reînnoim legăturile, dintre uniunile de creație, dintre oameni. Este adevărat că asemenea relații au existat întotdeauna, indiferent de conducere, dar, la nivel guvernamental, este foarte important să oferi un cadru legal propice. În acest sens, intelectualitatea și uniunile de creație din Republica Moldova întotdeauna au fost mult mai avansate și mult mai dornice de a menține relații bune cu Bucureștiul, indiferent de conjunctura politică. Acum, urmează să vedem ce mai putem face, care poate să mai fie contribuția noastră pentru a putea consolida aceste relații. Slavă Domnului, am dezintoxicat domeniul respectiv și a venit perioada oxigenării.

Agerpres: Există deja un acord privind micul trafic de frontieră între România și Republica Moldova, dar care mai este stadiul acordului privind regimul de frontieră sau al tratatului politic de bază? Acestea sunt documente la care se lucrează de aproape 20 de ani.

Iurie Reniță: Acordul cu privire la micul trafic de frontieră este pus în aplicare. Este o realizare extraordinară de importantă. El oferă posibilitatea cetățenilor de pe ambele maluri ale Prutului să circule liber pe o anumită distanță - 30, 50 km. Așadar, acordul în cauză oferă cetățenilor posibilitatea să comunice liber și nestingherit, să valorifice potențialul și oportunitățile noi create în cele mai diverse domenii: economic, comercial, cultural. A căzut sârma

ghimpată de la Prut, iar odată cu ea au dispărut obstacolele rușinoase care ne despărteau în mod absolut nejustificat. Vizavi de alte documente la care dvs ați făcut referire, spuneam mai devreme și reiterez: orice document sau înțelegere care este reciproc avantajoasă pentru București și Chișinău este mai mult decât bine-venită. Orice document este bine-venit în cazul în care exprimă interesele și doleanțele Chișinăului, în egală măsură cu cele ale Bucureștiului. La acordul cu privire la regimul frontierei a existat o excelentă colaborare bilaterală pe text. Au rămas unele aspecte procedurale și, evident, că ne dorim să urgentăm acest proces și să finalizăm, încadrându-ne perfect în ceea ce numim definitivarea cadrului juridic bilateral.

Agerpres: România a deschis recent consulatele de la Cahul și Bălți. Câtă nevoie era de ele în contextul actual? Se vorbește și despre un consulat moldovenesc la Iași, când va fi el deschis?

Iurie Reniță: Apreciem foarte mult contribuția României la deschiderea celor două consulate. Dacă mă întrebați dacă ele au fost necesare, vă spun că ele au fost extraordinar de necesare, din multiple nevoi care au apărut pentru cetățenii Republicii Moldova. Vizita domnului Baconschi în Republica Moldova cu ocazia deschiderii consulatelor de la Bălți și Cahul iarăși demonstrează o deschidere totală, în sensul dorinței de colaborare pe multiple planuri, iar în cazul de față pentru aspectele consulare. S-a demonstrat, totodată, și deschidere totală a autorităților de la Chișinău și intrarea în normalitate. Există atâtea legături între cetățenii de o parte și de cealaltă a Prutului, evident că apar și multiple aspecte legale, juridice, pe care urmează să le clarificăm și să le soluționăm. Deschiderea consulatelor este tocmai ceea ce se impunea de mai mult timp.

Agerpres: Consulatul moldovenesc de la Iași, când va fi deschis?

Iurie Reniță: Urmează să fie deschis în cel mai apropiat timp. Chiar recent a fost desemnat un colaborator care urmează să inițieze acțiunile ce se impun pentru deschiderea oficială a consulatului, cât mai curând posibil. Perioada concretă nu aș putea să v-o spun pentru că sunt formalitățile tehnice, logistice. Oricum, Chișinăul de mult timp și-a dorit și își dorește în continuare să finalizeze procesul de deschidere a consulatului de la Iași.

Agerpres: Se va deschide anul acesta sau un termen mai corect ar fi cel târziu anul viitor?

Iurie Reniță: Nu am niciun temei să operez cu o perioadă de perspectivă, adică anul viitor. Cu certitudine mult mai curând, chiar foarte curând.

Agerpres: În presa britanică, germană sau în cea italiană au apărut, în ultima vreme, o serie de articole care notau faptul că România le permite moldovenilor, citez, "să intre pe ușa din dos" în UE, acordând cetățenie română unui număr din ce în ce mai mare de locuitori ai Republicii Moldova. Cum se vede din Republica Moldova această situație? Cum interpretați afirmațiile respective?

Iurie Reniță: Aș vrea să vă răspund evocând unele detalii, după mine foarte concludente. În Republica Moldova există o extraordinară dorință a populației de integrare europeană. Vorbim de un procent de 80-85% din cetățeni care își doresc integrarea, apartenența la valorile europene. Atunci când se face referire la noi, cred că nu este cea mai corectă abordare. Este o dorință și o voință a cetățenilor și nu putem vorbi de ceva care ar fi contrar sau care ar compromite niște valori europene. Republica Moldova este prin excelență o țară europeană. Desigur, opinii sunt diferite, este și firesc. Și, de aceea, este presa, să își dea cu părerea, mai rău este când dă cu bâta sau cu ranga, la figurat, evident. Aș sugera celor din presă mai întâi să examineze mult mai atent cazul și să aibă niște repere foarte concludente când trag asemenea concluzii. Iar cum procedează România, este o chestiune internă a României. Este dreptul României și mandatul meu de ambasador nu-mi permite să mă expun pe niște aspecte de politică internă a

Românei. Iarăși aș vrea să invoc faptul că este vorba de cetățeni care împărtășesc valori europene, de cetățeni care fac parte din aceeași comunitate istorică, lingvistică și culturală. De aceea, le-aș sugera celor care abordează astfel de subiecte, care sunt sensibile pe alocuri, să aibă mai multă documentare și mai multă claritate asupra situației reale din Republica Moldova.

Agerpres: *Tot în presa internațională s-a vehiculat ideea că președintele Traian Băsescu urmărește "visul României Mari" și că face "cadou" UE un nou stat. Care este reacția Republicii Moldova față de un așa-zis "vis" al președintelui Băsescu?*

Iurie Reniță: Este bine și chiar firesc să avem visuri. Nu contează că este vorba de un distins președinte al României sau de un simplu cetățean al Republicii Moldova. Este frumos, toți avem visuri. Republica Moldova și România sunt două state independente și care își decid singure soarta. Spuneam că UE este obiectivul prioritar al Republicii Moldova, iar sprijinul României în contextul respectiv este extrem de important, atât la nivel de expertiză, de experiență sau de implicare în cadrul UE. Cât despre unire, eu sunt categoric pentru unirea eforturilor, pentru conjugarea acțiunilor comune, ca să ne integrăm și să parcurgem cu multă responsabilitate și demnitate etapele integrării europene.

Agerpres: *Ce soluție vede Republica Moldova pentru cazul Transnistria? Este o problemă delicată și aș vrea să vă întreb din ce direcție sau de la cine ar putea să vină o soluție?*

Iurie Reniță: Este o problemă pe cât de delicată, pe atât de complicată. Se pare că ar putea să existe și o soluție bună. Incontestabil, Transnistria este parte a Republicii Moldova și în sensul acesta, evident, se depun eforturi susținute la Chișinău, cu implicare internațională. Ne dorim foarte mult ca soluționarea acestui subiect vulnerabil, cu evidente implicații internaționale, să se producă în formatul actual "5+2" (Rusia, Ucraina și OSCE, cu rolul de mediatori, UE și SUA, observatori, plus Chișinău și Tiraspol, n.r.). După noi, ar fi bine ca UE să-și sporească considerabil rolul. Statutul curent de observator al UE ar putea fi plasat pe o treaptă superioară, cea de mediator. Formatul 5+2, din cauza unor ambiții locale - mă refer la partea transnistreană -, nu este valorificat conform destinației stabilite. Mai multă voință din partea tuturor actorilor ar pune pe tapet, de o manieră mult mai concretă și mult mai pragmatică, soluționarea problemei în cauză. Vedem importantă o sporire a rolurilor, atât în cazul UE, cât și al Statelor Unite ale Americii, actualmente ele având doar statutul de observator. Dacă mă veți întreba care este rolul României, aș zice că România are posibilitatea să se implice de o manieră cât mai concretă în acest mecanism, prin intermediul UE, în care România este membră, și mai este și OSCE. Știți că, recent, domnul viceprim-ministru Victor Osipov, persoana care este abilitată în cadrul Guvernului de reglementarea problemei transnistrene, a fost la București și chiar a avut mai multe întrevederi, cu scopul de a face un schimb de opinii, de a vedea cum am mai putea să revigorăm acest mecanism și care ar fi contribuția României la acest proces. Sunt două mecanisme internaționale foarte importante, OSCE și UE, în care România are de spus un cuvânt greu. Ne dorim o implicare mult mai activă a UE, evident și a celorlalți actori. Ne dorim o abordare mult mai activă și din partea Ucrainei, Rusiei, OSCE. Plasarea soluționării problemei respective doar între Chișinău și Tiraspol este mai mult decât complicată. Soluționarea doar la acești doi factori, ne-a demonstrat-o și experiența deja, pe parcursul anilor, este una insuficientă. Factorul internațional este unul determinant. Ultimele evoluții, este vorba de memorandumul Merkel-Medvedev, ne-a oferit o surpriză plăcută, în sensul optimismului. Devenim mult mai optimiști în credința noastră că există premisa de soluționare a problemei transnistrene. Evident, aceste prevederi sau înțelegeri urmează a fi mai bine definite și clarificate, trecând în mod obligatoriu prin mecanismul 5+2. Acesta este actualmente unicul mecanism pentru a adopta o decizie finală.

Agerpres: Cât este de pregătită, în acest moment, Republica Moldova pentru integrarea europeană. Ce așteaptă cetățenii de la integrarea europeană?

Iurie Reniță: Aș dori să specific o chestiune extrem de importantă: procesul de integrare europeană a demarat la Chișinău prin modernizarea Republicii Moldova. Evident că venind în Europa este necesar să-ți faci bine tema pentru acasă. Procesul de modernizare s-a demarat într-o manieră foarte concretă. Odată cu venirea la putere a Alianței pentru Integrare Europeană s-au produs și se produc multe reforme în interiorul țării mele, în sensul modernizării ei. A doua etapă este europenizarea Republicii Moldova. Vă asigur că la Chișinău conștientizează foarte bine și lumea, dar și conducerea actuală că în Europa nu vom merge cu lecția nepregătită. Este extrem de important să valorificăm, să facem un schimb de opinii din experiența țărilor care au reușit și este vorba aici de România, care are o experiență anume pe parcursul european și o expertiză. Este de datoria noastră să identificăm și ce a fost bun și ce a fost mai puțin bun. Dacă reușim să avansăm în privința modernizării și europenizării Republicii Moldova, vă asigur că vom avansa și în procesul de integrare europeană. Aceste două elemente - modernizarea și europenizarea - urmează să fie sincronizate. O reușită în acest sens ne deschide calea spre UE. Și sprijinul internațional și conjunctura sunt favorabile Republicii Moldova și un rol deosebit în acest context îi revine diplomației de la Chișinău.

Constat cu multă satisfacție că diplomația de la Chișinău a avansat cu mult în procesul de integrare europeană, trăgând după sine și mobilizând și celelalte domenii. Factorul diplomatic este unul mobilizator. Recent, s-a produs un eveniment care în istoria diplomației de la Chișinău nu s-a mai produs niciodată: a fost profesionalizat corpul ambasadorial. Este pentru prima dată când ambasadorii sunt oameni care vin din diplomație. Dacă doriți, și acesta este un exemplu concret de modernizare și de europenizare a Republicii Moldova și prin care se revine la o chestiune firească.

Agerpres: Actualitatea europeană este dominată de efectele crizei economice. Care este situația economică actuală din Republica Moldova?

Iurie Reniță: Deși suntem o țară mică, nu puteam fi evitați de această situație de criză economică, ea fiind una internațională. Până în 2009, nu cunoșteam situația reală fiindcă fosta conducere, practic, a tănuit situația reală. Noua conducere, când a venit la putere, a găsit o situație extraordinar de complicată, cu o gaură enormă în buget pentru o țară atât de mică: opt miliarde de lei (lei moldovenești, MDL, n.r.). Este incredibil! Situația curentă, pe unele domenii din economie, pare a fi încurajatoare. Ministrul Economiei, domnul Valeriu Lazăr, a prezentat, recent, unele tendințe în economia Republicii Moldova care inspiră încredere că actuala conducere de la Chișinău a reușit să stopeze declinul și să identifice chiar unele posibilități de revigorare. Știu că au existat unele reacții și chiar constatări incredibile că în Republica Moldova, pe perioadă de criză, sunt majorate salariile, pensiile, ceva ce pare foarte straniu, când în țările din imediata vecinătate se procedează chiar invers. Evident salariile sunt mici, pensiile sunt mici, dar chiar și în situația aceasta de criză au fost identificate unele posibilități. Acest lucru ne duce spre faptul că situația s-a stabilizat. Declinul a fost stopat și încercăm să relansăm economia. Este extrem de importantă prezența investițiilor străine, a investițiilor românești, fie că sunt pur autohtone sau cu finanțare mixtă, româno-internațională. Aș face un apel către investitorii din România: cu mai multă încredere și cu mai multă siguranță să investească în Republica Moldova și, atunci, noi vom continua acest trend, această tendință încurajatoare.

9. Interviu Valeriu Chiveri: Încercăm să insuflăm viață formatului de negocieri 5+2. Radio Europa Liberă. 28.07.2010.

Valeriu Chiveri, noul ambasador la Viena: „Cu cât rolul UE și SUA va fi mai mare, cu atât mai mult ne apropiem de o posibilă reglementare a problemei transnistrene”.

Europa Liberă: Ce vă propuneți prioritar în funcția de șef al Misiunii diplomatice a Moldovei la Viena?

Valeriu Chiveri: „Vom încerca să implicăm cât mai mult comunitatea internațională în găsirea unei soluții pentru conflictul transnistrean. Interesele mari, care se află în diferite capitale, fac ca aceste lucruri se meargă destul de greu.”

Europa Liberă: Acest format 5+2 rămâne unul eficient?

Valeriu Chiveri: „Pentru moment nu avem alt format. Lucrăm cu acest format. Încercăm să-l aducem la viață formală, să spunem așa. Deocamdată avem doar consultări neformale. Sunt sigur că este un format care poate contribui dacă nu la soluționarea deplină, cel puțin la apropierea acestui deziderat.”

Europa Liberă: Concret ce poate face Moscova? Ce poate face Kievul? Pentru că sunt vecinii imediați ai Republicii Moldova.

Valeriu Chiveri: „Ce poate face Moscova? Moscova poate face mult, cel puțin prin faptul că legăturile economice, pe care le dezvoltă Moscova cu Moldova, și inclusiv cu regiunea transnistreană, pot fi un element important în procesul de negocieri. Ucraina poate face și mai mult, ținând cont de faptul, că avem un hotar comun.”

Europa Liberă: Moscova insistă cu fiecare ocazie ca să pună pe picior de egalitate Chișinăul și Tiraspolul.

Valeriu Chiveri: „Este adevărat. Lucrul ăsta îl simțim de mai mult timp. Noi avem o poziție clară în situația dată: putem fi egali la masa de negocieri, dar nu putem fi egali în situația, când Moldova este un stat recunoscut în frontierele noastre. Deci, suntem în situații absolut diferite. Nu acceptăm acest lucru.”

Europa Liberă: UE și SUA, doi observatori în cadrul procesului de negocieri în formatul 5+2. Cu ce poate Bruxelles-ul și Washington-ul ajuta Moldova pe calea soluționării acestei probleme transnistrene?

Valeriu Chiveri: „Am vedea rolul lor mai mare, rolul Uniunii Europene și al Statelor Unite. Și nu numai ca observatori, așa cum sunt ei acum.”

Europa Liberă: Chiar ca mediatori?

Valeriu Chiveri: „Nu sunt gata să spun acum ca mediatori. Dar cu cât este mai mare rolul acestor doi actori foarte importanți, cu atât mai mult ne apropiem de o posibilă reglementare. Și rolul UE și SUA aici îl văd, în primul rând, prin contactele care le au la nivelul cel mai înalt cu Rusia și cu Ucraina, de ce nu? Cunoașteți înțelegerea Merkel-Medvedev, memorandumul lor. Deci, este un semnal clar că așa actori importanți ca Uniunea Europeană, ca Statele Unite au un cuvânt greu de spus în soluționarea problemei.”

Europa Liberă: Ce prevede această înțelegere Merkel-Medvedev, cu referire la soluționarea problemei transnistrene?

Valeriu Chiveri: „Prevede, în primul rând, o implicare mai serioasă a Uniunii Europene. Evident, în cooperare cu Rusia. Deci, lucrul ăsta nu a fost observat până nudemult, iar implicarea unei țări așa de importante ca Germania, țară foarte importantă pentru Uniunea Europeană, dă anumite speranțe, că Europa a înțeles importanța soluționării acestui conflict și dorește o implicare cât mai activă.”

Europa Liberă: *Acolo la Viena, bănuiesc, o problemă pe care o s-o abordați cu regularitate va fi și încălcarea drepturilor omului în regiunea de Est a Republicii Moldova. Pentru că sunt atestate foarte multe cazuri. Avem mai recent și cazul jurnalistului Vardanean, și cazul Cazac, și încă foarte multe altele.*

Valeriu Chiveri: „Guvernul actual și-a propus, așa spune, o schimbare în abordarea unor probleme legate de conflictul din Transnistria, de soluționarea conflictului. Încercăm să nu ne lăsăm provocați de mai multe acțiuni întreprinse în ultima perioadă de regimul de la Tiraspol.”

10. Interviu cu Eugen Caras: Noi fonduri europene pentru Moldova în cadrul politicilor regionale UE. Radio Europa Liberă. 16.07.2010.

Eugen Caras: „Există o bună înțelegere atât la Chișinău cât și la Bruxelles că regiunile se dezvoltă cu viteze diferite și că politicile regionale permit să fie distribuite conform necesităților unele fonduri pentru dezvoltare.”

Declarația cu privire la stabilirea dialogului în domeniul politicii regionale între Republica Moldova și Comisia Europeană a fost semnată ieri la Chișinău de către premierul Vlad Filat și Comisarul European pentru Politică Regională, Johannes Hahn. Ce ar putea presupune acest dialog în termeni practici pentru cetățenii moldoveni și, în general, unde se află acum Republica Moldova în drumul spre ceea ce a devenit un fel de pământ al făgăduinței - Uniunea Europeană? În calitate de oaspete, Comisarul european Johannes Hahn, ca și alte oficialități europene mai înainte, a fost foarte generos în încurajări. Diplomația moldovenească pare să fie deocamdată sursa cea mai eficientă de optimism pentru cetățenii moldoveni. Sperăm că și ascultătorii noștri vor fi puțin mai optimiști în această dimineață, deoarece invitatul acestei emisiuni este domnul Ion Caras, șef adjunct al Departamentului Integrare Europeană din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și al Integrării Europene.

Europa Liberă: *Domnule Caras, moldoveanul este considerat în general mai mult poet, cu toate că și în această privință există controverse, decât diplomat. Prin urmare, ce-ar trebui să înțeleagă omul simplu – și nu neapărat în limbaj poetic - că ar însemna începutul dialogului țării sale cu Uniunea Europeană în domeniul dezvoltării regionale?*

Eugen Caras: „Bineînțeles că politica regională este unul din aspectele dialogului foarte larg dintre R. Moldova și UE și trebuie văzută ca atare, ca o parte integrantă a acestui dialog. S-a remarcat și în presă zilele acestea că comisarul Hahn este al treilea comisar care sosește la Chișinău în decurs de trei luni, în luna mai l-am avut pe comisarul Fülle, la început de mai a venit comisarul pentru agricultură dl Cioleş și acum l-am găzduit pe comisarul pentru politică regională Johannes Hahn și asta dă dovadă de un sprijin din partea partenerilor europeni pentru ceea ce se face la Chișinău de a ne apropia de UE.

Ieri a fost semnată o declarație privind stabilirea unui dialog în politica regională, această declarație fost semnată de premierul Filat și comisarul Hahn, după cum ați menționat. Acest document stabilește un cadru de cooperare în domeniul politicii regionale. Care va fi efectul asupra cetățeanului de rând? Există politici regionale ale UE pe care Moldova le va putea prelua și le va putea implementa în țara noastră, există fonduri, proiecte și ele vin ca parte integrantă a acestei politici regionale. Există o bună înțelegere atât la Chișinău cât și la Bruxelles că regiunile se

dezvoltă, dacă vreți, cu viteze diferite și tocmai politicile regionale permit ca să fie distribuite conform necesităților unele fonduri pentru dezvoltarea regiunilor.”

Europa Liberă: *În ce măsură este posibilă o dezvoltare echilibrată la nivel de comunitate în condițiile actuale ale Republicii Moldova – și mă refer în primul rând la demodata - cum consideră mulți - organizare administrativ-teritorială a țării?*

Eugen Caras: „Tocmai ziceam că există o înțelegere a ceea ce peste tot există o dezvoltare regională pe alocuri cu deficiențe sau pe alocuri foarte bună. Tocmai acesta este sensul politicilor regionale, de a distribui fondurile regiunilor care au nevoie de aceste proiecte. Ceea ce s-a discutat ieri la Chișinău cu comisarul a fost de a gestiona de o manieră eficientă politica de descentralizare, de acordare a proiectelor pentru regiuni. Comisarul Hahn, după ce a avut o întrevedere la Chișinău cu factorii de decizie din Republica Moldova, s-a deplasat și la Anenii Noi unde a văzut pe loc cum se implementează un proiect privind selectarea deșeurilor și acest proiect este finanțat de Comisia Europeană. Există proiecte în derulare și eficiența este pe față”.

Europa Liberă: *O treime, dacă nu mă înșel, din fondurile UE sunt alocate politicii regionale, astfel încât să fie sprijinite cum se cuvine regiunile care se încadrează în anumite standarde statistice. Reorganizarea teritorială în regiuni constituie una dintre condițiile-cheie pentru țările candidate de acces la fondurile comunitare. Când și în ce condiții, domnule Caras, se va putea spune că Republica Moldova are regiuni adecvate care să poată pretinde la fonduri europene?*

Eugen Caras: „Comisarul Hahn a avut ieri o întrevedere inclusiv la Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării regionale unde i s-a prezentat o perspectivă clară la ceea ce se întâmplă pe domeniul dezvoltării regionale. O lege privind dezvoltarea regională aprobată în 2006 este în implementare acum, în februarie curent s-a aprobat Strategia Națională de Dezvoltare Regională, au fost create aceste centre de dezvoltare regională. Comisarul a fost informat despre ceea ce se face la noi în Republica Moldova sub aspect de dezvoltare regională. Opinia dânsului este foarte favorabilă față de ceea ce se întâmplă în Republica Moldova sub aspect de politică regională. Dânsul a remarcat că există necesitatea unor finanțări pentru a derula și a avea niște proiecte foarte clare, de exemplu, de infrastructură, construcția drumurilor, etc”.

Europa Liberă: *Dle Caras, iertați-ne, dvs parcă, cel puțin așa ni se crează impresia, ați evita răspunsul la întrebarea dacă ar fi sau nu o nouă reformă administrativ teritorială. Totuși va fi sau nu? Sau păstrăm raioanele?*

Eugen Caras: „Nu încerc să evit acest răspuns însă eu vă spun ceea ce țin de competențele mele. În același timp vreau să remarc că pe parcursul vizitei comisarului Hahn la Chișinău, nu s-a discutat despre o eventuală reorganizare regională, s-a discutat cadrul național existent, fondurile care ar putea veni în Republica Moldova prin proiecte, fondurile care deja există.”

Europa Liberă: *Recent a fost inițiat dialogul cu UE privind liberalizarea regimului de vize, acum - iată - privind reformarea și dezvoltarea regională fără de care Republica Moldova poate eșua în aspirațiile sale europene. În general, unde se află acum Republica Moldova în negocierile și colaborarea cu UE? La început, la mijloc? Spre final? Și cum ne mișcăm? În galop, în treapă? În buiestru?*

Eugen Caras: „Eu cred că ne mișcăm cu un pas destul de rapid. Cunoașteți că la începutul anului au fost lansate negocierile pe marginea Acordului de asociere, pe 15 iunie am lansat dialogul pe vize, acum stabilim și acest cadru

de dialog pe politici regionale. Cu siguranță nu suntem la început de cale și cu siguranță nu suntem la sfârșit. Cred că suntem undeva la mijloc de cale, important este că noi cunoaștem că am parcurs o cale relativ consistentă, la fel avem a înțelege ceea ce trebuie să facem, inclusiv pe politici regionale. În acest an va fi adoptată strategia dunăreană. Este o inițiativă a Uniunii Europene și încă un cadru de care Republica Moldova urmează să beneficieze. Este un parcurs pe care trebuie să-l facem cu UE și cu sprijinul lor. Important e că există voință politică la Chișinău, există factori de decizie la Bruxelles care favorizează acest parcurs și eu cred că noi suntem într-un ritm destul de accelerat.”

Europa Liberă: *Și ultima întrebare, domnule Caras. Diplomația este, firesc, în avangarda mișcării spre UE. În spate, dacă nu chiar în ariergardă, rămân cei care fac politicile interne și cei care participă la ele. În ce măsură credeți că populația este familiarizată cu regulile de joc, cu beneficiile și poate sacrificiile pe care le presupune admiterea în clubul european spre care tinde? Unii spun că foarte mulți moldoveni ar fi cu visul în UE, iar cu moravurile încă în URSS...*

Eugen Caras: „Eu tind să cred că diplomația sau politica externă este o reflectare a ceea ce este pe interior și, ceea ce facem noi cred că coincide cu ceea ce vrea populația și sondajele arată că mai mult de 70% din populația noastră vrea integrare europeană și, respectiv, eu cred că și instituțiile sunt pregătite pentru acest exercițiu foarte ambițios și important. Populația vrea acest lucru, înțelege sau nu anumite detalii, cred că anume prin astfel de interviuri trebuie să comunicăm care este situația în dialogul nostru cu UE. Bineînțeles că trebuie să înțelegem că nu este foarte simplu acest parcurs european și calea pe care trebuie să o întreprindem pentru a ajunge la UE și că vor exista necesități poate chiar și de niște sacrificii, mă refer la crearea zonei de liber schimb, producătorii Republicii Moldova vor avea de suferit, nu vor avea de suferit. Trebuie să conștientizăm lucrul acesta. Este un angajament pe care și l-a asumat conducerea, dar impresia mea este că cetățenii înțeleg lucrul acesta și există o undă verde în acest sens.”

11. Interviu cu Udo Burkholder: „Gestionarea integrată a graniței moldo-ucrainene: cel mai devreme în 2015”. Radio Europa Liberă. 26.07.2010.

Europa Liberă: *Domnule Burkholder, de cinci ani ajutați Moldova și Ucraina să combată contrabanda, traficul de droguri și arme și alte forme de comerț ilicit, mai ales pe sectorul transnistrean al frontierei. Ce progrese au fost înregistrate în această perioadă?*

Udo Burkholder: Statisticile și toți partenerii noștri recunosc că se observă o tendință de diminuare atât a contrabandei, cât și a crimelor tranfrontaliere în perioada în care ne aflăm aici. Am făcut eforturi atât în ceea ce ține de activitatea operațională, cât și în fortificarea capacităților și sensibilizarea opiniei publice. Drept rezultat am obținut o scădere a fenomenelor negative la frontieră.

Europa Liberă: *Dar pe segmentul transnistrean, EUBAM continuă să colaboreze doar cu serviciile ucrainene, pentru că cele transnistrene refuză. S-a schimbat ceva între timp?*

Udo Burkholder: În această perioadă, am făcut mai multe tentative pentru a stabili o cooperare între serviciile vamale. Am încercat să organizăm întâlniri reciproce, vizite aale ofițerilor vamali din Chișinău la Tiraspol și invers, însă din păcate, pot să vă zic, că semnalele din partea Tiraspolului nu au fost tocmai pozitive. Această rămîne o întrebare în suspans, deci, în care nu avem nici un progres.

Europa Liberă: Regiunea transnistreană era văzută de mulți din-afară ca o „gaură neagră” între Moldova și Ucraina. Se mai poate spune asta de când UE și-a trimis experții la granița moldo-ucraineană ?

Udo Burkholder: Noi niciodată n-am considerat regiunea transnistreană drept „o gaură neagră”. Desigur că noi nu avem o viziune completă a ceea ce se întâmplă aici. Dar luând în considerație datele OSCE, datele Comisiei Europene care este prezentă aici, nu cred că regiunea transnistreană ar putea fi numită așa. Cum am declarat și mai înainte oficial, nu există vreo probă privind existența unui trafic ilicit de armament în cantități mari. Am depistat careva cantități, dar foarte mici, de arme de vânătoare, muniții, dar nu în cantități foarte mari. Asta rezultă din datele comune pe care le deținem.

Europa Liberă: Deși inițial misiunea era anunțată pentru doi ani, cu posibilitatea extinderii pentru încă un an, suteți deja în Moldova de cinci ani. Mandatul misiunii a fost prelungit de mai multe ori - asta e o dovadă că lucrurile se îndreaptă cu pași rapizi, sau, dimpotrivă, că efectele sunt mult mai greu de atins decât se aștepta la început?

Udo Burkholder: Aderarea la Uniunea Europeană în general este un proces foarte îndelungat și există încă foarte, foarte multe lucruri care trebuie făcute. Mă tem că nici până în noiembrie 2011, până când a fost prelungit mandatul nostru ultima dată, nu vom reuși să finalizăm tot ce ne-am preconizat. Așa că s-ar putea să fie nevoie de încă o prelungire a misiunii, pentru a realiza tot ceea ce ne-am pus în plan. Suntem într-un proces continuu, iar pe parcursul implementării unei acțiuni apar alte și alte provocări. Apare efectul de cascadă. Pot spune cert că avem sistemul preliminar de schimb de informații între sistemul vamal al Moldovei și Ucrainei, dar dacă vorbim despre un compartiment îngust cum ar fi gestionarea integrată a frontierei, aș putea să spun că această se va implementa nu mai devreme de anul 2015.

12. Kalman Mizsei: Problema transnistreană trebuie soluționată în interese oamenilor de pe ambele maluri ale Nistrului. Infotag. 01.07.2010.

Infotag: Domnule Mizsei, ați fost numit Reprezentant Special al Uniunii Europene în RM la 1 martie 2007. Avînd în vedere că vă aflați în țară, ce puteți spune despre situația creată în jurul reglementării problemei transnistrene, care pentru Moldova este una din sarcinile prioritare?

Kalman Mizsei: Acest proces este unul dificil, deoarece în regiune există interese atât în favoarea cât și împotriva reglementării. Afară de aceasta, în rîndul participanților numeroși la acest proces nu există o cultură adînc înrădăcinată a găsirii unor soluții de compromis reciproc avantajoase. În același timp, aș vrea să menționez că guvernul moldovean, care a fost constituit toamna trecută, se străduie să deschidă un nou capitol în această problemă prin intensificarea eforturilor pentru întărirea încrederii cu autoritățile din Transnistria. Este de dorit ca în coaliție să apară o disciplină suficientă pentru ca toți să vorbească în spiritul întăririi încrederii. Și autoritățile transnistrene ar trebui să aibă mai multă încredere în edificarea unor poduri cu Chișinăul, precum și să folosească aceste poduri, pentru binele oamenilor de acolo. Totuși, sper că unele inițiative noi, care apar acum, vor putea accelera acest proces.

Infotag: Sînt șanse pentru reglementarea conflictului? Negocierile la nivel înalt nu se mai poartă de mai bine de trei ani. Care sînt perspectivele Chișinăului și Tiraspolului?

Kalman Mizsei: Da, șanse sînt. Cu cît mai bună va fi cooperarea între UE, Rusia și Ucraina, cu atît mai multe sînt șansele de dialog, care, la rîndul său, poate duce la soluționarea conflictului. De asemenea, interesele Chișinăului și

Tiraspolului în acest proces sînt foarte importante – cu cît participanții la formatul „5+2” comunică între ei mai mult, cu atît mai multe interese comune se pot realiza – pe baza cărora am putea începe procesul de negocieri.

Infotag: *Cum apreciați Declarația comună a Președinților Rusiei și Ucrainei, Înțelegerea dintre Angela Merkel și Dmitri Medvedev, precum și „proaspăta” declarație a ministrului Afacerilor Externe al Rusiei, Serghei Lavrov, privind posibilitatea participării UE la operațiunea de menținere a păcii în Transnistria și posibilitatea reluării procesului de negocieri în formatul „5+2”?*

Kalman Mizsei: Cred că există multe componente promițătoare în fiecare din ele. Se vede o asemănare a abordărilor. Cu toții vedem importanța formatului de negociere „5+2”, precum și a întăririi încrederii între Chișinău și Tiraspol, cu toții înțelegem necesitatea partenerilor externi de a contribui la acest proces și cu toții conștientizăm importanța respectării drepturilor omului și participării societății civile în procesul în cauză. Și cu toții înțelegem că numai un statut largit și garantat pentru Transnistria poate deschide calea spre reglementare.

Infotag: *Există opinia precum că formatul „5+2” este inefficient pentru atingerea unui consens. Există vreo alternativă?*

Kalman Mizsei: Nu formatul „5+2” este responsabil de stagnarea negocierilor, ci factorii politici interni ai țărilor-participante, precum și atitudinile unei țări față de alta. Cred că în ultimii 4 ani cu toții am învățat cîte ceva, iar cînd vom relua negocierile, aceste lecții vor fi luate în considerație. Participanții la formatul „5+2” sînt participanții potriviți. Unicul lucru incorect ar fi împărțirea participanților în participanți de prima și de a doua categorie, pe baza diferențierii între garanți și observatori. UE este cel mai important vecin al Moldovei și, respectiv, aceasta așteaptă să devină un partener egal cu alții în cadrul procesului. Importanța noastră economică crește și în Transnistria și, în opinia mea, Tiraspolul înțelege că nu venim cu intenții rele, ci cu dorința de a ajuta la crearea unei situații din care toți vor avea de cîștigat.

Infotag: *Pe cît de mult problema transnistreană este o piedică pentru integrarea europeană a Moldovei? Ar poate oare Republica Moldova să se integreze în UE după exemplul Ciprului sau în alt mod, conservînd conflictul transnistrean?*

Kalman Mizsei: Aș spune că problema transnistreană și integrarea europeană sînt strîns legate. Mai întîi, cu cît mai mult va domina supremația legii în dreapta Nistrului, cu atît mai convinși vor fi transnistrenii că nu vor fi discriminați într-un stat comun. În al doilea rînd, mai multe reforme economice în Moldova înseamnă prosperare, lucru la fel de bun pentru transnistreni. În al treilea rînd, cu cît mai multă răbdare democratică va manifesta Chișinăul în politica sa internă și în viața socială, cu atît mai convingătoare vor fi acestea pentru Transnistria. Toate acestea reprezintă, de asemenea, condiții pentru integrarea mai rapidă în Uniunea Europeană.

În ce privește problema Ciprului, această experiență impune și mai mult țărilor membre ale UE să conștientizeze că ar vrea cît mai repede să vadă reglementarea conflictului transnistrean. Dar acest proces necesită timp și cred că reglementarea transnistreană se va produce mai repede.

Infotag: *Cît de eficiente sînt sancțiunile impuse liderilor de la Tiraspol pentru circulația în spațiul european?*

Kalman Mizsei: În primul rînd, aș vrea să spun că atunci cînd au fost introduse restricțiile de circulație eu nu eram Reprezentant Special al UE. De cînd am venit în această funcție am lucrat asupra găsirii modalităților de întărire a încrederii, inclusiv prin crearea unei medii mai favorabile, care să permită diminuarea acestor restricții. Sper că și autoritățile transnistrene vor face tot ce depinde de ele pentru a-și aduce contribuția în acest proces. În particular, am

vrea să vedem următoarele: reluarea procesului de negocieri, circulația liberă a persoanelor, inclusiv a reprezentanților conducerii Moldovei, și soluționarea acceptabilă a problemei școlilor moldovenești cu predare în grafie latină din stînga Nistrului. Acest lucru ar îmbunătăți considerabil atmosfera, fapt care, la rîndul său, ar ajuta la multe altele. Negocierile reușite pot avea loc dacă partenerii vor avea încredere între ei. Restricțiile la circulație nu se referă la metodele de edificare a încrederii. Acestea dau naștere la izolare, ceea ce nu este bine. Așadar, trebuie cu toții să lucrăm asupra faptului ca aceste politici să aparțină trecutului. Avem nevoie de implicare, nu de izolare.

Infotag: Este oare posibilă reglementarea cu actualii lideri transnistreni?

Kalman Mizsei: Trebuie să lucrăm cu oamenii care se află la conducere. Am avut întrevederi cu toți reprezentanții conducerii din Transnistria și pot spune că nu am întîlnit nici o persoană cu care să fie imposibil de lucrat. Dar acest lucru trebuie să se desfășoare în bază de parteneriat și trebuie să existe o aspirație neînteruptă pentru întărirea încrederii, altfel va fi dificil să-i scoatem pe unii din propriul bunker. Trebuie să-i convingem că acesta nu este un război împotriva lor, ci o situație de colaborare din care pot obține avantaje. Prea mult timp ei au fost tratați mai mult ca dușmani, decît ca parteneri. Dar și ei trebuie să facă mai mult: să răspundă la gesturile pozitive. Uneori ei se gîndesc că, fiind respinși, pot face ce vor. Dar ei nu trebuie respinși și, pe de altă parte, trebuie să înceapă să se comporte responsabil. Repet: este foarte important ca ei să simtă să noi îi tratăm ca pe niște actori în acest joc.

Infotag: Poate fi considerată o utopie ideea reglementării conflictului fără acordul Rusiei și Ucrainei?

Kalman Mizsei: Aceste două țări reprezintă o parte indispensabilă în procesul de negocieri. Este o întrebare bună, căci unii consideră că participarea celor două țări este una problematică. Uniunea Europeană întotdeauna a avut o atitudine de respect față de Rusia și Ucraina. La rîndul său, moneda are două părți – parteneriatul presupune un comportament responsabil, îndreptat spre concentrarea serioasă a eforturilor pentru soluționarea conflictului.

Infotag: Ce atitudine are Bruxellesul față de declarațiile liderilor de la Tiraspol precum că populația din stînga Nistrului vrea să fie în componența Rusiei? Și ce atitudine față de aceasta au participanții la procesul de negocieri, de exemplu, UE și SUA?

Kalman Mizsei: Mai înfîi, Transnistria este departe de situația cînd pe o perioadă îndelungată de timp oamenii ar avea acces la informații obiective și apoi și-ar putea exprima voința. În al doilea rînd, există o asemenea noțiune ca dreptul internațional, care spune clar că Transnistria este o parte a Moldovei, deoarece ea a fost parte a Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești în momentul destrămării Uniunii Sovietice. Nistrul trebuie să unească, nu să despartă. Dar iarăși, responsabilitatea o are și cealaltă parte. Populația regiunii, vorbitoare de limba rusă și limba ucraineană, trebuie să simtă că ea poate să-și utilizeze limba maternă în mod liber. Politica Moldovei în acest sens este una bună. Ceea ce trebuie îmbunătățit este retorica unor politicieni. Limba rusă are un rol important pe ambele maluri ale Nistrului. Pe de altă parte, politica lingvistică și culturală a Transnistriei trebuie să ofere etnicilor moldovenilor dreptul la limba lor maternă. În practică, urmărim rusificarea de tip sovietic, care trebuie înlocuită. În acest context, o posibilitate ar fi atingerea unui progres în problema școlilor moldovenești cu predare în grafie latină pînă la începutul noului an de învățămînt.

Infotag: În acest caz, am putea oare considera că Rusia este participant la negocierile în formatul „5+2” la fel ca și Ucraina sau OSCE?

Kalman Mizsei: Fiecare participant își are rolul său aparte și Rusia, desigur, este un partener-cheie în acest proces, la fel ca și în alte multe procese de edificare a unui continent comun liber. Sînt convins că reglementarea transnistreană va deveni unul din elementele edificatoare ale unei noi Europe libere și de cooperare, care, de fapt, se întinde pînă la Vladivostok. Noi, locuitorii Uniunii Europene, avem multe în comun cu rușii și avem nevoie de proiecte care vor ajuta ambele părți să simtă acest lucru. Conflictul transnistrean are nevoie de o unire a eforturilor, care să ne adune pe toți și care ne va ajuta să simțim că am lucrat corespunzător pentru binele oamenilor care locuiesc aici, că am creat condiții pentru prosperare. Acest lucru va conferi încredere ambelor părți ca împreună să găsim soluții la scopuri comune și mai ambițioase, care ne vor conduce spre o Europă unită, comună, democratică și umanistă.

Infotag: Care este prognoza Dvs. asupra scenariului reglementării transnistrene în următorii 1-3-5 ani?

Kalman Mizsei: Știți, dacă toți ar vrea, am putea avea rezultate sesizabile chiar peste un an. Peste 5 ani la sigur vor fi. Această situație de pe Nistru este anacronică și trebuie să găsim o soluție umanistă chiar acum.

Infotag: Cum apreciați situația internă a Moldovei?

Kalman Mizsei: De la alegerile parlamentare precedente multe lucruri au fost făcute în țară. Politica economică este prudentă, necătfînd la faptul că trebuie acordată în continuare mai multă atenție reformelor structurale care vor ajusta baza normativă la cea europeană. De asemenea, trebuie acordată mai multă atenție dezvoltării garanțiilor sistemice pentru diminuarea nivelului corupției. Politica integrării europene la fel a primit un impuls nou, sesizabil, în frunte cu o conducere competentă în persoana Prim-ministrului și Ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene. De asemenea, a crescut pluralismul mijloacelor de informare în masă. Însă coaliția, care poartă numele „pentru Integrare Europeană”, trebuie să fie foarte precaută în ceea ce privește problemele standardelor democratice și supremația legii.

Urmăresc cu regret ceea ce s-a întîmplat – mai bine spus ceea ce nu s-a întîmplat – cu discuțiile parlamentare privind modalitatea de alegere a Președintelui. Trebuie să spun că elita politică moldovenească a mai scăpat o șansă de a arăta mai europeană. Democrația înseamnă negocieri și compromisuri înțelepte. Nu a fost făcută nici o tentativă serioasă de a găsi o soluție de compromis. Retorica continuă să fie una dușmănoasă, încît pune la îndoială atașamentul democratic al oponenților. Democrația nu poate exista fără opoziție, iar drepturile acesteia trebuie respectate. Opoziția trebuie tratată ca un partener, și nu ca pe un dușman. Pe de altă parte, opoziția are nu numai drepturi, și ci obligații: retorica sa trebuie să ia acest lucru în considerație. Motivul pentru care vorbesc așa detaliat despre aceasta constă în faptul că tot ce face guvernul moldovean pentru reformare va fi consecvent doar atunci cînd toleranța va apărea de ambele părți. Acest lucru este extrem de important pentru democrație, iar democrația este extrem de importantă pentru integrarea europeană a Moldovei. Elita politică moldovenească de ambele părți trebuie să facă acest ultim pas astfel încît noi să putem constata că procesul democrației este ireversibil. De asemenea, trebuie încetată practica rescrierii legilor electorale de către partidul sau coaliția de guvernămînt înainte de fiecare alegeri. Regulile de participare la alegeri trebuie formulate cu mult înainte de alegeri, pentru ca oamenilor să nu li se creeze impresia că aceasta se face în favoarea celor aflați la putere. Dar, în general, Moldova are pe ce se sprijini. Ea este cel mai evident candidat la integrarea europeană la est de UE, iar negocierile pentru obținerea statutului de membru asociat înaintează cu o viteză record grație nivelului de pregătire a negociatorilor voștri, grație mandatului guvernamental clar pe care l-au primit și grație manierelor lor cu adevărat europene. Și acest lucru este foarte important.

13. Interviu cu Marko Papic: Transnistria și consolidarea relațiilor germano-ruse. Radio Europa Liberă. 02.07.2010.

Marc Papic: Germania a ales o tactică diplomatică excelentă. Nu are nimic de pierdut dacă Rusia decide să nu-și retragă trupele din Transnistria. Dar dacă va colabora, Germania va apărea în fața Europei ca un lider, nu doar din motive economice, cum am văzut-o în ultimele 6 luni, dar și în domeniul politicii externe. Ei vor putea merge în Europa și vor putea spune: priviți, noi am reușit să convingem Rusia să se retragă din Transnistria, care este o linie roșie pentru Rusia încă din 1992, este un o locație geopolitică foarte importantă, este locul unde Carpații se întâlnesc cu Marea Neagră.

Dar dacă rușii nu se retrag, și noi prognozăm că așa și se va întâmpla, Rusia se va retrage din Consiliul de Cooperare și Securitate, lucru care va înfuria țările din Europa Centrală, în special România și Polonia. Și dacă Consiliul de Securitate nu va funcționa din cauza Rusiei, Germania va rămâne nevinovată.

Germania își va păstra totuși relațiile cu Rusia, ei vor putea merge la Moscova și vor putea spune că din păcate voi n-ați vrut să renunțați la aceste trupe din Transnistria, așa că acest Consiliu de Securitate Uniunea Europeană – Rusia nu mai are nici un viitor”.

Pe scurt, dacă rușii își retrag trupele din Transnistria, germanii aduna toți laurii, iar dacă nu, germanii vor arăta cu degetul la Rusia și la țările central europene.

Europa Liberă: Credeți că Rusia are pârgurile necesare să miște înainte rezolvarea conflictului transnistrean?

Marc Papic: Nu ne este foarte clar ce-ar însemna „a mișca înainte”, ce ar putea fi văzut ca un progres în acest conflict. Este aproape una din situațiile când orice este considerat progres de toate părțile, va fi progres. Rusia ar putea lăsa ca acest lucru să se întâmple, atât cât independența Transnistriei nu va fi tulburată. Și nu este clar dacă Germania sau orice altă țară europeană speră sau se așteaptă la semnarea vreunei rezoluții în legătură cu Transnistria.

Se pare că rușii s-ar putea retrage dacă se asigură că Transnistria rămâne în zona lor de influență iar Moldovei i s-ar permite să continue să-și facă legături cu vestul, pentru că Rusia a crezut întotdeauna că are o carte de jucat în Moldova: Partidul Comuniștilor încă e acolo, încă e popular, practic e cel mai mare partid din Republica Moldova.

Europa Liberă: Este ceva realist ca Moscova să tolereze Moldova ca membră a UE sau chiar NATO?

Marc Papic: Moldova fără Transnistria – posibil. Depinde de ce primește în schimb. S-ar putea întâmpla, cu condiția ca Transnistria să rămână în sfera de influență a Rusiei. Ei niciodată nu vor accepta pierderea totală a influenței în această regiune.

Totuși, acum Moscova are nevoie de investiții, know-how tehnologic. Această presiune de modernizare a economiei ruse este reală. Ei acum încearcă să recâștige încrederea investitorilor europeni, pe care au pierdut-o în ultimii 3 ani. Negocierea Moldovei fără Transnistria în schimbul investițiilor și a transferului de know-how în Rusia ar putea fi o idee asupra căreia Moscova să reflecteze, mai ales ca ei cred că ar fi o mișcare temporară, pentru că politica în Chișinău nu se va îmbunătăți. De la revoluția împotriva Partidului Comuniștilor lucrurile nu s-au clarificat, e încă un haos politic, ei încă nu au decis cum vor să aleagă președintele.

Europa Liberă: Să presupunem că va urma un progres în Transnistria, că trupele ruse vor fi retrase, sau cam așa ceva; care ar fi următoarele mișcare în relația UE-Rusia?

Marc Papic: Următoarea mișcare ar fi consolidarea relațiilor ruso-germane. Acesta este miezul. Germania încearcă să facă acest lucru așa cum administrează relațiile cu celelalte alianțe: cu Uniunea Europeană, cu NATO. Iar cu Rusia vrea ca relațiile să avanseze dincolo de energetică și securitate.

Următoarea mișcare ar fi, de asemenea, că Rusia să aibă un cuvânt mai greu de spus în problemele de pe continentul european, mai ales ceea ce ține de securitate. Acest lucru ar însemna, pe de altă parte, retragerea Statelor Unite din Europa, cel puțin pe termen scurt.

Dacă europenii se vor lăsa convinși că Rusia este un partener de încredere, (chiar dacă ei cred că nu se vor lăsa convinși, și nici Germania nu crede) se vor bucura, pentru că ei acum sunt extenuați și s-au săturat să urmeze Statele Unite în Orientul Mijlociu. Marc Papic: Europenii nu vor să mai aibă vreo legătură cu acest lucru. Radio Europa Liberă. 02.07.2010.

Așa că o anumită legătură a UE cu Rusia, în care Rusia să dovedească că sunt parteneri onești, va elimina Statele Unite din arhitectura de securitate în Europa. Acest lucru nu este imposibil.

Europa Liberă: Cum ar trebui Washingtonul să privească acest proces?

Marc Papic: Ar trebui să fie îngrijorat. Din păcate Statele Unite acum nu pot face nimic. Problema lor este că sunt scufundați în războaie în Orientul Mijlociu și trebuie să se ocupe de probleme foarte interactive. De exemplu o Flotila pentru Gaza devine brusc o preocupare a politicii externe americane. Iran, Afganistan – sunt probleme interactive pe care Statele Unite nu le pot rezolva foarte ușor, așa ca toate eforturile Washingtonului sunt concentrate în Orientul Mijlociu.

Să fiu sincer, Statele Unite au pierdut mult din credibilitatea aliaților europeni, care, după cum am mai spus, s-au săturat să-și îndeplinească obligațiile în Afganistan, mai ales în timpul acestei crize financiare în Europa.

Dacă este să punem toate aceste cuvinte în context, tot ce pot să facă Statele Unite este să stea deoparte și să privească. Ar putea să înceapă să se gândească cum ar putea reveni în Europa Centrală, numai după ce angajamentul în Orientul Mijlociu va fi redus. Acest lucru se va întâmpla în 5-10 ani. Dacă va fi prea târziu? Posibil, chiar probabil, pentru că relațiile ruso-germane vor fi puternice atunci. SUA chiar nu are opțiuni să se opună acestui proces. Dacă, de exemplu, Polonia și România vor susține Germania, SUA nu va putea face nimic. Acum Statele Unite depind de sentimentul anti-rusesc din Europa centrală. Dacă aceasta antipatie este temperată de Rusia, Statele Unite riscă să-și piardă mare parte din influență.